

Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion opetussuunnitelma 2021

Nimi	Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion opetussuunnitelma 2021
Kunta	Lahti
Koulu	Lahden Rudolf Steiner-koulu
Hyväksymispäivämäärä	24.1.2022
Julkaistu	26.9.2024

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.1.1. Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion erityinen koulutustehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	5
3. Opetuksen toteuttaminen.	7
3.1. Opintojen rakenne.	7
3.2. Oppimiskäsitys.	7
3.2.1. Steinerpedagoginen ihmiskäsitys.	8
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	9
3.4. Toimintakulttuuri.	11
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	14
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	14
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	18
4.1. Ohjaus.	18
4.1.1. Lahden Rudolf Steiner -lukion ohjaussuunnitelma.	20
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	22
4.3. Opiskeluhoolto.	24
4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat.	25
4.3.2. Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen.	26
Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion opiskeluhooltosuunnitelma.	27
4.4. Kurinpito.	37
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	43
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	47
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	47
5.2. Opintojakson arviointi.	48
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	48
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	49
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	50
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	50
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	50

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	52
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	52
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	53
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	54
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	55
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	57
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	58
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	58
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	59
7. Oppiaineet.	64
7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	64
7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	65
Sanataide, 2 op (sÄI12).	67
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1).	67
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2).	69
Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3).	69
Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4).	70
Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5).	71
Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6).	72
Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7).	73
Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8).	74
Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9).	75
Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10).	76
Tekstien tulkinta 2, Visuaalisen kulttuurin yhteistyöjakso, 2 op (ÄI11).	77
Abijakso, 2 op (ÄI13).	78
7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	78
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21).	81
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22).	82
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23).	82
Kirjallisuus 1, 2 op (S24).	83
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25).	84
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26).	84
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27).	85
Kirjallisuus 2, 2 op (S28).	85
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29).	86
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210).	86

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211).	87
7.2. Biologia (BI).	87
Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1).	90
Ekologian perusteet, 1 op (BI2).	91
Ihmissen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3).	92
Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4).	92
Ihmissen biologia, 2 op (BI5).	93
Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6).	94
Abijakso, 1 op (BI8).	95
Biologian leiri, 2 op (sBI7).	96
7.3. Elämänkatsomustieto (ET).	96
Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1).	98
Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2).	99
Kulttuurit, 2 op (ET3).	100
Katsomukset, 2 op (ET4).	100
Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5).	101
Tulevaisuus, 2 op (ET6).	102
7.4. Filosofia (FI).	103
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1).	105
Etiikka, 2 op (FI2).	105
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3).	106
Totuus, 2 op (FI4).	107
Abijakso, 1 op (FI5).	107
7.5. Fysiikka (FY).	107
Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1).	110
Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2).	110
Energia ja lämpö, 2 op (FY3).	111
Voima ja liike, 2 op (FY4).	111
Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5).	112
Sähkö, 2 op (FY6).	112
Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7).	113
Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8).	113
Abijakso, 1 op (FY10).	114
Tähtitiede ja fysiikan historia, 2 op (mFY9).	114
7.6. Maantiede (GE).	114
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1).	117
Sininen planeetta, 2 op (GE2).	118
Yhteinen maailma, 2 op (GE3).	119

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4).	120
Abijakso, 1 op (GE5).	121
7.7. Historia (HI).	121
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1).	124
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2).	125
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3).	126
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4).	128
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5).	129
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6).	130
Abijakso, 1 op (HI7).	131
Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (SKU5).	131
7.8. Kemia (KE).	132
Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3).	134
Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4).	135
Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5).	135
Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6).	136
Kemiaa kaikkialla, 2 op (KE1-2).	137
Suolat, hapot ja emäkset, 2 op (sKE7).	138
7.9. Uskonto (KT).	138
7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	140
Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1).	140
Maailmanlaajuinen kristinuskko, 2 op (UE2).	142
Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3).	143
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4).	144
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5).	146
Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6).	147
Abijakso, 1 op (UE7).	148
7.10. Kuvataide (KU).	149
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1).	152
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2).	153
Kuva viestii ja vaikuttaa, Visuaalisen kulttuurin yhteistyöjakso, 2 op (KU3).	155
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4).	157
Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (SKU5).	158
7.11. Lukiodiplomit (LD).	158
Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1).	159
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2).	160
Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3).	160

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4).	161
Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	161
7.12. Liikunta (LI).	162
Oppiva liikkuja 1, 2 op (LI1).	164
Aktiivinen elämä, 2 op (LI2).	164
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3).	165
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4).	165
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5).	166
7.13. Matematiikka (MA).	166
7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	168
Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1).	168
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2).	168
Geometria, 2 op (MAA3).	170
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4).	171
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5).	172
Derivaatta, 3 op (MAA6).	174
Integraalilaskenta, 2 op (MAA7).	175
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8).	176
Talousmatematiikka, 1 op (MAA9).	178
3D-geometria, 2 op (MAA10).	179
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	180
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	181
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAA13).	182
Ylioppilaskirjoituksiin valmistava jakso, 2 op (MAA15).	182
Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14).	183
7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	183
Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1).	183
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2).	183
Geometria, 2 op (MAB3).	184
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4).	186
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5).	187
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6).	187
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7).	188
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8).	188
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9).	189
Abijakso, 2 op (MAB11).	189
Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14).	189
7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	189

Matematiikan nollakurssi, 1 op (MAY0).	189
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1).	190
7.14. Musiikki (MU).	191
Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1).	194
Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2).	195
Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3).	196
Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4).	198
Musiikin historia, 2 op (sMU5).	199
7.15. Opinto-ohjaus (OP).	199
Minä opiskelijana, 2 op (OP1).	200
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2).	201
Luokanohjaus, 2 op (OP3).	202
7.16. Psykologia (PS).	203
Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1).	205
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2).	206
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3).	207
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4).	209
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5).	210
7.17. Terveystieto (TE).	211
Terveys voimavarana, 2 op (TE1).	213
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	214
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	215
7.18. Ruotsi (TKRU).	216
7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	220
Johdanto lukion ruotsin opiskeluun, 1 op (RUB10).	220
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11).	221
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12).	222
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	223
Ympäristömme, 2 op (RUB14).	224
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	225
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16).	227
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	228
Abijakso, 2 op (RUB18).	229
7.19. Vieraat kielet (VK).	230
7.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1).	235
Peruskoulun englannin kertaus, 1 op (ENA0).	235
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3).	236

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4).	237
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5).	238
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . .	239
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7).	240
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8).	241
Abikurssi, 2 op (ENA9).	243
Englanti, minä ja maailma, 4 op (ENA1-2).	243
7.19.2. Vieraat kielet Saksa, A-oppimäärä (VKSAA1).	245
Minä ja kieli globaalissa maailmassa, 4 op (SAA1-2).	245
Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3).	246
Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4).	247
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5).	248
Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6).	249
7.19.3. Saksa, B2-oppimäärä (VKSAB2).	250
Saksaa arjessa ja vapaa-aikana, 2 op (SAB21).	251
Elämää Suomessa ja Saksassa, 2 op (SAB22).	252
Hyvinvointia ja elämää nyt ja tulevaisuudessa, 2 op (SAB23). . .	253
Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB24).	254
Opiskelu, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (SAB25).	255
Muuttuva maailma, 2 op (SAB26).	256
7.20. Yhteiskuntaoppi (YH).	257
Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1).	259
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1).	259
Taloustieto, 2 op (YH2).	261
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3).	262
Lakitieto, 2 op (YH4).	263
Abikurssi, 1 op (YH5).	264
7.21. Eurytmia (EUR).	264
Liike on tutkimusmatka, 2 op (EU1).	267
Ajatus, tunne ja liike, 2 op (EU2).	267
7.22. Kotitalous (KOT).	268
Wieniläiskahvila, 2 op (KO2).	269
Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2).	270
Juhlat, 2 op (sKO1).	270
7.23. Käsityö (KÄS).	271
Kirjansidonta, 2 op (mKS2).	271
Kudonta, 2 op (sKS1).	271
7.24. Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä (STE).	271

Biologian leiri, 2 op (SBI7).	271
Draama, 2 op (SDR1).	271
Elämäнкаari, 2 op (SEK1).	272
Eurytmia, 2 op (SEU1).	273
Eurytmia, 2 op (SEU2).	273
Suolat, hapot ja emäkset, 2 op (SKE7).	273
Juhlat, 2 op (SKO1).	273
Kudonta, 2 op (SKS1).	273
Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (SKU5).	273
Musiikin historia, 2 op (SMU5).	273
Päättötyö, 2 op (SPT1).	273
Sanataide, 2 op (SÄI12).	274
7.25. Steinerkurssit, muut (STM).	275
Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1).	275
Arkkitehtuuri ja kulttuurimatka, 4 op (MAK1).	275
Arkkitehtuuri, 2 op (MAR1).	275
Tähtitiede ja fysiikan historia, 2 op (mFY9).	275
Kulttuurimatka, 2 op (mKM1).	276
Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2).	276
Kirjansidonta, 2 op (mKS2).	276
Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14).	276
7.26. Integraatio-opintojaksot.	276
Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1).	276
Tähtitiede ja fysiikan historia, 2 op (mFY9).	278
Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2).	278
Kirjansidonta, 2 op (mKS2).	278
Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14).	278
Biologian leiri, 2 op (SBI7).	279
Suolat, hapot ja emäkset, 2 op (SKE7).	279
Juhlat, 2 op (SKO1).	279
Kudonta, 2 op (SKS1).	280
Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (SKU5).	281
Musiikin historia, 2 op (SMU5).	281
Sanataide, 2 op (SÄI12).	282
8. Liitteet.	284
8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	284
8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	284

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	291
8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	291
8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	297
8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	297
8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	302
8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . .	303

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma. .

Opetussuunnitelma on Opetushallituksen lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen ja huomioi steinerkoulun kansainvälisen opetussuunnitelman. Lahden Rudolf Steiner -koulun kannatusyhdistys ry:lle on myönnetty erityisen koulutustehtävän mukainen opetuslupa, jolla tarkoitetaan steinerpedagogiikkaan painottunutta opetusta lukiokoulutuksessa. Lupa sisältää Lahden ja Turun yksiköiden lukiokoulutuksen.

Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Toimipisteet laativat vuosittain hyväksymänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Lukion toimipisteen läheinen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaisesti opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa turvataan järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Lahden Rudolf Steiner -koulussa on mahdollista suorittaa opinnot myös neljässä vuodessa. Paikallinen opetussuunnitelma on laadittu siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Paikallinen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.

Opetussuunnitelman laatimisessa on tehty yhteistyötä Steinerkasvatuksen liiton ja Yksityiskoulujen liiton toimijoiden kanssa. Luvut 2 ja 3 on tehty yhteistyössä Helsingin Rudolf Steiner -koulun lukioiden kanssa. Opiskelijoiden huoltajilla on mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan Opetushallituksen ePerusteet-sivulla. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjä on kuullut lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varannut lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuuden ilmaista mielipiteensä siitä.

Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin. Opetussuunnitelmatyössä on pyritty huomioimaan steinerpedagogisia lähtökohtia ja etsimään ratkaisuja, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja toimijuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Lahden Rudolf Steiner -koulun opetussuunnitelma sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on ihmisyyteen kasvu ja laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen. Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta.

Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä. Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla, päättötöillä ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

2.1.1. Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion erityinen koulutustehtävä

Lahden Rudolf Steiner -koulun ja sen toimintayksikköjen lukiot ovat erityisen koulutustehtävän perusteella steinerpedagogiikkaan painottuneita. Steinerpedagogiikka liittyy koulussa oppitunneilla käytettyihin opetusmetodeihin sekä koulun toimintakulttuuriin. Lukio tarjoaa myös erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja. Nämä ovat eri oppiaineiden sisältöjä yhdistäviä eheyttäviä kokonaisuuksia, ja niissä käsitellään esimerkiksi biologian, fysiikan, historian, eurytmian, kuvataiteen, maantieteen, äidinkielen ja käsityön aihesisältöjä.

Lukio-opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 24 opintopistettä oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määritellyjä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään enintään 16 opintopistettä pakollisista opinnoista, kuitenkin korkeintaan puolet yksittäisen oppiaineen pakollisten opintojen laajuudesta.

Steinerlukioille tyypillisiä erityisominaisuuksia ovat lisäksi:

Luokkamuotoisuus

Steinerlukio toimii luokkamuotoisesti. Opiskelijat opiskelevat enimmäkseen pysyvässä ja tutussa ryhmässä. Oma luokkayhteisö muodostuu parhaimmillaan tutuksi ja turvalliseksi kentäksi, jossa demokraattisen vuoropuhelun harjoittelu mahdollistuu, ja jossa osallisuuden ja kuulluksi tulemisen kokemuksia voidaan tukea. Steinerlukio on luokallinen lukio, jossa oppilaat opiskelevat pääasiassa oman luokkansa parissa ja luokat osallistuvat useisiin leirikouluihin sekä projekteihin,

joiden yhtenä tärkeänä tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä. Lukioluokka muodostaa tiiviin yhteisön, joka lisää kouluviihtyvyyttä sekä vähentää opiskelujen keskeyttämistä.

Yhtenäiskouluajatus ja yhteisöllisyys

Lahden Rudolf Steiner -koulu on perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kattava 12-vuotinen yhtenäiskoulu. Koulussa järjestetään paljon toimintaa, johon eri ikäiset oppilaat ja opiskelijat sekä heidän perheensä osallistuvat yhdessä. Steinerkoulussa koko koulun henkilöstö, oppilaat, opiskelijat ja heidän perheensä muodostavat monimuotoisen ja elävän yhteisön, joka tukee opiskelijoiden hyvinvointia.

Ilmiöpohjainen opetus

Lahden Rudolf Steiner -koulun lukio-opinnoissa oppisisältöjä tarkastellaan usein ilmiölähtöisesti. Ilmiöitä tarkastellaan usean oppiaineen näkökulmasta ja lisäksi ilmiöihin syvennyttään usein eri metodein. Ilmiöpohjaiselle opiskelulle on ominaista myös opitun esittäminen ja arvioiminen monipuolisten työnäytteiden avulla.

Kansainvälisyys

Steinerkoululiike on lähtöisin Saksasta, ensimmäinen koulu perustettiin Stuttgartiin vuonna 1919. Tänä päivänä steinerkouluja on maailmalla yli 1000, mikä mahdollistaa kansainvälisen yhteistyön eri koulujen kanssa. Lahden Rudolf Steiner -koulun lukio tekee yhteistyötä eurooppalaisten steinerkoulujen kanssa. Vaihto-opiskelijoiden opinnot voidaan tarvittaessa suunnitella steinerkoulun lukiossa siten, että heidän opintosuunnitelmansa sisältää runsaasti käytännönläheisiä sekä taito- ja taideaineita sisältäviä opintoja.

Kokonaisvaltainen oppiminen

Tieteen ja taiteen yhdistävien oppiaineiden, projektien, leirikoulujen ja opiskelijan tarvittaessa saaman opiskeluhoollollisen tuen ansiosta steinerkoulun lukiossa opiskelu ja oppiminen on kokonaisvaltaista ja antaa erinomaiset valmiudet jatko-opintoihin.

2.2. Arvoperusta

Lukion arvoperusta rakentuu sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Steinerpedagogisen opetussuunnitelman ja sen sivistyskäsityksen voi nähdä kreikkalaisen paideia-sivistyskäsityksen ja saksalaisen Bildung-tradition päivittämisenä. Antiikin Paideia-ajattelu yhdisti sivistyksen ja kasvatuksen. Saksalaiseen idealismin filosofiaan liittyvä Bildung-traditio korostaa ihmisen itsensä kasvattamista ja oman sisäisen idean toteuttamista. Steinerlukio jatkaa ja konkretisoi tätä klassista sivistysperinnettä joka korostaa ensisijaisesti ihmisen monipuolista ja henkistä kehitystä. Sivistynyt ihmisyyys on sopusointua, yhteyden löytämistä itseän, toisiin ihmisiin ja luontoon. Tavoitteena on eettinen persoonallisuus eli vapaa yksilö, joka toimii epäitsekästä laajemman kokonaisuuden hyväksi. Tällöin sivistys merkitsee sellaista kykyä toimia, jonka lähtökohtana on oma moraalinen oivallus.

Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Steinerlukiossa elämukseen perustuvan oppimisen tavoitteena on pysyvän ja syvän myötätunnon herättäminen opiskelijassa. Itsen kokeminen toisessa eli myötäelämisen kyky luo perustan aidolle yhdessä elämiselle ja asettaa samalla rajat esimerkiksi sille, miten ihmiset kohtaavat ja kohtelevat toisiaan. Hyväksyvä ilmapiiri tukee nuoren omaksi itsekseen kasvamista.

Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Steinerkoulun sivistyskäsityksen pohjana ovat holistinen ihmis- ja arvokäsitys. Steinerkoulun sivistyskäsitykseen kuuluvat sivistyksen eri ulottuvuudet. Pyrkimys totuuteen ja arvostelukyvyyn kehittyminen korostuvat lukio-opinnoissa, koska murrosiästä alkaen voimistuu itsenäinen ajattelu.

Tiedollisen osaamisen, ajattelun ja oppimaan oppimisen alueen rinnalla painotetaan yhtä tärkeänä sydämen sivistyksen aluetta. Tämä sydämen sivistyksen korostaminen laajentaa oppimaan oppimisen käsitteen kasvamaan kasvamiseksi, millä tarkoitetaan sitä, että kasvatuksessa kehitetään tietoisesti myös tunne-elämää ja eettistä tahtoa.

Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Lukio-opetuksessa noudatetaan ihmisoikeusperiaatteita, jotka sisältyvät YK:n yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja Lapsen oikeuksien sopimukseen sekä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenyteen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavasta. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Steinerkoulun olemassaolo itsessään on ruohonjuuritason kansalaisaktiivisuutta. Myös koulun ensisijaisena pyrkimyksenä on synnyttää aktiivista toimijuutta ja tulevaisuuden maailman rakentajia. Vastuullinen osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan.

Steinerlukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä.

Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

3.2. Oppimiskäsitys

Steinerpedagogiikassa oppiminen nähdään keskeisenä osana ihmisen kehitystä. Tälle kehitysnäkemykselle perustuu steinerkoulun kasvatusta ja opetustoiminta. Ihmisen tietoisuus kehittyä, vahvistuu ja laajenee hitaasti. Pääasiallisesti oppiminen steinerlukiossa tapahtuu tekemällä, kokemalla ja oivaltamalla itse asioiden laatuja, merkityksiä ja yhteyksiä. Steinerpedagogisen lukion keskeinen tehtävä on ihmisen kokonaisvaltainen kasvu. Oppiminen ymmärretään tietojen ja taitojen oppimisen lisäksi asteittain muuntuvaksi kyvyksi oman elämän hallintaan ja sitä myötä hyvään elämään.

Oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. *Erilaisten asioiden parissa ponnistelu johtaa tärkeisiin kokemuksiin oppimisesta, kuten omiin oivalluksiin, itselle sopivien oppimistapojen löytämiseen sekä parhaassa tapauksessa flow-kokemuksiin.*

Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Yhteistoiminnallinen ja turvallinen oppimisympäristö ja -ilmapiiiri nähdään kaiken oppimisen edellytyksenä. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia.

Steinerkoulussa korostuu positiivisen pedagogiikan näkökulma. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun. *Opiskelijoiden minäpystyvyyden tunnetta vahvistetaan auttamalla heitä tunnistamaan ja hyödyntämään omia vahvuuksiaan. Rohkaiseva ohjaus ja kannustava palaute lisäävät oppilaan*

luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa sekä edistävät opiskelijan kiinnostusta ja halua laajentaa ja syventää opittua sekä työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti. Oppimisprosessistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin.

3.2.1. Steinerpedagoginen ihmiskäsitys

Steinerpedagogiikan taustalla vaikuttaa Rudolf Steinerin (1861-1925) aikanaan luoma ja nyt jo usean opettajasukupolven soveltama ja edelleen kehittämä kokonaiskuva ihmisen kehityksestä ja kasvusta. Ihmiskäsityksessä keskeistä on, ettei ihmisyksilöä käsitetä ainoastaan perimänsä ja ympäristötekijöidensä tuotteeksi, vaan ihmisellä on myös yksilöllinen ydinminuus, joka jäsentyy osaksi kokonaispersoonallisuutta.

Ihminen nähdään monikerroksisena kokonaisuutena. Steinerpedagogisessa ihmiskäsityksessä erotetaan neljä ihmisen perusominaisuutta: kehollinen, elollinen ja tajunnallinen taso sekä minuus. Steinerpedagogisessa oppimiskäsityksessä erityistä on sen ajallinen ulottuvuus: lapsi ja nuori oppii eri ikävaiheissa eri tavalla. Opettajan rooli muuttuu viimeistään murrosiästä lähtien asiantuntevan ohjaajan rooliksi ja opiskelijan oma ajattelu korostuu. Kasvatukseen tulee kehittää monipuolisesti koko ihmistä eli ajattelua, tunnetta ja tahtoa, ja siksi kasvatukseen tulee tiedon lisäksi sisältyä paljon taidetta ja toimintaa. Valinnaisuutta korostavan yksipuolistavan erikoistumisen sijaan painotetaan erikoistumista monipuolisuuteen, tasapainoisuuteen ja laaja-alaiseen yleissivistykseen.

Myös yksilöllinen temperamentti on osa ihmisen persoonallisuutta. Lapsessa on ainutlaatuista yksilöllisyyttä jo syntyessään. Kasvatuksella autetaan lasta ja nuorta kasvamaan eli tuomaan esiin yksilöllisyytensä ja tulemaan enemmän omaksi itsekseen. Jokaista opiskelijaa pidetään ainutkertaisena ja yksilöllisenä minuuksena. Yksilöllisyyteen ja yhteisöllisyyteen kasvaminen eivät ole toisiaan poissulkevia asioita.

Jäsentäessään ihmisen moninaisuutta Rudolf Steiner käytti antiikin filosofiasta peräisin olevaa tajunnan toimintojen klassista perusjakoa kolmeen perustoimintoon: ajatteluun, tunteeseen ja tahtoon. Näistä tietoisin, ajattelu, ohjaa kaikkea ihmisen tietoista toimintaa. Emotionaalinen eli tunteen alue taas sisältää ainakin arvostelukyvyn, arvot ja sosiaalisen vastuun. Vaikeimmin tiedostettava eli alitajuisin näistä alueista on tahdon eli toiminnallisuuden alue, joka on kaiken inhimillisen toiminnan liikkeellepaneva voima.

Inhimillistä kasvatus- ja opetuskäytäntöä rakennettaessa on oleellista tarkastella ihmisen eri kerrostumia toisiaan täydentävinä, ei toisiaan poissulkevinä. Pyritään tasapainoisesti koko ihmistä kehittävään pedagogiikkaan. Ihminen on Steinerin mukaan fyysis-kehollis-elollinen olento, ja siksi myös koulussa pitää harjoittaa fyysistä, liikunnallista ja elämänvoimia vahvistavaa puolta. Oppiminen ja kasvu tapahtuvat yhdessä toisten ihmisten kanssa. Tajunnallisena ja itsetajunnallisena olentona kehittymiseen tarvitaan taiteen, tieteen ja toiminnallisuuden läpäisemää koulua.

Oppimisen olennaisena käsitteenä toimii vapaus, ja ihminen nähdään vapaana silloin, kun hän toteuttaa omaa itsenäistä ja yksilöllistä eettistä oivallustaan ja toimii rakkaudesta tekoon. Toisin sanoen toiminta on vapaata, kun sen motiivit ovat peräisin puhtaasta ajattelusta, jonka taustalla on moraalisen intuition kyky. Tämän tason taustalla on näkemys siitä, että ihminen on itsestään tietoinen henkinen olento. Steinerpedagogiikka ei kuitenkaan pyri olemaan ns. vapaata kasvatusta, vaan kasvattamaan henkilöitä, jotka kykenevät elämään henkisesti vapaina ja toisille solidaarisina yksilöinä oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa.

Steinerpedagogisen kehitysnäkemysten mukaan jokaisella vuosiluokalla on oma laatunsa. Lukion ensimmäisen luokan peruskysymys voisi olla "Mistä maailma ympärilläni muodostuu?" Tyypillisesti ihmissuhteet dominoivat lukion ensimmäisen luokan opiskelijan päivittäistä elämää,

monesti ryhmä muotoutuu uudelleen ja opiskelijat etsivät omaa paikkaansa ryhmässä. Vastakohtien tutkimisen kautta edetään tasapainoon ja löydetään uutta, vähitellen päästään aiempien vuosien mustavalkoisuudesta ja löydetään värisävyjä symbolisesti ja kuvataiteessa myös konkreettisesti.

Lukion toisen luokan peruskysymys voisi olla "Miksi asiat ovat niin kuin ne ovat?". Lukion toisella luokalla opiskelijoiden kanssa keskitytään kokonaisuuksien sijaan analyttiseen osien tarkasteluun ja ilmiöiden sekä teorioiden kyseenalaistamiseen.

Lukion kolmannella luokalla opetuksessa pyritään herättämään aito kiinnostus maailmaa kohtaan ja tarkastelemaan aikamme ongelmia siten, että nuoret saisivat valmiuksia muuttaa maailmaa oikeudenmukaisemmaksi. Opiskelijoiden kanssa keskitytään synteisiin muodostamiseen ja kokonaiskuvan rakentamiseen ympäröivästä maailmasta. Lukion kolmannen luokan peruskysymyksiä voisivat olla: "Kuka minä olen? Mikä on ihminen?". Tutkiva ote lisääntyy harjoituksen kautta opintojen edetessä.

Lisäksi Rudolf Steinerein kehittämää antroposofiaa voidaan soveltaa steinerkouluissa opettajan yksityisenä ja kollegiaalisena itsekasvatusvälineenä, mutta sitä ei opeteta koulussa opiskelijoille.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Steinerlukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, erilaiset lähtökohdat, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

OPISKELUYMPÄRISTÖT

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävä kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään steinerlukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Kokemuksellisuus ja elämyksellisyys opiskelussa ovat luovuuden synnyn elementtejä. Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, esimerkiksi työharjoitteluiden aikana. Steinerlukiossa laajennetaan opiskeluympäristöjä oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.

Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin kansallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomioon opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa. Myös digitaalisten opiskeluympäristöjen opetuskäytössä taiteellinen ilmaisu, itse tekeminen ja sosiaalinen oppiminen ovat tärkeitä.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta. Verkkokursseja järjestetään yhteistoiminnassa muiden lukioden ja korkeakoulujen kanssa.

OPISKELUMENETELMÄT

Opetuksessa käytettävien työtapojen tarkoitus on synnyttää opiskelijoissa halu kehittyä, kasvaa ja suuntautua tulevaisuuteen. Opiskelijat ovat aktiivisia toimijoita omassa oppimisessaan ja he saavat luovasti käyttää aiempia tietojaan ja taitojaan uusissa yhteyksissä. Eri työtapoja käytetään eri ikäkausille ominaisilla tavoilla vahvistamaan oppimisen, ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista.

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Opettaja valitsee kulloisellekin ryhmälle oppiaineeseen sopivan suotuisan opetusmateriaalin ja opetustavan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Opetus tapahtuu enimmäkseen välittömässä ja suorassa vuorovaikutuksessa opiskelijoiden ja opettajan välillä. Opettaja työskentelee jatkuvasti opiskelijoita havainnoiden ja uusia työ- ja lähestymistapoja kehittäen ottaakseen huomioon opiskelijoiden yksilölliset kehityserot, valmiudet, kyvyt, edellytykset sekä taustat. Hänen tehtävänä on opettaa ja ohjata sekä yksittäisen opiskelijan että koko ryhmän oppimista ja työskentelyä. Opettaja käy kurssin alussa läpi opiskelijoiden kanssa kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä. Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

3.4. Toimintakulttuuri

Steinerlukiossa opiskelija hyväksytään omana itsenään ja hänen ominaislaatuun pyritään kykyjen ja valmiuksien ohella vaalimaan ja edistämään. Hyväksyvä suhtautuminen toimii perustana ihmisen kehittymiselle omaksi itsekseen ja sille, että ihminen rohkaistuu toimimaan omista lähtökohdistaan käsin. Steinerkoulun kasvatus ei perustu opiskelijoiden keskinäiseen vertailuun ja kilpailuun eivätkä opiskelijan suoritukset nosta tai laske hänen arvoaan.

Steinerlukiossa ylläpidetään restoratiivista, ratkaisukeskeisyyteen ja sovitteluun pyrkivää toimintakulttuuria. Edistämällä opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja pyritään vähentämään ristiriitatilanteita. Pyrkimyksenä on luoda myönteinen ilmapiiri, jossa ristiriitatilanteet ymmärretään tavalliseen elämään kuuluviksi ilmiöiksi, joiden ratkaiseminen on enemmänkin haaste kuin hankala tai ikävä asia. Hyvän ilmapiirin rakentaminen on helpompaa kun sekä opiskelijat, opettajat että vanhemmat tuntevat hyvin toisensa.

OPPIVA YHTEISÖ

Lukio on oppiva yhteisö, jossa opitaan tavoitteellisesti, yhteistyössä ja toinen toisiltaan sekä hyödynnetään kodeilta ja muilta yhteistyökumppaneilta saatua palautetta ja rohkaistaan myös virheistä oppimiseen. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti.

Koulun toiminta on opiskelijälähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle. Oppivassa yhteisössä kaikki sen jäsenet ovat oppimassa. Huomio ei ole vain opiskelijan oppimisessa, vaan myös koulun henkilöstö on oppimassa. Kouluyhteisö kannustaa opettajia ja muuta henkilökuntaa jatkuvaan steinerpedagogiikan, oman työnsä ja ammattitaitonsa kehittämiseen. Kyse on yhdessä tekemisestä, kokemuksellisuudesta ja aktiivisuutta korostavasta toimintakulttuurista.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Steinerlukion tavoitteena on olla tasa-arvoinen, kaikkia kunnioittava ja avoin työyhteisö, jossa jokaista kuullaan ja arvostetaan. Steinerlukiossa opiskelijakunta, kodit ja kaikki henkilöstöryhmät pyritään ottamaan huomioon yhteisistä asioista päätettäessä. Sekä hallinnon että pedagogiikan kehittäminen perustuu suunnitelmalliseen, monipuoliseen ja aktiiviseen sekä yksilölliseen että yhteisölliseen tutkivaan työskentelyyn.

Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koulu tekee läheistä yhteistyötä kotien ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa kasvatustehtävässään.

OSALLISUUS JA YHTEISÖLLISYYS

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvuun aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä

opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutoritoiminnan avulla. *Steinerlukiossa opiskelijat osallistuvat koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen erityisesti opiskelijakunnan hallituksen toiminnan kautta. Opiskelijat pääsevät vaikuttamaan säännöllisesti koulun käytäntöjen ja opetusjärjestelyjen suunnitteluun.*

Steinerlukiossa pyritään ylläpitämään turvallisuutta ja hyvinvointia luovaa yhteisöllisyyttä. Kotien vahva rooli osana kouluyhteisöä on tärkeä asia. Hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät myös yhteistyö luokkien välillä sekä rikas ja monipuolinen juhlatraditio. Erilaiset juhlat ja tapahtumat rytmittävät koko koulun koulutyötä ja mahdollistavat tapakasvatuksen.

Aktiivisuutta suunnataan koulun toiminnan kehittämisen ja oman yhteisön hyvinvoinnin lisäksi laajempaan vaikuttamiseen, oikeudenmukaisuuteen ja hyvinvointiin tähtääviin projekteihin. Hyvän tekeminen sekä oman yhteisön sisällä että sen ulkopuolella opettaa sekä muista huolehtimista että vahvistaa ihmisen omaa sisäistä hyvinvointia ja tunnetta elämän merkityksellisyydestä.

HYVINVOINTI JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista.

Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. *Luonnon monimuotoisuus ja kestävä kehitys ovat merkittävässä asemassa steinerlukion opetussuunnitelmassa ja koulun arjessa. Opiskelijoiden luontosuhdetta pyritään rakentamaan luontoretkien, havainnoinnin ja elämyksellisyyden kautta. Ruokailuissa ja hankinnoissa pyritään ottamaan eettisyys, kestävänsä kehityksen periaatteet ja ympäristöystävällisyys huomioon ensisijaisina kriteereinä.*

Steinerlukiossa pyritään tekemään yhteistyötä eri ympäristöjärjestöjen kanssa luonto-, ympäristö- ja ilmastoaiheiden käsittelyssä. Keskeisenä päämääränä on kasvaminen ympäristövastuullisuuteen. Tähän tarjotaan myönteisiä ja mielekkäitä luonto- ja osallistumiskokemuksia sekä tietoa ja käytännön toimintamalleja. Nämä yhdessä sytyttävät halun

sitoutua kestävän kehityksen periaatteisiin ja toimia sen mukaisesti. Steinerlukiossa tehdään todellisia tekoja eli vähennetään ympäristökuormitusta ja samalla lisätään oppilaiden osallisuutta ja ekososiaalista sivistystä.

Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tuleminen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien

turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolittietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kaikenlaiseen kiusaamiseen, väkivaltaan, häirintään, rasismiin ja syrjintään kiinnitetään erityistä huomiota sekä arjen tilanteissa että ennaltaehkäisevästi. Myönteinen ja hyväksyvä, kiireetön ja jännitteetön ilmapiiri rohkaisee opiskelijoita ja opiskelijoita olemaan oma itsensä ja ottamaan avoimesti ja aktiivisesti osaa koulun toimintaan.

KULTTUURINEN MONINAISUUS JA KIELITIEETOISUUS

Steinerlukio on osa kansainvälistä steinerkoululiikettä. Koulussa paikallinen ja globaali kohtaavat niin näkemysten kuin toimintatapojen tasolla. Steinerlukio on osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa erilaiset kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa. Koulu on kulttuurillisesti moninainen yhteisö, jossa arvostetaan sekä suomalaista kulttuuriperintöä ja kansalliskieliä että yhteisön jäsenten kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Steinerlukiossa nähdään, että kulttuurienvälinen ymmärrys, kunnioitus ja vastuullisuus kehittyvät yhteisössä, jossa yksilöt voivat esittää näkemyksiään keskustelelevassa ilmapiirissä. Dialogisuus ja yhteistoiminnalliset menetelmät edistävät kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä ja toteutumista. Steinerlukiossa ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa.

Oman kielen merkitystä pidetään steinerlukion toiminnassa tärkeänä ja kielitietoisuus ymmärretään kansalaistaitona, jota ilman kriittinen ajattelu on mahdotonta. Kielitietoisuuteen sisältyy täten ymmärrys kielen merkityksestä maailman hahmottamisen välineenä sekä yksilön ja yhteisön identiteettiä rakentavana voimana. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Lukiosta koulutusmuotona, *koulun toiminnasta ja steinerpedagogiikasta* tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta. *Steinerlukiossa kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan esimerkiksi lukioluokkien vanhempainilloissa sekä opettajien tiiviillä yhteydenpidolla huoltajiin. Kodin ja koulun välillä yhteydenpito tapahtuu pääasiassa Wilman kautta.*

Opiskelijan koulunkäyntiin oleellisesti vaikuttavista asioista tiedotetaan huoltajia. Opettajien ja opiskelijan huoltajien henkilökohtaisia tapaamisia järjestetään tarvittaessa. Tapaamisten järjestämisessä aloitteentekijänä voi olla opiskelija, opettaja tai huoltaja. Koko koulun tai luokan hyväksi pidettävät yhteiset tapahtumat toimivat myös kodin ja koulun yhteistyön lujittajina.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. *Kodin ja koulun välinen yhteistyö painottuu suoraan neuvotteluun opiskelijan itsensä kanssa häntä koskevista asioista. Huoltajia kehoitetaan ottamaan yhteyttä luokanohjaajaan, mikäli opiskelijan elämäntilanteessa on tapahtunut jotain sellaista, josta koulun olisi hyvä tietää. Koulu on yhteydessä huoltajiin, mikäli koulussa on herännyt huoli opiskelijasta. Lähin yhteyshenkilö kodin ja koulun välillä on luokanohjaaja.*

Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa. *Opiskelijat ja huoltajat pääsevät myös arvioimaan koulun opetuksen laatua ja toimintaa säännöllisesti järjestettävällä arvioinnilla.*

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtionneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Toimipisteiden opetussuunnitelmissa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

KORKEAKOULUYHTEISTYÖ

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.) Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista järjestetään yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

TYÖELÄMÄVALMIUDET

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan

erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja refleктоivat työelämää ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi. Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Steinerlukioden toimintakulttuurissa korostuu aktivoivan opetuksen oppimisympäristöt ja työtavat. Steinerlukion arkea jaksottavat erilaiset työelämävalmiuksia luovat projektit, työelämään tutustumiset, leirikoulut ja opintovierailut. Steinerlukiossa suositaan toiminnallisuutta ja yhdessä tekemällä oppimista. Kyse on opiskelijoiden toimijuudesta. Opiskelijoiden innostaminen juurtuu osallistavaan ja aktiiviseen pedagogiikkaan. Innostaminen onnistuu lisäämällä opiskelijoiden aktiivisuutta oppimisen eri prosesseissa.

Lahden Rudolf Steiner -lukiossa kannustetaan opiskelijoita tutustumaan työelämään muutaman päivän mittaisella työharjoittelulla. Opintovierailuja järjestetään paikallisiin korkea-asteen oppilaitoksiin, ja eri koulutusalojen opiskelijoita vierailee koulullamme kertomassa jatko-opintomahdollisuuksista. Yrittäjähenkilöiden ajattelutapa näkyy koulussamme mm. varainkeruuprojekteissa. Lukion toisen luokan opiskelijat saavat harjoitella yritystoimintaa järjestäessään Wieniläis-kahvilan osana koulun myyjäistapahtumaa.

KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävä kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailta.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Luokanohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Siirtymävaiheessa perusopetuksesta lukioon Lahden Rudolf Steiner -koulu tekee yhteistyötä sekä oman koulun perusopetuksen opinto-ohjaajan ja luokanopettajien että Lahden peruskoulujen opinto-ohjaajien kanssa. Lukio-opinnoista kerrotaan oman koulun vanhempainilloissa sekä oppitunneilla. Lahden kaupungin perusopetuksen opinto-ohjaajille järjestetään tiedotusta ja heitä kutsutaan koululle tutustumiskäynneille. Lahden Steiner -lukion aineenopettajat käyvät kertomassa lukion toiminnasta kaupungin peruskouluissa 9. luokan oppilaille. Perusopetuksen päättövaiheessa oleville ja heidän huoltajilleen järjestetään myös Avoimet ovet -tilaisuuksia. Siirtymävaiheessa lukiosta korkeakouluihin opiskelijat saavat ohjausta siirtymiseen opinto-ohjauksen opintojaksoilla ja henkilökohtaisesti. Opiskelijat voivat myös osallistua orientoiviin opintoihin korkea-asteella. Myös eri yliopistojen opiskelijoiden vierailut ja yliopistoesittelyt koulussamme perehdyttävät lukiolaista tuleviin jatko-opintoihin. Lukiomme opiskelijat käyvät lisäksi tutustumassa paikallisiin korkea-asteen oppilaitoksiin ja halutessaan heille järjestetään

mahdollisuus myös kauempana sijaitsevien jatko-opintopaikkojen vierailuihin. Lukion viimeisellä luokalla olevat käyvät myös Studia-messuilla.

Lahden Rudolf Steiner -lukiossa kannustetaan opiskelijoita tutustumaan työelämään muutaman päivän mittaisella työharjoittelulla. Opintovierailuja järjestetään paikallisiin korkea-asteen oppilaitoksiin, ja eri koulutusalojen opiskelijoita vierailee koulullamme kertomassa jatko-opintomahdollisuuksista. Yrittäjähenkkinen ajattelutapa näkyy koulussamme mm. varainkeruuprojekteissa. Lukion toisen luokan opiskelijat saavat harjoitella yritystoimintaa järjestäessään Wieniläis-kahvilan osana koulun myyjäistapahtumaa. Lukioaikana opiskelijat käyvät tutustumassa työ- ja elinkeinopalveluihin, sekä nuorisotoimeen. Hyvinvointikyselyt ja opiskeluhuolto ovat osa lukiodien ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyötä.

Lukioaikana Lahden Rudolf Steiner -koulun opiskelijan on mahdollisuus kehittää kansainvälisyysosaamistaan Kulttuurimatka -opintojaksolla. Matkan aikana opiskelijalla on mahdollisuus tutustua paikalliseen väestöön, arkkitehtuuriin, nähtävyyksiin sekä kulttuuriin ja tapoihin. Koulussamme käy myös vaihto-oppilaita eri maista ja koulumme kannustaa omia opiskelijoitaan vaihto-oppilaaksi lähtemiseen.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjauksen arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Lahden Rudolf Steiner -koulussa henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan koulun sähköiseen tietojärjestelmään opiskelijan lukio-opintojen alussa opinto-ohjaajan tuella. Opinto-ohjaaja vastaa myös henkilökohtaisen opintosuunnitelman päivityksestä opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen

- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (Lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

4.1.1. Lahden Rudolf Steiner -lukion ohjaussuunnitelma

Ohjauksen tehtävä ja tavoitteet

Lukiossa ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista, yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia siten, että hänelle muodostuu käsitys omista mahdollisuuksistaan ja tavoitteistaan aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Ohjauksen tarkoituksena on tukea ja kehittää opiskelijan itsetuntemusta. Ohjauksella kehitetään opiskelijan valmiuksia kohdata erilaisia elämäntilanteita sekä ottaa vastuuta tekemistään valinnoista.

Ohjauksen lähtökohtana on jokaisen opiskelijan oikeus saada ohjausta ja opiskelijan kannustaminen hakeutumaan aktiivisesti ohjaukseen. Ohjaus ja opintojen aikainen oppimisen sekä hyvinvoinnin turvaaminen kuuluu kaikille opettajille.

Lukiossa ohjauksen keskeisenä tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan oma opinto-ohjelmansa lukion oppimäärää, ylioppilaskirjoituksia ja jatko-opintoja varten. Ohjauksella

edistetään opiskelijoiden kykyä tehdä opiskeluun liittyviä valintoja itseohjautuvasti. Ohjauksella tuetaan myös opiskelijan oppimaan oppimisen, opiskelu- ja yhteistyötaitojen kehittymistä.

Ohjaus nivelvaiheissa

Toiselle asteelle siirtymisen nivelvaiheessa tiedotetaan peruskouluvaiheessa olevia oppilaita lukio-opinnoista. Lukuvuoden aikana toteutettavilla vierailuilla, opinto-ohjaajien ja oppilaanohjaajien yhteistyöllä sekä ohjauksen materiaaleilla peruskoululaiset saavat tietoa lukio-opiskelusta. Peruskoululaisille sekä heidän huoltajilleen järjestetään myös lukion esittelytilaisuuksia koululla. Tulevia opiskelijoita ohjataan opiskelupaikan valintaa tehtäessä ja opiskelupaikkaa vastaanottaessa. Nuorelle ja hänen huoltajilleen tiedotetaan kaikista lukion tarjoamista tukipalveluista.

Lukio-opiskelun alkaessa uusille opiskelijoille tarjotaan heti lukuvuoden alusta alkaen ohjausta, neuvontaa ja tukea kaikissa opiskeluun liittyvissä asioissa. Ohjauksessa huomioidaan opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, vahvuudet sekä mahdolliset tuen tarpeet. Opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa huomioidaan opiskelijan omat toiveet ja tehdään yhteistyötä opinto-ohjaajan, erityisopettajan, luokanohjaajan sekä aineenopettajien kesken.

Lukio-opintojensa aikana opiskelijalle järjestetään monipuolisia mahdollisuuksia tutustua opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa, kuten ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Opiskelijalla on myös mahdollisuus sisällyttää opinto-ohjelmaansa jatko-opintoihin liittyviä opintoja. Ohjauksella varmistetaan opiskelijan taidot hankkia tietoa jatko-opinnoista sekä toimia erilaisissa hakujärjestelmissä.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Kodin ja lukion välinen yhteistyö on osallistavaa, suunnitelmallista ja säännöllistä. Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on tukea opiskelijan hyvinvointia ja edellytyksiä opiskeluun. Yhteistyön lähtökohdana on aikuistuvan nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioitus. Koulumme järjestää vanhempainiltoja ja tarvittaessa muita huoltajien tapaamisia. Vanhempainilloista ja muista huoltajille suunnatuista tapahtumista tiedotetaan pääsääntöisesti sähköisesti. Wilma on Lahden Rudolf Steiner -koulun ensisijainen tiedotuskanava. Wilmasta huoltaja voi seurata opiskelijan opintosuorituksia sekä opiskelu- ja ylioppilastutkintosuunnitelmaa.

Yhteistyö työelämän, korkeakoulujen, työ- ja elinkeinopalvelujen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa

Lahden Rudolf Steiner -lukiossa kannustetaan opiskelijoita tutustumaan työelämään muutaman päivän mittaisella työharjoittelulla. Opintovierailuja järjestetään paikallisiin korkea-asteen oppilaitoksiin, ja eri koulutusalojen opiskelijoita vierailee koulullamme kertomassa jatko-opintomahdollisuuksista. Yrittäjähenkinen ajattelutapa näkyy koulussamme mm. varainkeruuprojekteissa. Lukion toisen luokan opiskelijat saavat harjoitella yritystoimintaa järjestäessään Wieniläis-kahvilan osana koulun myyjäistapahtumaa. Lukioaikana opiskelijat käyvät tutustumassa työ- ja elinkeinopalveluihin, sekä nuorisotoimeen. Hyvinvointikyselyt ja opiskeluhuolto ovat osa lukioiden ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyötä.

Ohjauksen työnjako

Lahden Rudolf Steiner -lukiossa luokanohjaaja on opiskelijan lähiohjaaja ja toimii ensisijaisena yhteyshenkilönä opiskelijan asioissa. Lähiohjaajana hän tuntee opiskelijan opiskelutilanteen ja hänen elämäntilanteensa vaikutuksen opintoihin. Luokanohjaajana hän luo yhteisöllisyyttä ja turvallista opiskeluilmapiiriä luokassaan ja lukiossa. Luokanohjaajan tehtävä on seurata luokkansa opiskelijoiden opintojen edistymistä sekä puuttua ongelmiin mahdollisimman pian. Hän huolehtii myös yhteyksistä huoltajiin ja koulun opiskelijahuollon toimijoihin.

Opinto-ohjaaja vastaa asioista, jotka liittyvät opiskelijan opinto-ohjelman suunnitteluun ja opintojen etenemiseen, ylioppilastutkinnon suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä jatko-opintoihin. Opinto-ohjaaja on päävastuussa opinto-ohjauksen kokonaissuunnittelusta. Opinto-ohjaaja tarjoaa luokka- ja ryhmäohjausta sekä järjestää säännöllisiä yksilöllisiä ohjauskeskusteluja opiskelijoiden kanssa.

Erityisopettaja auttaa tukea tarvitsevia opiskelijoita löytämään omat opiskelutavat ja tukee aineenopettajia monipuolisten opiskelumetodien käytössä. Erityisopettaja huolehtii lukitusten järjestelystä ja lukilausunnoista.

Aineenopettaja tuntee oman aineensa opiskelutekniikoita ja ohjaa opiskelijan oppimaan oppimisen taitoja. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa oman oppimisprosessin arvioinnissa opintojaksoilla ja opiskelijan valmistautuessa ylioppilastutkintoon. Aineenopettaja tuntee oman aineensa jatkokoulutusmahdollisuuksia ja työelämän tarpeita ja huomioi niitä mahdollisuuksien mukaan opetuksessaan.

Kuraattorin tehtävänä on tukea opiskeluyhteisön hyvinvointia ja hyvän oppimisen yhteisöllisiä edellytyksiä. Kuraattori tukee opiskelijoiden koulunkäyntiä, kasvua ja elämänsuunnittelua. Hän antaa ryhmä- ja yksilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opiskeluun sekä erilaisiin elämäntilanteisiin, esimerkiksi sosioekonomisiin, ihmissuhteisiin, opintoihin, erilaisiin kriiseihin, haastaviin elämäntilanteisiin sekä päihdeongelmiin liittyvissä asioissa. Ohjauksen ja neuvonnan lisäksi kuraattori tekee yhteistyötä opiskelijoiden läheisten ja erilaisten verkostojen kanssa.

Psykologin perustehtävä on auttaa opiskelijoita elämäntilanteeseen ja opiskeluun liittyvissä ongelmissa sekä tukea opiskeluyhteisön hyvinvointia ja hyvän oppimisen yhteisöllisiä edellytyksiä. Psykologi antaa ryhmä- ja yksilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opiskeluun sekä erilaisiin elämäntilanteisiin. Psykologi selvittää ja arvioi tarvittaessa opiskelijan mielenterveyteen, psykososiaaliseen kehitykseen ja oppimiseen liittyviä asioita. Psykologi käy myös tukikeskusteluja opiskelijan kanssa ja ohjaa tarvittaessa jatko-tutkimuksiin ja oppilaitoksen ulkopuolisen tuen piiriin. Psykologi antaa myös tarvittaessa konsultaatiota muulle henkilöstölle sekä tuo psykologisen asiantuntemuksen näkökulman lukioyhteisöön.

Terveystenhoitaja auttaa opiskelijoita ja lukioyhteisöä hahmottamaan terveiden elämäntapojen merkityksen opiskelun sujumisessa ja elämänhallinnassa. Terveystenhoitaja seuraa, tukee ja edistää opiskelijan terveyttä ja hyvinvointia.

Rehtori luo edellytykset onnistuneelle lukion kokonaisohjaukselle järjestämällä riittävät resurssit, tukemalla ohjaajia ja luomalla ohjaukselle suotuisat rakenteet. Hän vastaa lukion yleisestä toiminnasta ja ylioppilastutkinnosta.

Moniammatillinen ohjausryhmä arvioi vuosittain toimintaansa keväällä. Arvioinnin tuloksista keskustellaan lukion opettajakunnassa.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopeetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja luokanohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisääjän antaminen arviointitilanteissa,

pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Tuen järjestäminen Lahden Rudolf Steiner -koulussa:

- luokanohjaaja tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista
- aineenopettajat ja erityisopettaja arvioivat tukitoimien tarvetta yhdessä opiskelijan kanssa
- erityisopettaja tekee opintojen alussa kaikille opiskelijoille lukitestit
- opinto-ohjaaja kirjaa tukitoimet henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttamiseksi voidaan antaa erityisopetusta, aineenopettajan tukiopetusta, lisäaikaa koetilanteissa ja muissa arvioitavissa suorituksissa
- luokanohjaaja, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja seuraavat ja arvioivat tuen toteutumista

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskelu ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Lahden Rudolf Steiner -koulu sopii palveluiden järjestämisestä Lahden kaupungin kanssa. Koulun psykologi- ja kuraattoripalvelut on järjestetty Lahden yhteiskoulun kanssa. Opiskeluterveydenhuollon palvelut toteutetaan Lahden kaupungin järjestämänä. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoolllost ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoolltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolllossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoolltona. Opiskeluhoolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Lahden Rudolf Steiner -koulun yhteisöllinen opiskeluhoolto on kuvattu opiskeluhoitosuunnitelmassa 4.3.2.1.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoolltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä

lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Lahden Rudolf Steiner -koulun yksilökohtainen opiskeluhoito on kuvattu opiskeluhoitosuunnitelmassa 4.3.2.1.

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoiton monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoiton kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoiton ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoiton ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhoiton ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Lahden Rudolf Steiner -koulun opiskeluhoiton jäseniä osallistuu Lahden kaupungin opiskeluhoiton ohjausryhmän toimintaan. Yksityiskouluilla on myös yhteinen opiskeluhoiton ohjausryhmä, jonka toiminnassa Lahden Rudolf Steiner -koulu on tarpeen mukaan mukana. Tämä ohjausryhmä toimii Yksityiskoulujen Liitto ry:n hallituksen ohjauksessa.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa Lahden Rudolf Steiner -koulun rehtori. Ryhmän jäseniä ovat koulupsykologi, koulukuraattori, lukiterveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, luokanohjaajat ja lukion opiskelijakunnan edustajat. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoiton toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoiton tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoiton palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoiton yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

Lahden Rudolf Steiner -koulun opiskeluhoitoryhmän työskentely on kuvattu opiskeluhoitosuunnitelmassa 4.3.2.1.

4.3.2. Opiskeluhoiton suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhoiton suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhoitosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja

13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoitosuunnitelmia.

Opiskeluhoito opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhoitoon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhoitoilaisia (1287/2013) mainittua opiskeluhoitoon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoitoon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhoitoon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Lahden Rudolf Steiner -koulun lukion opiskeluhoitosuunnitelma

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoitoon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoitoon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoitoon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lahden Rudolf Steiner -lukiossa opiskelijalle järjestetään mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta. Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija ohjataan saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Lukion psykologi on tavattavissa Lahden Yhteiskoululla päivystysaikoina tai sovitusti. Yksilötyön lisäksi koulupsykologi osallistuu opiskeluhuoltoryhmän toimintaan ja yhteisölliseen opiskeluhuoltoon oman alansa asiantuntijana. Lukion kuraattori on tavattavissa Lahden Yhteiskoululla päivystysaikoina tai sovitusti. Yksilötyön lisäksi koulukuraattori osallistuu opiskeluhuoltoryhmän toimintaan ja yhteisölliseen opiskeluhuoltoon oman alansa asiantuntijana.

Opiskeluterveydenhuolto on opiskelijan työterveyshuoltoa ja sen tavoitteena on seurata, tukea ja edistää opiskelijan terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykä. Opiskeluterveydenhuollon palvelut ovat lukiolaisten käytettävissä koko opiskeluajan. Opiskeluterveydenhuollossa toimivat työparina terveydenhoitaja ja lääkäri. Terveydenhoitaja toteuttaa ennalta ehkäisevää hoitotyötä. Hän myös koordinoi opiskelijan hoidon ja kuntoutuksen toteutumista opiskelijahuollossa. Terveydenhoitajan palvelut ovat opiskelijalle maksuttomia. Yksilötyön lisäksi terveydenhoitaja osallistuu opiskeluhuoltoryhmän toimintaan ja yhteisölliseen opiskeluhuoltoon oman alansa asiantuntijana. Lukion terveydenhoitaja on tavattavissa ajanvarauksella Opiskeluterveydenhuollossa.

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä

Lahden Rudolf Steiner -lukiossa yhteisöllisyyden edistäminen kuuluu kaikille oppilaitoksen työntekijöille ja opiskelijoille unohtamatta kotien kanssa tehtävää yhteistyötä. Keskeisiä tekijöitä lukion yhteisöllisyyden koordinoinnissa ovat koko koulun opettajainkokoukset sekä lukion opettajainkokous ja lukion opiskeluhuoltoryhmä. Monet yhteisöllisyyttä edistävät toimet ovat osa steinerkoulun perinteistä toimintakulttuuria ja ne liittyvät yhtenäiskoulukulttuuriin, jossa perusopetus ja lukio liittyvät toisiinsa.

Hyvää ilmapiiriä ja yhteisöllisyyttä vahvistavia tapahtumia ovat:

- vuosittaiset juhlatilaisuudet; lukuvuoden aloitustilaisuus, sadonkorjuujuhla, lyhtyjuhla, joulumyyjäiset, adventtijuhla, itsenäisyyspäiväjuhla, Lucia-kulkue, joulujuhla, Kalevala-juhla, penkkarit, vanhojenpäivä, pääsiäistilaisuudet, kirpputoritapahtuma, vappugaala, kevätjuhla ja opiskeluhuollon järjestämät huoltoasemat.

- opiskelijakunnan järjestämät yhteistapahtumat, herkkuvälkät, ystävänpäiväposti, halipäivät ym.
- liikunta- ja muut teemapäivät.
- lukion alussa oleva tärkeä yhteisöllisyyttä vahvistava tekijä on Lapin leiri syyslukukauden alussa.

Toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [Lukiolaki 21 § (1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Lahden Rudolf Steiner -koulun turvallisuudesta vastaava henkilöstö päivittää vuosittain turvallisuuskansiota ja suunnittelee ohjelman henkilöstön ja opiskelijoiden ensiaputaitojen ylläpitämiseksi. Lahden kaupunki tekee koululla kolmen vuoden välein opiskelu ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden tarkastuksen. Säännöllisesti vuoden aikana kokoontuva opiskeluhuoltoryhmä suunnittelee ja seuraa hyvinvoinnin toteutumista.

Lahden Rudolf Steiner –koulun lukion toimintatavat, järjestyssäännöt ja käytännöt on kirjoitettu Lukion opinto-oppaaseen, joka jaetaan vuosittain kaikille lukiolaisille. Yhteiset säännöt ja käytännöt lisäävät turvallisuutta ja edistävät oppimista.

Yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi

Lukiossa opiskelijoiden osallisuus perustuu hyvän opiskeluilmapiirin vaalimiseen ja kehittämiseen. Tavoitteena on, että opiskelijat voivat ottaa puheeksi asioita päivittäin kenen tahansa oppilaitoksen työntekijän kanssa. Keskustelumahdollisuuksia on usein, koska lukio on pieni ja kaikki tuntevat toisensa.

Lukion kaikki opiskelijat kuuluvat opiskelijakuntaan. Lukion opiskelijakunnan hallitus ajaa opiskelijoiden asioita ja mm. järjestää kaikille yhteisiä tapahtumia. Opiskelijakunnan hallituksen toimintaa ohjaa opettajakunnan jäsen.

Rehtori, apulaisrehtori ja koulun hallintoryhmän jäsenet tapaavat lukiolaisia säännöllisesti oppitunneilla ja muissa järjestetyissä keskusteluissa. Luokanohjaajat tapaavat säännöllisesti oman luokkansa opiskelijoita samoin kuin opinto-ohjaaja. Opiskelijoita kuullaan myös opiskeluhuoltoryhmässä.

Vuosittaisten ilmapiirikyselyiden avulla saadaan tietoa opiskeluun liittyvien käytänteiden toimivuudesta ja koko lukion ilmapiiristä.

Yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön osallisuuden vahvistamiseksi

Lukion opiskelijoiden vanhemmille järjestetään säännöllisesti vanhempainiltoja. Aiheena ovat lukio-opiskelu ja opiskeluun liittyvät käytänteet, ylioppilastutkinto sekä jatko- opintoihin hakeutuminen. Opiskelun lisäksi vanhemmat ja lukiolaiset suunnittelevat ja toteuttavat varainkeruuta muun muassa lukion kulttuurimatkaa varten. Lukiolaisten näytelmä, päättötöiden valmistaminen ja esitleminen, vanhojen päivä sekä ylioppilasjuhlat vaativat vanhempien, opiskelijoiden ja lukion opettajien yhteistyötä. Vanhempien edustus toteutuu myös koulun hallinnossa, sillä koulun johtokunnassa toimii vanhempia.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitotryhmän toimintatavat ja käytännöt

Lukion opiskeluhoitotryhmä vastaa opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Sitä johtaa rehtori. Muita jäseniä ovat koulupsykologi, koulukuraattori, terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, luokanohjaajat sekä lukiolaisten edustajat. Opiskeluhoitotryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita, opettajakuntaa ja opiskelijoita. Opiskeluhoitotryhmä kokoontuu säännöllisesti etukäteen sovittuina aikoina, noin neljä kertaa vuodessa. Opiskelijakohtaisia asioita käsitellessä kootaan ko. asian käsittelyyn oma moniammatillinen asiantuntijaryhmä.

Lukioluokkien asioita käsitellään opiskeluhoitotryhmässä. Tässä hyödynnetään mm. luokanvalvojilta, aineenopettajilta, opiskelijakunnan hallitukselta, opiskelijoilta ja heidän vanhemmiltaan saatavaa tietoa. Tietoa kerätään keskusteluilla, kyselyillä ja oppituntivierailuilla. Opiskeluhoitotryhmässä käsitellään myös kouluterveyskyselyn ja vastaavien valtakunnallisten sekä oppilaitoskohtaisten kyselyjen tulokset. Yhteisöllisten havaintojen perusteella voidaan opiskelijaryhmään kohdentaa oppilaitosyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta tukevia toimintamalleja tai esim. yhteisöllisiä ryhmäinterventioita. Tällöin asiaa hoitaa tarvittaessa erikseen koottava tapauskohtainen asiantuntijaryhmä.

Opiskeluhoitotryhmä voi olla myös suunnittelemassa erilaisia teemapäiviä ja koulun toimintakulttuurin kehittämiseen tähtääviä toimenpiteitä ja ohjelmia. Opiskeluhoitotryhmän jäsenet voivat olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa vanhempainiltoja, oppitunteja tai olla mukana muussa koulun toiminnassa oman alansa asiantuntijoina.

Opiskeluhoiton kokonaisuudesta tiedottaminen

Lukiolaiset ja vanhemmat saavat tietoa koulun opiskeluhoitosta Lukion opinto-opista ja lisäksi lukion alettua opiskelijoille kerrotaan oppitunneilla opiskeluhoitosta ja sen palveluista. Opiskeluhoitohenkilöstö tapaa syyslukukauden alussa lukiolaiset joko luokittain tai yhteisesti. Vanhemmille opiskeluhoiton kokonaisuudesta tiedotetaan vanhempainillassa. Lisäksi koulun nettisivuilla on tietoa opiskeluhoitosta ja sen palveluista.

Yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoiton kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa

Lukion opiskeluhoitotryhmästä osallistuu jäseniä kunnan järjestämään opiskeluhoiton ohjausryhmän toimintaan. Ohjausryhmän toiminnassa on mukana myös nuorisotoimen ja lastensuojelun sekä tarvittaessa poliisin työntekijöitä. Tarvittaessa oppilaitoksen ulkopuolisia opiskeluhoiton kehittämiseen tarvittavia tahoja kutsutaan yhteistyön oppilaitoksen henkilöstön kanssa.

Terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö

Opiskeluterveydenhuollon työntekijät osallistuvat oppilaitosyhteisössä opiskelijan terveyden edistämiseen ja terveystiedon vahvistamiseen yhteistyössä opetushenkilöstön ja opiskeluhoiton asiantuntijoiden kanssa. Terveystieto-oppiaineen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä opiskeluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon henkilöstön kanssa. Terveystiedon opettaja voi osallistua opettajan tukena terveystiedon opetukseen.

Opiskeluterveydenhuollon terveystarkastukset ovat osa lukion terveyskasvatusta. Opiskeluterveydenhuollossa toteutetaan nuoren kehitystason mukaisesti terveysneuvontaa ja -ohjausta. Yksilö- ja ryhmäneuvonnassa painotetaan kansanterveyden kannalta keskeisiä aiheita ja tekijöitä, joita esimerkiksi kouluterveyskysely nostaa esiin. Näitä ovat mielenterveys, seksuaalisuus, tartuntataudit, väkivalta ja koulukiusaaminen, tapaturmien ehkäisy ja turvallisuus, ravitsemus, painon hallinta, tupakoinnin, päihteiden ja huumausainien käytön ehkäisy ja

lopettaminen, uni ja lepo, hygienia, suun terveys, liikunnallinen elämäntapa sekä tietokonepelit, tv-viihde ja viihde-elektronikka. Yksilö- ja ryhmäneuvontaa toteutetaan suunnitelmallisesti ja opiskelijan kehitykselliset tarpeet huomioiden kohdennettuna opiskelijoille ja heidän huoltajilleen.

Opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Poissaoloille on oltava aina hyväksyttävä syy: sairaus, rehtorin tai luokanohjaajan antama lupa. Luvan enintään kolmen päivän poissaoloon myöntää luokanvalvoja, muutoin rehtori. Lupa on pyydettävä kirjallisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua poissaoloa.

Anomattomat poissaolot on selvitettävä viikon kuluessa kouluun palaamisen jälkeen. Alaikäisten opiskelijoiden huoltaja selvittää poissaolot Wilmassa. Yli neljän tunnin poissaoloista tulee olla terveydenhoitajan/lääkärintodistus.

Jos poissaoloja kertyy paljon ja useilta eri opintojaksoilta, kootaan tapauskohtainen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä, joka haastattelee opiskelijaa. Opiskelijan tilanne ja tarvittavat toimet kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen. Tarpeen mukaan opiskelijalle tarjotaan opiskeluhuollon tai oppilaitoksen ulkopuolisia palveluita.

Toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

Opetus pyritään järjestämään helposti saavutettavissa tiloissa. Koulurakennuksen perusparannusten ja -korjausten yhteydessä otetaan huomioon esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen.

Tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen, ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa

Tapaturmien ehkäisy on osa lukion kokonaisvaltaista turvallisuuden edistämistä. Turvallisuussuunnittelun tulee pohjautua aina oppilaitoskohtaisten uhkatekijöiden selvittämiseen, jota edistetään jatkuvalla koulu- ja koulumatkatapaturmien seurannalla sekä kolmen vuoden välein tehtävällä opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastuksella. Opetushenkilöstön vastuulla on toteuttaa opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetusta tapaturmista ja turvallisuudesta. Suunnitelmallinen tapaturmien seuranta tuottaa tietoa suoraan lukiossa tehtävän ennaltaehkäisytyön tueksi.

Opettajien ja muun henkilökunnan ensiaputaitoja ja näiden valmiuksien ylläpitämistä edistetään säännöllisellä koulutuksella. Koulutapaturmilla tarkoitetaan opiskelijalle koulumatkalla (=matka kotoa kouluun ja koulusta suoraan kotiin), koulussa muualla koulutuntien aikana koulutyötä suorittaessa tai koulun järjestämissä opettajan valvomissa tilaisuuksissa sattunutta tapaturmaa.

Oppilaitoksissa järjestetään myös eri järjestöjen toimintaa, joissa sattuneet tapaturmat eivät ole koulutapaturmia. Henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti ensiavun antamiseen ja kuka tahansa on velvollinen hätätilanteessa antamaan ensiapua. Koulutapaturmissa opettaja huolehtii ensiavun antamisesta ja/tai hoitoon ohjaamisesta kaupunginsairaalan päivystysasemalle.

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Oppilaitoksen tavoitteena on ohjata opiskelijoita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi usean eri oppiaineen puitteissa ja erityisesti terveystiedon oppimäärässä. Oppilaitos voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan opiskelijoille tupakan- ja päihteidenkäytön haitoista tai järjestää muuta valistusta. Koulussa ja koulun välittömässä läheisyydessä tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö on kielletty. Jos opiskelija havaitaan käyttämässä näitä

tuotteita koulun alueella tai sen välittömässä läheisyydessä, tuotteet otetaan haltuun ja asiasta ilmoitetaan alaikäisen vanhemmille ja poliisille.

Yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Oppilaitosyhteisön ja -ympäristön on suojattava terveyttä. Hyvät työ- ja opiskeluolosuhteet luovat edellytykset koko opiskeluyhteisön hyvinvoinnille, työ- ja opiskelukyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Opiskelijan terveyden edistämiseksi on oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastettava yhteistyössä oppilaitoksen ja sen opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittavien muiden asiantuntijoiden kanssa.

Työolot tutkitaan työsuojeluviranomaisten aloitteesta. Tarkastuksesta laaditaan raportti ja samoin todetuista puutteista ja niiden korjaamisesta laaditaan suunnitelma. Arvioinnissa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Oppilaitosyhteisön ja -ympäristön tulee olla terveellinen, turvallinen, esteetön ja esteettisesti viihtyisä. Fyysiset työolot, kuten sisäilman laatu, oppilaitostyön ergonomia, tapaturmavaarat, kalusteiden, sosiaaliilojen, säilytystilojen ja koulun siivouksen asianmukainen taso huomioidaan tarkastuksessa. Tarkastuksessa tulee käydä läpi opiskeluhuollon suunnitelma.

Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lukion alettua opiskelijoita muistutetaan luokanohjaajan tunneilla kiusaamisen vastaisen työn tärkeydestä. Vanhempia tiedotetaan kiusaamisen vastaisesta työstä vanhempainilloissa. Tarvittaessa järjestetään lisäksi luokka- tai ryhmäkohtaista koulutusta opiskeluhoitoryhmän tai lukion opettajainkokouksen toimesta.

Luokanohjaaja kartoittaa säännöllisesti mahdollista kiusaamistilannetta luokanvalvojatunneilla tai yksilöllisissä keskusteluissa. Myös säännöllisesti toteutettavassa ilmapiirikyselyssä on kysymyksiä kiusaamisesta. Kuka tahansa koulun aikuinen puuttuu tilanteeseen, jos havaitsee mahdollista kiusaamista tai muuta häirintää. Jos kiusaamista esiintyy, luokanohjaaja selvittää tilannetta. Tarvittaessa mukaan pyydetään opiskeluhoitoryhmän tukea. Kiusatulle että kiusaajalle järjestetään tarpeen mukaan tukea esim. opiskeluhoitoryhmän palveluista. Tarvittaessa hyödynnetään myös poliisin tai muiden viranomaisten palveluja.

Opiskeluhoitoryhmä seuraa kokouksissaan vuosittain oppilaitoksen kiusaamistilannetta ja sen vastaisen työn toimivuutta.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Hyvin suunniteltu ja organisoitu normaaliajan turvallisuuden ylläpito toimii hyvänä pohjana myös varauduttaessa poikkeusoloihin ja suuronnettomuuksiin. Oppilaitoksen turvallisuuskansiossa (ohessa myös kriisitoimintakansio) on ohjeet mm. erilaisiin vaara- ja kriisitilanteisiin. Kansio päivitetään vuosittain, ja jokainen oppilaitoksen työntekijä perehtyy kansioon ja turvallisuusasioihin. Ylioppilaskokeiden aikana tapahtuvassa uhka- ja vaaratilanteessa noudatetaan YTL:n ohjeita ja määräyksiä. Jokaisen lukuvuoden alussa henkilöstö kertaa opiskelijoille turvallisuuteen liittyviä asioita. Vuosittain järjestetään myös poistumisharjoitus. Lisäksi vuosittain tai tarpeen mukaan järjestetään aiheeseen liittyvää koulutusta sekä henkilöstölle että opiskelijoille.

Oppilaitoksen turvallisuudesta sekä toiminnasta ja viestinnästä kriisi-, uhka- ja vaaratilanteessa vastaa rehtori sekä moniammatillinen turvaryhmä. Muille henkilökunnan jäsenille on osoitettu turvallisuussuunnitelmassa omia tehtäviä.

Opiskeluhoolto tarjoaa tarpeen mukaan tukea (esim. keskusteluapua) opiskelijoille ja heidän perheilleen kriisitilanteiden jälkeen ja ohjaa tarvittaessa jatkoavun piiriin. Koulun henkilöstölle järjestetään tukea työterveyden kautta.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §.)

Yksilökohtaisen opiskeluhoollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 ja 18 §.)

Opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö

Lahden Rudolf Steiner –koulun koulupsykologi ja koulukuraattori ovat tavattavissa Lahden yhteiskoululla. Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä järjestää oppilaitoksen opiskeluterveydenhuollon. Vastaanottotyön lisäksi opiskeluhoollon työntekijät osallistuvat yksittäistä opiskelijaa koskevaan monialaiseen opiskeluhooltoon tarpeen mukaan. Opiskeluhoollon työntekijät konsultoivat toisiaan ja tekevät yhteistyötä yksittäisen opiskelijan auttamiseksi tarpeen mukaan ja salassapitosäädökset huomioiden.

Psykologi on tavattavissa yhteiskoululla pääsääntöisesti päivittäin, mutta varmimmin sopimuksen mukaan. Psykologin työn tavoitteena on tukea opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia psykologisten tukikeskustelu, arviointi-, ja konsultaatiopalvelujen avulla. Opiskelija voi hakea apua esimerkiksi ahdistuneisuuteen, mielialaan, ihmissuhdeasioihin ja oppimisvaikeuksiin. Koulupsykologi tekee yhteistyötä oppilaitoksen henkilökunnan ja opiskelijan perheen kanssa ja tarvittaessa auttaa myös oppilaitoksen ulkopuolisen tuen saamisessa.

Kuraattori on tavattavissa yhteiskoululla pääsääntöisesti päivittäin mutta varmimmin sopimuksen mukaan. Koulukuraattori tekee suunnitelmallista ja tavoitteellista sosiaalityötä. Tehtävät koostuvat asiakastyöstä, opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhoollotyöstä, verkostotyöstä sekä yhteistyöstä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa. Koulukuraattori antaa opiskelijalle ja hänen lähiyhteisölleen tukea, ohjausta ja asiantuntija-apua, jolla pyritään ehkäisemään ja poistamaan opiskelijan kehitykseen liittyviä sosiaalisia vaikeuksia sekä edistämään oppilaitoksen ja kodin välistä yhteistyötä. Koulukuraattoripalvelua annetaan koulun sosiaalityön palvelutehtävän perusteella.

Terveydenhoitaja toteuttaa ennalta ehkäisevää hoitotyötä. Hän myös koordinoi opiskelijan hoidon ja kuntoutuksen toteutumista opiskelijahuollossa. Terveydenhoitajan palvelut ovat opiskelijalle maksuttomia. Terveystarkastukseen kutsutaan lukioaikana ensimmäisen vuosikurssin tytöt ja ulkopaikkakuntalaiset pojat. Lahtelaiset pojat varaavat toisen vuosikurssin keväällä terveydenhoitajalta ajan kutsuntatarkastukseen, joka sisällöltään vastaa ensimmäisen vuosikurssin tarkastuksia. Terveystarkastuksen tarkoituksena on saada

kokonaiskäsitys opiskelijan terveydestä ja hyvinvoinnista sekä ohjata opiskelijaa tekemään terveyttä tukevia valintoja, tunnistaa varhaisen tuen tarve, ehkäistä syrjäytymistä ja tarvittaessa ohjata opiskelija hoitoon tai tutkimuksiin ja järjestää tarvittava tuki. Huomiota kiinnitetään opiskelijan elämäntilanteeseen, opiskelumotivaatioon ja terveysriskeihin. Opiskelijan terveydentilaa arvioidaan erityisesti opinnoista selviytymisen kannalta. Tuen tarpeen arvioinnin työvälineinä käytetään terveyskyselyä sekä mieliala- ja päihteidenkäyttöttestejä. Erityisen tuen tarvetta voivat aiheuttaa mm. nuoren krooninen sairaus, mielenterveys- ja päihdeongelmat, kiusaaminen, oppimisvaikeudet, vanhempien sairaus tai mielenterveys- ja päihdeongelmat, läheisväkivalta ja vaikeudet perheen tai nuoren toimeentulossa. Terveydellisten, opiskelukykyyn vaikuttavien asioiden selvittely on opiskeluterveydenhuollon tehtäväaluetta ja siksi opiskeluterveydenhuollossa tehdäänkin laajaa yhteistyötä tuen järjestämiseksi muiden opiskelijahuollon toimijoiden kanssa. Opiskeluterveydenhuolto tukee nuorta omalta osaltaan yhteistyösuunnitelman mukaisesti.

Lääkärintarkastus tehdään tarveharkintaisesti terveydenhoitajan tarkastuksen jälkeen. Kutsuntatarkastukseen sen sijaan liittyy lakisääteinen lääkärintarkastus. Muuten opiskeluterveydenhuollon lääkärielle ohjataan opiskelijat opiskeluun liittyvissä asioissa terveydenhoitajan kautta opiskeluterveydenhuollon ja Lahden sote-keskuksen kesken sovitun työnjaon mukaisesti. Varsinaiset sairaanhoitopalvelut on Lahdessa keskitetty Lahden sote-keskukseen. Opiskelijoiden raskaudenehkäisyasiat ja seksuaalineuvonta hoidetaan opiskeluterveydenhuollossa.

Monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän kokoaja voi olla yhteydessä suoraan asiantuntijoihin, joita aikoo pyytää ryhmään. Ryhmän kokoonpanosta voidaan keskustella myös opiskeluhooltoryhmässä.

Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmän kokoaja pyytää ryhmän kokoonpanolle suostumuksen opiskelijalta tai tämän huoltajalta ja / tai pyytää heitä mukaan ryhmän kokoontumiseen. Opiskelijan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhooltokertomukseen ja tiedottaa opetuksen järjestämiseen liittyvät asiat ja sovitut järjestelyt tarvittaville henkilöille, esim. opettajille ja rehtorille.

Opiskeluhooltokertomuksen laatiminen ja säilytys

Yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhooltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhooltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen opiskelijan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka- asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija

- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan opiskeluhuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Opiskeluhuoltokertomukset sekä muut opiskeluhuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat tallennetaan Lahden Rudolf Steiner -koulun opiskeluhuoltorekisteriin. Oppilaitos vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Opiskeluhuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä opiskelijaa taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Lahden Rudolf Steiner -koulun lukiossa ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Päävastuu ohjaustoiminnan toteutuksesta on opinto-ohjaajilla, mutta ohjaus on myös kaikkien oppilaitoksen opetushenkilöstöön kuuluvien yhteinen tehtävä. Lukion opinto-ohjausta annetaan opintojaksoilla ja henkilökohtaisena.

Opiskelijan opiskeluhuollollisia tarpeita pyritään tunnistamaan lukion alkaessa opiskelijan antamien tietojen sekä haastattelun perusteella. Esitietojen pohjalta nousseita tarpeita käsitellään yhteistyössä lukion opettajien ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Opinto-ohjaaja seuraa ja tukee opiskelijan opintojen etenemistä koko lukioaikana ja samalla osaltaan pitää huolta opiskelijan hyvinvoinnin edistämisestä sekä toimii yhteistyössä kotien kanssa. Opinto-ohjaaja toimii moniammatillisen opiskeluhuoltoryhmän jäsenenä tuoden mukanaan ohjauksellisen näkökulman, johon liittyy useimmiten opintojen etenemiseen, valintoihin ja päätöksentekoon liittyvien ongelmien ja ratkaisujen esille nostamista.

Sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa

Koulupäivän aikana sairastuneet ohjataan opettajan arvion perusteella kotiin tai ottamaan yhteyttä Lahden sote-keskukseen. Kokonaisvastuu sairauden hoidosta ja lääkkeiden annosta on aina nuoren vanhemmilla. Huoltajan tehtävä on kertoa oppilaitokselle sellaisista nuoren sairauksista jotka vaativat erityisjärjestelyjä oppilaitoksessa. Opiskeluterveydenhuollossa huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö onkin erittäin tärkeä tuki nuoren selviytymisessä. Erityisjärjestelyt sovitaan aina nuori- ja perhekohtaisesti. Kun nuorella on vakava tai pitkäaikainen sairaus, on oppilaitoksessa järjestettävä hoitoneuvottelu, johon osallistuu opiskelijan, vanhempien ja ryhmäohjaajan lisäksi hoitavan tahon edustaja, usein myös terveydenhoitaja ja tarvittaessa lukiolääkäri. Hoitoneuvottelussa selvitetään nuoren selviytymistä lukiossa, opiskelussa mahdollisesti tarvittavia erityisjärjestelyjä ja kirjataan neuvottelun tulokset erilliseen sopimukseen / opiskeluhuoltokertomukseen. Hoitoneuvottelua voi ehdottaa myös oppilaitoksen henkilöstö, kun nuoren voinnissa ja jaksamisessa tapahtuu havaittavia muutoksia.

Jokaisen aikuisen velvollisuus on auttaa parhaan kykynsä mukaan silloin, kun nuorelle tulee oppilaitoksessa hätätilanne kuten epilepsia-kohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio. Terveydenhuollon ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä.

Erityisruokavalioista opiskelija ilmoittaa keittiölle.

Opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumisiksi

Ei kiireellisissä vaivoissa ja sairauksissa opiskelija voi varata ajan oman oppilaitoksensa terveydenhoitajalle tilanearvioon. Hän ohjaa tarvittaessa opiskelijan jatkohoitoon tai opiskelija voi myös ottaa suoraan yhteyttä Lahden sote-keskukseen p. (03) 4108 9420.

Akuuteissa sairaustapauksissa opiskelija voi varata ajan puhelimitse tai sähköisesti Hyvis.fi kautta opiskeluterveydenhuollon akuuttivastaanotolle arkisin sellaisissa asioissa, joissa hän arvelee terveydenhoitajan antaman hoidon riittäväksi. Lääkärin arviota tarvittaessa opiskelijan tulee ottaa yhteyttä Lahden sote-keskuksen ajanvarausnumeroon (03) 410 89 420 ma-pe klo 8–20, lauantaisin ja juhlapyhien aattona 10–16.

Pitkäaikaissairauksissa opiskeluterveydenhuollossa toimitaan hoitavan tahon ohjeistuksen mukaisesti.

Iltaisin ja viikonloppuisin Akuutti24-päivystyksessä Päijät-Hämeen keskussairaalassa hoidetaan potilaat, jotka eivät voi turvallisesti odottaa hoitoa seuraavaan arkipäivään.

Soitto hätänumeroon 112 aina kiireellisissä hätätilanteissa, kun kyseessä on esimerkiksi äkillinen sairaskohtaus, tajuttomuus tai hengenvaara.

Koulutapaturmat hoidetaan Lahden kaupunginsairaalan tapaturmapoliklinikalla (Harjukatu 48) ilman ajanvarausta ma-to klo 8.00–16.00 ja pe klo 8.00–15.00 Opettaja tai lukion kanslia täyttää tapaturmalomakkeen opiskelijan mukaan. Lahden Rudolf Steiner - koulu on vakuuttanut opiskelijat koulussa, koulumatkoilla ja koulun järjestämällä retkillä sekä matkoilla.

Tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palveluiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.)

Oppilaitoksen henkilöstö voi tarpeen niin vaatiessa ohjata opiskelijan yhteistyössä hänen ja hänen perheen kanssa oppilaitoksen ulkopuolisiin palveluihin. Esimerkiksi koulupsykologi, opiskeluterveydenhoitaja ja koulukuraattori voivat tehdä opiskelijasta lähetteen mielenterveysasioissa Alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalveluihin. Yhteistyössä lukiolääkärin kanssa opiskelija voidaan ohjata myös asiakkaaksi nuorisopsykiatrian poliklinikalle tai muihin lääkäriin lähetettä vaativiin palveluihin.

Mikäli opiskelijaa jo tuetaan oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden taholta, on yhteistyössä ja tiedon jakamisessa sekä kokonaistilanteen kartoittamisessa hyvä hyödyntää mm. verkostotapaamisia ja esimerkiksi potilasasiakirjojen tilaamista. Tarkoituksena on koota opiskelijan tukemisen kannalta keskeiset toimijat ja tiedot yhteen. Nämä toteutetaan opiskelijan suostumuksella. Näin voidaan välttää päällekkäisiä selvityksiä / tutkimuksia ja tukitoimia sekä suunnitella yhdessä, mitä kukin taho opiskelijan auttamiseksi tekee. Työntekijät voivat konsultoida toisiaan ja näin

mahdollisesti saada yhä parempia näkökulmia ja välineitä opiskelijan auttamiseen. Esimerkiksi nuorisopsykiatrian näkemys opiskelijan sosiaalisen ahdistuksen esiintymisestä ja käsittelystä on tärkeä tieto opettajalle luokkatilanteissa.

Kaikilla oppilaitoksen työntekijöillä on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, mikäli he työssään saavat tietää mahdollisesta lastensuojelutarpeesta. Vaikka lastensuojeluilmoituksen tekemiseen

ei tarvita lupaa, on asiasta hyvä avoimesti ensin keskustella perheen kanssa. Perheen kanssa yhdessä voidaan tehdä ilmoituksen sijasta pyyntö lastensuojelutarpeen arvioimiseksi.

Oppilaitos ilmoittaa nuoren yhteystiedot lain edellyttämällä tavalla nuorisotoimeen etsivään nuorisotyöhön, jos opiskelijan opinnot jäävät kesken. Tarvittaessa nuorisotoimen kanssa voi tehdä yhteistyötä myös opintojen aikana. Poliisin työ oppilaitoksessa on ennen kaikkea koulutus- ja valistustyötä, mutta poliisia voidaan tarvita myös esimerkiksi sellaisissa kiusaamistapauksissa, joissa koulun puuttuminen asiaan ei ole ratkaissut tilannetta.

Tärkeää on myös sopia siitä, kuinka opiskelijan tilannetta seurataan jatkossa. Tietojen siirto perustuu opiskelijan ja/tai tämän huoltajan antamaan suostumukseen. Edellä kuvattu yhteistyö voi tapahtua sekä yksittäisten työntekijöiden ja opiskelijan yhteistyössä tai laajemmin opiskeluhuollon asiantuntijaryhmän työskentelyssä.

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskelijan ja huoltajan osallisuus opiskeluhuollossa, suunnitelmallinen yhteistyö ja opiskeluhuollosta tiedottaminen lisäävät opiskeluhuollon tuntemusta ja edesauttavat palveluihin hakeutumista. Yhteisöllistä opiskeluhuoltotyötä suunnitellaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen osallistuvat myös opiskelijakunnan edustajat. Opetusryhmien asioita käsiteltäessä voidaan tehdä opiskelijoille kyselyitä ja kutsua opiskelijoita mukaan opiskeluhuoltoryhmään. Vanhemmilta kerätään tietoa ja mielipiteitä luokkien ja kouluyhteisön toiminnasta esimerkiksi vanhempainilloissa. Vanhempia on koulun johtokunnan jäsenenä. Yksilökohtaisen opiskeluhuoltotyön suunnittelu tapahtuu aina yhdessä huoltajan ja opiskelijan kanssa. Opiskelija, huoltaja, opettaja tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja sopivat yhdessä, ketkä osallistuvat monialaisen asiantuntijaryhmän kokoukseen, joka toteutetaan mahdollisimman pienellä kokoonpanolla. Opiskelija on mukana kokouksessa, ellei sitä katsota opiskelijan kehitykselle haitalliseksi tai ellei se ole käytännön syistä mahdotonta järjestää. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. Lukion opiskeluhuoltotyöstä tiedotetaan koteja mm. oppilaitoksen nettisivuilla, opiskelijoille jaettavassa opinto-oppaassa, vanhempainilloissa ja erillisillä kotiin lähetettävillä tiedotteilla. Lisäksi luokanohjaaja, aineenopettajat ja opiskeluhuollon työntekijät kertovat tarpeen mukaan yksilökohtaisella tasolla opiskeluhuollon käytänteistä ja palveluista opiskelijalle ja tämän huoltajalle.

5. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetuksen järjestäjä, Lahden Rudolf Steiner –koulun Kannatusyhdistys ry, seuraa oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen on osa opetuksen järjestäjän omavalvontaa koskevaa tehtävää. Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen opiskeluhuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §). Lahden kaupungin ohjausryhmä sekä tarvittaessa Yksityiskoulujen opiskeluhuollon ohjausryhmä tukee oppilaitosta opiskeluhuollon arviointimenetelmien ja seurannan kehittämistyössä. Steinerkoulut tekevät myös yhteistyötä keskenään sekä Suomessa että kansainvälisesti toiminnan laadun arvioinnissa. Opiskeluhuollon suunnitelman mukaisen kokonaisuuden toteutumisesta arvioidaan tarkastelemalla palveluiden saatavuutta ja tavoitavuutta. Arvioinnin välineinä käytetään tilastoja, kyselyitä ja laadullista arviointia. Seurantatietoja hyödynnetään vuosittaisen toimintasuunnitelmatyön yhteydessä koulun opiskeluhuoltoryhmässä sekä suunnitteluryhmässä.

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta

ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.
- Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitokeinot

- Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.
- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

4.4 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita

kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

Kurinpidollisilla toimenpiteillä pyritään turvaamaan opiskelijoiden oikeus turvalliseen oppimisympäristöön sekä henkilöstön oikeus työturvallisuuteen. Käytettäessä kurinpitokeinoja on toimittava tasapuolisesti, johdonmukaisesti, asiallisesti ja puolueettomasti sekä syrjinnän kieltoa noudattaen. Kurinpitokeinojen käytöllä pitää pyrkiä yksinomaan turvallisuuden ylläpitämiseen. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Opiskelijoiden oikeuksia tai etuja ei saa rajoittaa enempää kuin haitan tai vaaran poistaminen edellyttää. Lain mukaisia toimivaltuuksia ei saa käyttää muuhun kuin säännöksestä ilmenevään ja siinä hyväksyttyyn tarkoitukseen. Turvaamistoimien käyttäminen esimerkiksi rangaistuksena on siten kiellettyä.

Häiritsevä käytös, vilppi, järjestyssääntöjen rikkominen

- Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkominen on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi.
- Oppilaitoksesta erottamisesta päättää Lahden Rudolf Steiner -koulun hallintoryhmä. Päätös valitusosoituksineen annetaan tiedoksi opiskelijalle ja hänen huoltajalleen todisteellisesti kirjallisesti. Kirjallisen varoituksen antamisesta päättää lukion rehtori. Päätös valitusosoituksineen annetaan tiedoksi opiskelijalle ja hänen huoltajalleen kirjallisesti.
- Ennen opiskelijan erottamista tai kirjallisen varoituksen antamista opiskelijaa sekä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa on kuultava. Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja. Päätöksen perusteena oleva teko on yksilöitävä, ja päätöksen perusteista on hankittava selvitys.
- Opiskelijan määräaikaista erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päättää. Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään.

Poistaminen opetustilasta

Opettaja voi lukiolain 26 §:n ja lukioasetuksen 12 §:n nojalla määrätä opetusta häiritsevän opiskelijan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Tieto alaikäisen poistamisesta välitetään huoltajalle.

- Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan lukiolain 26 §:n nojalla evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen eväät enintään kolmeksi päiväksi lukioasetuksen (561/2003) nojalla rehtori. Rehtori kirjaa epäämisen syyn ja keston sekä saattaa sen tiedoksi opiskelijalle ja alle 18-vuotiaan huoltajalle.
- Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata lukiolain 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epäamisestä.

- Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Rehtori ja opettaja voivat tässä tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Mikäli tilanteen kiireellisyys huomioiden on mahdollista rehtorin tai opettajan on syytä kutsua tilanteeseen toinen lukion henkilökuntaan kuuluva todistajaksi.
- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.
- Opiskelijan poistamisesta opetuksesta, lukion muusta tilaisuudesta tai koulualueelta tulee ilmoittaa huoltajalle sekä tarvittaessa alle 18-vuotiaan opiskelijan osalta sosiaaliviranomaiselle.
- Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.
- Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.
- Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.
- Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta.
- Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määrääjäksi, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.
- Opiskelusta pidättämisestä päättää kasvatus- ja opetuslautakunta.
- Ennen opiskelijan pidättämistä opinnoista opiskelijaa sekä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa on kuultava. Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- Päätös opinnoista pidättämisestä valitusosoituksineen annetaan tiedoksi opiskelijalle ja hänen huoltajalleen kirjattuna kirjeenä.

Vaaralliset esineet

- Rehtorilla ja opettajalla on lukiolain 26 d §:n nojalla yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta esine tai aine, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.
- Ottaen huomioon lukiokoulutuksessa olevien opiskelijoiden iän ja kehitystason lukiokoulutuksessa ei kuitenkaan ole oikeutta ottaa haltuun opiskelijalta sellaisia esineitä tai aineita, joilla häiritään opetusta tai oppimista, vaan opetusta häiritsevä opiskelija voidaan lukiolain 26 ja 26 b §:n nojalla ohjata ulos luokasta.
- Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita. Haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.

Opettajan ja rehtorin oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

- Opettajalla ja rehtorilla on lukiolain 26 e §:n nojalla työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on 49 tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.
- Opiskelijalle tulee aina ensin varata mahdollisuus luovuttaa esine tai aine vapaaehtoisesti tai todistaa, että sellaista ei hänen hallussaan ole.
- Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.
- Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla. Tästä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.
- Haltuun ottamiseen ja tarkastamiseen tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti.
- Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen.
- Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.
- Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti.
- Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta.
- Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.
- Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.
- Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

Kirjallinen selvitys voimakeinojen käytöstä

- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa ilman tarpeetonta viivytystä kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle.
- Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata.
- Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

Ylioppilastutkinnon tutkintojärjestyksen rikkominen

- Laissa ylioppilastutkinnon järjestämisestä (26.8.2005/672) säädetään, että kokelas, joka syyllistyy vilpilliseen menettelyyn tai vilpin yritykseen taikka avustaa siinä tai muutoin törkeästi rikkoo järjestystä, menettää oikeutensa osallistua kokeisiin kyseisenä tutkintokertana.
- Kokeet, joihin kokelas on samalla tutkintokerralla ilmoittautunut, katsotaan hylätyiksi.

- Ennen seuraamuksen määräämistä kokelaalle on ilmoitettava, mistä teosta häntä epäillään, häntä on kuultava todistajan läsnä ollessa ja asiasta on hankittava muu tarpeellinen selvitys.
- Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- Päätöksen asiassa tekee lukion rehtori.
- Rehtorilla on oikeus saada poliisiviranomaiselta virka-apua asian selvittämiseksi.
- Kirjallinen päätös valitusosoituksineen annetaan todisteellisesti tiedoksi kokelaalle, jota se koskee.

Vahingonkorvausvelvollisuus

- Aiheuttamansa vahingon muun opiskelijan, koulutuksen järjestäjän tai henkilökuntaan kuuluvan tai sivullisen omaisuudelle opiskelija on velvollinen korvaamaan vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla.
- Jos vahingon on aiheuttanut kahdeksaatoista vuotta nuorempi, on hän velvollinen korvaamaan siitä määrän, joka hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa, teon laatuun, vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusoloihin sekä muihin olosuhteisiin katsoen harkitaan kohtuulliseksi.

Periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä

- Opiskelijalle annettavaa varoitusta, määräaikaista erottamista ja opiskelusta pidättämistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.
- Valitus aika on 14 vuorokautta kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista. Valitus käsitellään hallinto-oikeudessa kiireellisesti. Lukiolain 34 e §:n nojalla muuhun 26 §:n nojalla tehtyyn kuin varoitusta, määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista tai opiskeluoikeuden pidättämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.
- Ylioppilastutkintolain 15 §:n nojalla päätökseen, jolla lukion rehtori on määrännyt 11 §:n 1 momentissa tarkoitetun seuraamuksen vilpillisestä menettelystä tai muusta tutkintojärjestyksen rikkomisesta, haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Päätös pannaan täytäntöön tehdystä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisella kiellä täytäntöönpanoa. Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitukset tulee käsitellä kiireellisinä. Jos hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus kumoaa rehtorin päätöksen, ilmoittautuminen niihin kokeisiin, joihin henkilö on jäänyt rehtorin päätöksen jälkeen osallistumatta, mitätöity hakemukset ja koekohtaiset maksut palautetaan. Hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus voi valituksen hyväksyessään päättää, että kokelas saa aloittaa tutkinnon suorittamisen alusta.

Henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

- Kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttöön perehdytään perehdyttämiskeskustelussa, opettajainkokouksissa ja vuosittain turvallisuussuunnitelmaa kerrattaessa, myös muun kuin opetushenkilöstön kanssa.

Suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille

- Kurinpitosuunnitelma sisältyy lukion opetussuunnitelmaan, joka on nähtävillä koulun kotisivulla. Niin ikään järjestyssäännöt ovat kotisivuilla. Luokanvalvoja perehdyttää uudet opiskelijat kurinpitosuunnitelmaan ja järjestyssääntöihin lukio-opintojen alkaessa.

Yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

- Ennen opiskelijan erottamista tai kirjallisen varoituksen antamista opiskelijaa sekä alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajaa on kuultava. Kuulemisesta laaditaan pöytäkirja.
- Opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Jos huoltaja ei kolmen

kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

- Alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalle tiedotetaan opiskelijan luokasta poistamisesta ja opetuksen epäämisestä.
- Haltuun otetut esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.
- Mikäli kurinpidollisten toimenpiteiden yhteydessä on ilmennyt, että lukion henkilökuntaan kuuluva on tehtävässään saanut tietää alaikäisestä opiskelijasta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat tekijät tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä, jokaisella lukion henkilökuntaan kuuluvalla on lastensuojelulakiin perustuva velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus kunnan sosiaaliviranomaiselle.
- Koko henkilöstöllä on myös lastensuojelulakiin perustuva velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille kun heillä on tehtävässään tietoon tulneiden seikkojen perusteella syytä epäillä, että lapseen on kohdistettu rikoslain (39/1889) 20 luvussa seksuaalirikoksena rangaistavaksi säädetty teko tai sellainen rikoslain 21 luvussa henkeen ja terveyteen kohdistuvana rikoksena rangaistavaksi säädetty teko, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. x
- Lastensuojeluilmoituksen tekemistä sosiaaliviranomaiselle tai poliisille ei saa viivästyttää delegoimalla ilmoituksen tekemistä esimerkiksi esimiehelle. Ilmoituksen tekemiseen on velvoitettu se henkilö, joka on saanut tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta.
- Ylioppilastutkinnon järjestystä koskevaa rikkomusta epäiltäessä lukion rehtorilla on oikeus saada poliisiviranomaiselta virka-apua asian selvittämisessä ylioppilastutkinnosta annetun lain (26.8.2005/672) 11 §:n 3 momentin nojalla.

Menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten

- Kurinpitosuunnitelman toteutumista ja vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain opiskelijahuollon yhteisöissä.
- Koulutuksen järjestäjälle toimitetaan seurantaa varten selvitykset väkivaltatilanteista ja voimakeinojen käytöstä sekä päätökset varsinaisista kurinpitoväkivaltatilanteista (kirjallinen varoitus, määräaikaerottaminen).

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuurista otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen

opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Lahden Rudolf Steiner -lukion opetuskieli on suomi.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelua ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja

ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan

oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin. Tämä on perusteissa sopiva meille.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Arvioinnissa tuetaan oppimista ja tuodaan kehityskohteet näkyväksi. Oppimista on arvioitava monesta eri näkökulmasta – ensisijaisesti kuitenkin opiskelijan itsensä on opittava arvioimaan omaa oppimistaan. Arvioinnin on tuettava luovuutta, kannustaa virheistä oppimiseen yrittämisen ja erehtymisen kautta.

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.
2. Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltujen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltuihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja

kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suorituserkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opintojakson numeroarviointi perustuu paitsi jaksokokeisiin, myös muihin oppisuorituksiin. Opintojaksolle asetettujen tavoitteiden saavuttamista arvioidaan muun muassa tuntityöskentelyllä, portfolioilla, esitelmien teolla, oppimispäiväkirjoilla ja vihkotyöskentelyllä. Nämä arviointimenetelmät tukevat ja ohjaavat opiskelua ennen kaikkea opintojaksojen aikana (formatiivinen arviointi). Oppimista tukee myös opintojakson alussa, keskivaiheilla ja jakson lopussa arviointilomake, jossa opiskelijat ja opettaja määrittelevät jakson tavoitteet ja arviointikriteerit sekä arvioivat työskentelyn etenemistä ja lopuksi tavoitteiden saavuttamista. Opintojaksojen tarkemmat arviointikriteerit on kuvattu oppiaineiden luvuissa.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suorituserkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suorituserkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suorituserkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suoritusten täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosoista paras.

Kesken oleva opintojakso merkitään X-merkinnällä. Keskeneräinen opintojakso tulee suorittaa loppuun viimeistään seuraavan lukukauden aikana. Jos jaksoa ei tänä aikana suorita, muuttuu opintojakso keskeytyneeksi (merkintä K). Keskeytynyt jakso pitää aina käydä uudelleen.

Erityisen koulutustehtävän mukaiset ja muut valinnaiset opintojaksot arvioidaan suorituserkinnällä (S).

Hyväksyttyä ja hylättyä opintojaksoa on mahdollista korottaa erillisinä rästi- ja korotustenttipäivinä koulun ilmoittamina ajankohtina. Kirjallisten ennakkotehtävien palautus on edellytyksenä korotustenttiin osallistumiselle. Hylättyä suoritusta voi uusia kahdesti.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Lukiodiplomi on muita opiskeluja täydentävä, taito- ja taideaineiden opintojakso. Diplomi suoritetaan itsenäisenä työnä, ohjatusti ja erillisinä näyttöinä. Lahden Rudolf Steiner -lukiossa on mahdollista suorittaa seuraavat lukiodiplomit: kotitalouden lukiodiplomi, kuvataiteen lukiodiplomi, liikunnan lukiodiplomi, musiikin lukiodiplomi ja käsityön lukiodiplomi. Lukiodiplomi arvioidaan numeroarvostelulla 4-10.

Päättötyö on lukion toisena tai kolmantena vuotena toteuttava laaja yksilöprojekti. Opiskelija ottaa tehtäväkseen noin vuoden kestävän projektin, johon kuuluu käytännöllinen/taiteellinen osio ja teoreettinen osio (kattaen eri oppiaineita). Päättötyössä yhdistyvät tiedonhaku, tieteellinen kirjoittaminen, kädentö ja suullinen esitys. Päättötyö arvioidaan suorituserkinnällä (S).

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Vanhempainilat kuuluvat olennaisena osana Lahden Rudolf Steiner -koulun toimintakulttuuriin. Lukioluokille pidetään vanhempainiltoja syys- ja kevätlukukaudella. Vanhempainilloissa käydään läpi arvioinnin yleisiä periaatteita, opastetaan suoritusten seurantaan sekä tarjotaan mahdollisuuksia kehityskeskustelulle.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppi määrän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppi määrän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli

ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

<i>Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,</i>	<i>joista voi olla hylättyjä opintoja enintään</i>
<i>2–5 opintopistettä</i>	<i>0 opintopistettä</i>
<i>6–11 opintopistettä</i>	<i>2 opintopistettä</i>
<i>12–17 opintopistettä</i>	<i>4 opintopistettä</i>
<i>18 opintopistettä tai enemmän</i>	<i>6 opintopistettä</i>

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttää ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Lukio-opintojen päätteeksi, päättötodistuksen saatuaan tai ylioppilastutkinnon suoritettuaan opiskelija saa myös sanallisen arvioinnin lukio-opinnoistaan. Tähän päättölausuntoon arvioidaan kunkin oppiaineen osalta opiskelijan työskentelyä ja tavoitteiden saavuttamista.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

Valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen lisäksi Lahden Rudolf Steiner -lukion oppimäärään (150 opintopistettä) voi opiskelija sisällyttää erityisen koulutustehtävän mukaisia opintojaksoja.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. opiskelijaksi ottamista
2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä
3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista
4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä

5. oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehysessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehysessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukio-opintojen päätteeksi, päättötodistuksen saatuaan tai ylioppilastutkinnon suoritettuaan Lahden Rudolf Steiner -lukiossa opiskelijat saavat päättötodistuksen lisäksi sanallisen lausunnon opiskelujensa sujumisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Lausunnot ovat aineenopettajien kirjoittamia, ja lausunto kirjoitetaan kaikista oppiaineista, joiden opetukseen opiskelija on osallistunut.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien, taitojen, arvojen, asenteiden tahdon ja tietojen muodostaman kokonaisuuden.

Lukion arvoperusta, oppimiskäsitys, ihmiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen

- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisissa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Ikäkauden huomioiminen

Steinerkoulussa opetussuunnitelman toteuttaminen perustuu ikäkausijatteluun, jossa eri luokkatasoilla käsiteltävät aiheet muodostavat opiskelijan kasvua tukevia kokonaisuuksia. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuudet läpäisevät kaikki lukio-opinnot, mutta korostuvat eri luokkavuosina ja täten tukevat opiskelijoiden kokonaisvaltaista kasvua oikea-aikaisesti.

Lukion ensimmäisenä vuonna opiskelijoita ohjataan kasvamaan itsetietoisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Itsetietoisuus nähdään omien tunteiden, arvojen, vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisena. Itseohjautuvuudelle tärkeää on tavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttaminen. Tätä harjoitellaan sinnikkyyden, omien tunteiden ja käyttäytymisen hallinnan taitojen kautta.

Lukion ensimmäisenä vuonna harjoitellaan vuorovaikutusosaamista ryhmäyttämisharjoitusten ja eri työtapojen valinnan kautta. Vuorovaikutusosaamisessa yhdistyvät kielitietoisuus, sosiaalinen tietoisuus ja ihmissuhdetaidot. Ihmissuhdetaidoilla tarkoitetaan kykyä muodostaa myönteisiä vuorovaikutuksellisia suhteita, kykyä työskennellä yhdessä ja ratkaista sekä ehkäistä konflikteja. Kunniointi on kaiken vuorovaikutuksen ja kommunikaation perusta.

Steinerlukiossa opiskelijat tutustuvat lukion ensimmäisen vuoden aikana monitieteiseen ja luovaan osaamiseen uusien tieteenalojen ja näiden näkökulmien kautta. Opinnoissa harjoitellaan luovuuden eri taitoja yhdistämällä taiteellista, toiminnallista ja tieteellistä osaamista. Opiskelijoiden kanssa tutustutaan erilaisiin tapoihin katsoa ja muokata maailmaa.

Lukion toisella luokalla opiskelijat alkavat suunnittelemaan lukion jälkeistä elämää ja hyvinvointiosaamisen kokonaisuus korostuu opinnoissa. Oman identiteetin rakentamista ja vahvuuksien tunnistamista tuetaan opinnoissa. Hyvinvointiosaamisen taitoja harjoitellaan sosiaalisen tietoisuuden kautta. Sosiaalinen tietoisuus tarkoittaa ymmärryksen ja myötätunnon osoittamista toisia kohtaan. Lukion toisella luokalla eettisyys ja ympäristöosaaminen korostuvat sekä opintojaksojen työtapojen valinnassa, että opintokokonaisuuksien sisällöissä. Hyvien tekojen tekemisen merkitystä omalle hyvinvoinnille voidaan havainnoida esimerkiksi sosiaalialan työharjoittelussa.

Lukion kolmannella luokalla opiskelijat suuntautuvat maailmaan, luovat jatko-opinto- ja urasuunnitelmia. Yhteiskunnallisen osaamisen kokonaisuus korostuu opintojaksojen

oppisisällöissä ja työtapojen valinnassa. Opetuksessa vastuulliseen päätöksentekoon ja toimintaan kasvattaminen korostuvat. Näillä tarkoitetaan tietoisia eettisiä ja rakentavia oman elämän ratkaisuja ja niiden mukaan toimimista. Vastuullinen päätöksenteko ja toiminta liittyvät myös globaali- ja kulttuuriosaamiseen erityisesti ihmisarvon ja kulttuurien moninaisuuden arvostamiseen ja edistämiseen. Lukion kolmantena vuonna toteutettava kulttuurimatka palevelle myös näitä tarkoituksia.

HYVINVOINTIOSAAMINEN

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

VUOROVAIKUTUSOSAAMINEN

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen. Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen.

Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa. Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

MONITIEINEN JA LUOVA OSAAMINEN

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

YHTEISKUNNALLINEN OSAAMINEN

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

EETTISYYS JA YMPÄRISTÖOSAAMINEN

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävästä elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista.

Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestäväan käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestäväan suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestäväan toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestäväää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävään kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävään tulevaisuuden hyväksi.

GLOBAALI- JA KULTTUURIOSAAMINEN

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään.

Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja refleктоimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävään kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

7. Oppiaineet

7.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

Osaamisen arviointi

7.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Sanataide, 2 op (sÄI12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustaidot kehittyvät yhteisissä analyyseissa ja kirjoitusprosesseissa, kun tekstejä tarkastellaan pienryhmissä osallistaen jokaista ryhmän jäsentä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia, multimodaalisia median tekstilajeja. Tämä monilukutaidon opiskelu kasvattaa aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu yksilötehtävien, lähinnä kirjallisten töiden arviointiin, (esim. analyysit), työskentelyn ajantasaisuuden arviointiin (esim. prosessikirjoitus) ja mahdollisen kokeen arviointiin. Laaja-alaisuuksien osalta arvioidaan tiedonhallinta- ja monilukutaito-osaamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsite, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia, multimodaalisia median tekstilajeja. Tämä monilukutaidon opiskelu kasvattaa aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelussa tarkastellaan kielipolitiikkaa, kieli-ideologioita, kieltä sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä. Opiskelu ohjaa kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Globaalin, eurooppalaisen ja suomalaisen kulttuurien tarkastelu auttaa ymmärtämään omaa identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Kielitietoisuuden kehittymistä arvioidaan mm. kokeessa (käsitteiden hallinta). Arvioidaan myös esim. itse laadittua kieliaiheista artikkelia; onko opiskelija syventänyt näkemystään valitusta aiheesta. Laaja-alaisuuksia arvioidaan myös osallistumisena ryhmätyöskentelyyn.

Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia yksilö- ja ryhmäpuhetilanteita (puhe, esitelmä, neuvottelu, kokous, sähköinen CV jne.) Tämä vahvistaa vuorovaikutustaitoja ja omien vahvuuksien hahmottamista. Elämänhallinta vahvistuu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia yksilö- ja ryhmäpuhetilanteita (puhe, esitelmä, neuvottelu, kokous, sähköinen CV jne.) Tämä vahvistaa työelämätaitoja ja kykyä toimia aktiivisena kansalaisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu aktiivisuuteen ja vuorovaikutustaitojen arviointiin ryhmätyöskentelyssä. Itsearviointi ja vertaispalaute ovat olennainen osa opintojakson arviointia.

Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteisölliset lukemisen tavat (lukupiirit, teosten yhteiskäsittelyt) ja omien lukuelämysten jakaminen lisäävät vuorovaikutusosaamista. Omien ajatusten ja tunteiden jakaminen kirjallisuuden käsittelyn avulla kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuteen syventyminen auttaa jäsentämään käsityksiä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden pariin ohjaaminen lisää opiskelijan hyvinvointia tämän saadessa kertomuksista samastumis- ja vertailumahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Erilaiset teoskäsittelyt arviointimuotoina: arvostelu, analyysi, lukupäiväkirja, lukupiiri, kirjallisuuspaneelit ja -keskustelut. Laaja-alaisuuksien osalta arvioidaan opiskelijan ajatusten kypsyä kaunokirjallisuuden lukemisen jälkeen.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta

- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia, multimodaalisia median tekstilajeja. Tämä monilukutaidon opiskelu kasvattaa aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu kirjallisten töiden arviointiin (esim. uutisanalyysi, mielipidekirjoitus), mahdolliseen mediaseurantatehtävään. Laaja-alaisuuden osalta arvioidaan kriittistä ja osallistuvaa argumentointitaitoa esimerkiksi osallistumista ryhmätyöskentelyyn, väittelyyn jne.

Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Selkeän, asiatyylisen tekstin tuottamista harjoitellaan. Niin ikään harjoitellaan muiden tekstien hyödyntämistä ja argumentointia omassa tekstissä. Yhteiskunnallinen osaaminen ja osallistuminen niin arjessa kuin työelämässä saavat vahvistusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan oman tekstin tuottamista yksityiskohtaisesti (suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, hionta jne.). Omien näkemysten kielellistäminen kirjoitettuun muotoon ja sanataiteelliset harjoitukset lisäävät luovuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu yksilötehtävien, lähinnä kirjallisten töiden arviointiin, (esim. analyysit), työskentelyn ajantasaisuuden arviointiin (esim. prosessikirjoitus). Kieliasun ja pohjatekstien käsittelyn hallintaa arvioidaan osana kirjoitelmia. Laaja-alaisuusosalla annetaan jatkuvaa palautetta, jotta opiskelija saa vahvistusta oman luovuutensa lisäämiseen.

Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot

- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia yksilö- ja ryhmäpuhetilanteita (puhe, esitelmä, neuvottelu, kokous, sähköinen CV jne.) Tämä vahvistaa työelämätaitoja ja kykyä toimia aktiivisena kansalaisena.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia yksilö- ja ryhmäpuhetilanteita (puhe, esitelmä, neuvottelu, kokous, sähköinen CV jne.) Tämä vahvistaa vuorovaikutustaitoja ja omien vahvuuksien hahmottamista. Elämänhallinta vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu yksilötehtävien ja opiskelijan viestintätaitojen arviointiin. Pienet ja laajemmat puhe-esitykset arvioidaan sisällön, rakenteen ja ilmaisun osilta. Itsearviointi ja vertaispalaute ovat olennainen osa opintojakson arviointia.

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteisölliset lukemisen tavat (lukupiirit, teosten yhteiskäsittelyt) ja omien lukuelämysten jakaminen lisäävät vuorovaikutusosaamista. Omien ajatusten ja tunteiden jakaminen kirjallisuuden käsittelyn avulla kehittää vuorovaikutustaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Kirjallisuuteen syventyminen auttaa jäsentämään käsityksiä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden pariin ohjaaminen lisää opiskelijan hyvinvointia tämän saadessa kertomuksista samastumis- ja vertailumahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Erilaiset teoskäsittelyt arviointimuotoina: arvostelu, analyysi, lukupäiväkirja, lukupiiri, kirjallisuuspaneelit ja -keskustelut. Laaja-alaisuuksien osalta arvioidaan opiskelijan ajatusten kypsymistä kaunokirjallisuuden lukemisen jälkeen.

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Vuorovaikutusosaaminen**

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia yksilö- ja ryhmäpuhetilanteita (puhe, esitelmä, neuvottelu, kokous, sähköinen CV jne.) Tämä vahvistaa vuorovaikutustaitoja ja omien vahvuuksien hahmottamista. Elämänhallinta vahvistuu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisia yksilö- ja ryhmäpuhetilanteita (puhe, esitelmä, neuvottelu, kokous, sähköinen CV jne.) Tämä vahvistaa työelämätaitoja ja kykyä toimia aktiivisena kansalaisena.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu tasapuolisesti vuorovaikutustaitojen arviointiin ryhmätyöskentelyssä sekä yksilöesityksiin. Itsearviointi ja vertaispalaute ovat olennainen osa opintojakson arviointia. Myös opintopäiväkirja on arviointimahdollisuus.

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)**Opintojakson moduulit**

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet*Kirjoittaminen 2*

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt*Kirjoittaminen 2*

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Yhteiskunnallinen osaaminen**

Selkeän, asiatyylisen tekstin tuottamista harjoitellaan. Niin ikään harjoitellaan muiden tekstien hyödyntämistä ja argumentointia omassa tekstissä. Yhteiskunnallinen osaaminen ja osallistuminen niin arjessa kuin työelämässä saavat vahvistusta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan oman tekstin tuottamista yksityiskohtaisesti (suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, hionta jne.). Omien näkemysten kielellistäminen kirjoitettuun muotoon ja sanataiteelliset harjoitukset lisäävät luovuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi painottuu yksilötehtävien, lähinnä kirjallisten töiden arviointiin, työskentelyn ajantasaisuuden arviointiin (esim. prosessikirjoitus). Kieliasun ja pohjatekstien käsittelyn hallintaa arvioidaan osana kirjoitelmia. Laaja-alaisuuksien osalta annetaan jatkuvaa palautetta, jotta opiskelija saa vahvistusta oman luovuutensa lisäämiseen.

Tekstien tulkinta 2, Visuaalisen kulttuurin yhteistyöjakso, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Paikallinen lisäys

- oppii analysoimaan, tulkitsemaan ja arvioimaan fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kehittää osaamistaan audiovisuaalisten tekstien tekijänä (esim. juliste, mainos, lyhytelokuva, valokuvaus)
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä ja kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia
- syventää ja laajentaa omakohtaista suhdettaan visuaaliseen kulttuuriin
- kasvattaa ymmärrystään eri kulttuureista ja ihmisyydestä

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

- kerronnallisuus
- eri kulttuurien ja ajanjaksojen audiovisuaaliset tekstit

- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- elokuvakerronta, elokuvan genret, musiikkivideot, julisteet, dokumentit
- analyysi
- vierailijat (graafikko, valokuvaaja, elokuvaohjaaja)

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia, multimodaalisia median tekstilajeja. Tämä monilukutaidon opiskelu kasvattaa aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvallista ja sanallista sisältävien tekstien käsittely on monitieteistä. Luova osaaminen vahvistuu omien audiovisuaalisten tekstien tuottamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksolla tehtävät yhteisprojektit ovat yhteisoppimistilanteita ja vahvistavat yhteistyötaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu niin yksilötehtäviin kuin ryhmätehtäviin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, niin tekstien analysoijana kuin erilaisten työskentelyprosessien tekijänä.

Abijakso, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena

kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisuuden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa
- osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita
- on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa
- kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja

- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarojaan
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen moduulien luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan
- ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle
- oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet
- eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot
- opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuulttuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiötä.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelevaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys

- *asiatyyllille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet*

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja*
- *lisää viestintärohkettaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa*
- *hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta*
- *oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- *kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen*
- *yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa*
- *esiintymistaidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen*

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan*
- *kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta*
- *eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta*

- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa
- kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta
- syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista
- syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö
- vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen
- dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä
- vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi
- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä

- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan
- osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä
- ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnessa.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta
- analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö
- runokokoelma tai näytelmäteksti

7.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Vuorovaikutusosaamisen osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävä tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Paikallinen lisäys

- CTS3 Kaksiulotteisen mielikuvan luominen on kyky luoda uusia kaksiulotteisia mielikuvia, jotka voidaan esittää kuvana tai sanallisesti (esim. kuvittelet lentävän kolmipäisen hamsterin ja maalaat sen tai kuvaillet sen muille).

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

- CTS3 MindMap

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

CTS3 Kurssin arviointiin MindMap, Opiskelija voi 12. lk liittää osaksi Portfoliota (ACTS-sertifikaatti)

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyskannalta*
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- happamoituminen*
- rehevöityminen*
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelyminen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä
- osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään
- osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin
- osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan

- osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään
- osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut
- elinten muodostuminen eri kudostyypeistä

Elimistön säätely

- hermoston rakenne ja toiminta
- umpirauhaset ja hormonit

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Biitekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biitekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biitekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Abijakso, 1 op (BI8)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Biologian leiri, 2 op (sBI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.3. Elämäkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämäkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämäkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämäkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämäkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämismaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämänfilosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laa-ala-ainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

*Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.*

*Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään*

erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämäkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämäkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestävällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämäkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämäkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämäkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämäkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämäkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämäkatsomuksensa jäsentämisessä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin
- osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen
- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin
- ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä
- kehittää kykyään elämäkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- minuuks, elämäkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva
- hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja
- luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämäntahallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys

- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämäkatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentavaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- *kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät*
- *median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen*
- *aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja*
- *yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään*
- *taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset*
- *ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti*
- *globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestäväen kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030*

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Opintojakson moduulit

- Kulttuurit, 2 op (ET3), Valinnainen

Tavoitteet

Kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- osaa käyttää kulttuuria koskevan tutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus ja vähemmistökulttuurit
- osaa hahmottaa erilaiset elämäkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun
- tunnistaa vihapuheen ja osaa erottaa sen sananvapauden vastuullisesta käytöstä.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurit

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa, etnosentrismi ja kulttuurirelativismi
- kulttuuria koskevan tutkimuksen perusteita: tutkittavan ja tutkijan näkökulmat, kenttätyö, etnografia, kysely, haastattelu
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteettipolitiikan historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset tulkinnat ja vaikutukset
- etnisyyden, rasmin ja muun syrjinnän sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Katsomukset, 2 op (ET4)

Opintojakson moduulit

- Katsomukset, 2 op (ET4), Valinnainen

Tavoitteet

Katsomukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä maailman- ja elämäkatsomuksen sekä maailmankuvan käsitteitä, arvioida niihin liittyviä perusteita sekä erottaa katsomukselliset ja arvokysymykset mielipidekysymyksistä

- ymmärtää katsomusten, kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen jatkuvaa historiallista muuttumista sekä osaa sen perusteella eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- osaa eritellä ja arvioida evoluution, universaalien eettisten järjestelmien, Euroopan uuden ajan murroksen, valistuksen, tieteen sekä modernin markkinatalouden merkitystä maailmankuviin ja omaan elämäkatsomukseensa
- osaa arvioida erilaisten arvojen, maailmankuvien ja tietämisen tapojen sekä yksilöllisten, yhteisöllisten, poliittisten ja uskonnollisten ulottuvuuksien painoarvoa erilaisissa elämän- ja maailmankatsomuksissa
- osaa eritellä oman elämäkatsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten perusteita ja muotoutumista sekä ymmärtää, että elämäkatsomuksen lähtökohdat olisivat voineet poiketa nykyisistä.

Keskeiset sisällöt

Katsomukset

- katsomuksellinen käsitteistö; katsomukset perustavina tapoina käsittää maailma ja katsomuksellisten kysymysten luonne
- ihmiskunnan katsomuksellisuuden muotoutuminen: evoluution, kielen ja joustavan yhteistyön merkitys ihmislajin kehityksessä; animismi, teismi, ateismi
- katsomusten historiaa: universaalien katsomusten ja moraalijärjestelmien synty, modernin subjektin ja tieteellisen maailmankuvan synty, edistysusko ja yhteiskunnan osa-alueiden eriytyminen uudenlaisten katsomusten taustana
- poliittisia maailmankatsomuksia, kuten liberalismi, sosialismi ja nationalismi; katsomusten ilmeneminen elämäntavassa, taiteessa, urheilussa sekä suhteessa luontoon ja ympäristöön
- elämäkatsomuksen jäsentäminen katsomushistorian näkökulmasta; oman elämäkatsomuksen taustalla olevat satunnaiset historialliset seikat

Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5)

Opintojakson moduulit

- Uskonnot ja uskonnottomuus, 2 op (ET5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonnot ja uskonnottomuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyä lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia sekä kykyä verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäkatsomukseensa
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen sekä uskontokritiikkiin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy suuriin maailmanuskontoihin ja hahmottaa niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- perehtyy ateismin, agnostismin ja humanismin historiaan
- ymmärtää, että uskonnottomuus ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on vahva kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys.

Keskeiset sisällöt

Uskonnot ja uskonnottomuus

- keskeisiä uskonnollisten ilmiöiden ymmärtämiseen liittyviä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja jumala
- kristinuskon ja islamin sekä buddhalaisuuden ja hindulaisuuden historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys, jakautuminen ja peruspiirteet; Itä-Aasian katsomusperinteiden yleiset piirteet
- ateismi, agnostismi, uskonnottomuus ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- uskonnon ja uskonnottomuuden näkyminen ja vaikutus arkielämässä, politiikassa ja oikeudenkäytössä: liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, tapauskonnollisuus, uudet uskonnolliset liikkeet, sekularisaatio ja julkisen vallan tunnustuksettomuuden periaate

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Opintojakson moduulit

- Tulevaisuus, 2 op (ET6), Valinnainen

Tavoitteet

Tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tulevaisuuden tutkimisen keinoihin ja tehtäviin sekä ymmärtää, että vaikka tulevaisuutta on vaikea ennustaa, siihen voidaan vaikuttaa arvoilla, teoilla ja valinnoilla
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologian kehitykseen ja osaa arvioida, miten tekninen muutos vaikuttaa yhteiskuntaan, kulttuuriin ja ympäristöön
- omaksuu valmiuksia, niin asenteita, tietoja kuin tunnetaitojakin, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vaikutuksia sekä sen torjumisen keinoja ja niiden esteitä
- osaa arvioida tieteellis-teknologisen vallankumouksen vaikutusta nykyaikaisiin yhteiskuntiin, maailmankatsomuksiin ja omaan elämäntätönsä
- ymmärtää utopioiden ja dystopioiden merkityksen historiallisten, ajankohtaisten ja tulevaisuuden kysymysten heijastajina.

Keskeiset sisällöt

Tulevaisuus

- tulevaisuuden tutkimus, heikot ja vahvat signaalit, tulevaisuustyö; mahdollisia, todennäköisiä ja toivottavia tulevaisuuden skenaarioita
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tieteellis-teknologinen vallankumous ja teknologian kehittyminen, erityisesti digitalisaatio, koneoppiminen, tekoäly ja robotiikka, sekä niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- yhteiskunnan, talouden rakenteiden ja työn muutos: esimerkiksi robotiikka, eriarvoistuminen, muutokset työn ja varallisuuden jaossa
- globaalisti vaikuttavat ekologiset muutokset: ilmastonmuutos, massasukupuutot, diversiteetin heikkeneminen, kansainvaellukset
- yksilön valinnat ja yhteistyö paremman tulevaisuuden puolesta; tekninen kehitys hyvän elämän mahdollistajana
- erilaisia fiktiivisiä tulevaisuuden kertomuksia ja niiden kritiikkejä, dystopiat ja utopiat

7.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperaiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteidenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperaiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteidenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestäväns tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestäväns toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittämistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin
- osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron
- osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalien velvoittavuutta
- oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioimaan filosofisen etiikan välinein
- osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- moraalien luonne normijärjestelmänä; moraalien, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi
- moraalitarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet
- etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin
- ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat
- vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot
- ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina

- poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat
- hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Abijakso, 1 op (FI5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittauksien käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle

- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot**Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)****Opintojakson moduulit**

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen

Tavoitteet*Fysiikka luonnontieteenä*

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä
- tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin
- tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Keskeiset sisällöt*Fysiikka luonnontieteenä*

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitleminen ja toteutus

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)**Opintojakson moduulit**

- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet*Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta*

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt*Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta*

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastomuutokseen

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

- voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana
- mekaaninen työ
- termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat
- lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine
- energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä
- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaussaineistosta
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

- tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait
- voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö
- paino ja kitka
- liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia
- mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate
- liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä
- perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä
- osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

- momentti ja kappaleen kiertäminen
- tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- tasainen ympyräliike ja normaalikihtiävyys
- gravitaatiolaki ja planetaarinen liike
- jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi
- harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia
- mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen
- mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot
- ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa
- tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.

Keskeiset sisällöt

Sähkö

- jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä
- resistanssi ja Ohmin laki
- sähköteho ja Joulen laki
- vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia

- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat
- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön
- tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan
- ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

- energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa
- fotonin sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina

- atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate
- kvanttittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet
- atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen
- ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia
- ydinvoima, fissio ja fuusio
- hajoamislaki
- ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa
- hiukkasfysiikan standardimalli
- maailmankaikkeuden kehitys

Abijakso, 1 op (FY10)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Tähtitiede ja fysiikan historia, 2 op (mFY9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi kartoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä

- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomedian tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävästä tulevaisuudesta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisilla menetelmillä. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedialla hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin
- osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla
- osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat
- osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla
- osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät

Ilmakehä ja vesikehä

- ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa
- veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO
- sää ja sen ennustaminen
- ilmastoalueet

Kivikehä

- maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä
- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous

- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävästä tulevaisuudesta edistämiseksi

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Abijakso, 1 op (GE5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoituksia. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista

menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestäväää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen
- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina
- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen
- rahatalouden ja kaupan kehitys

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa
- kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön
- väestökehitys ja muuttoliikkeet
- jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Perehdytään historiatieteen perusteisiin, kuten lähteiden tulkintaan ja tiedonetsintään. Opintojakson luonne on monitieteinen. Yhtymäkohtia luonnontieteisiin löytyy ympäristön, ilmaston, tekniikan kehittymisen sekä väestönkasvun tarkasteluissa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eityinen huomio on yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutoksissa pitkällä aikavälillä. Esitelmät sekä keskustelut vahvistavat opiskelijan kykyä historialliseen empatiaan ja eettisiin pohdintoihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu vihkotyöskentelyyn, ryhmätyönä toteutettuun esitelmään ja päättökokeeseen.

Vihkotyöskentelyssä arvioidaan kokonaisuuksien hahmottamista ja kykyä keskittyä keskeisiin asioihin.

Esitelmässä arvioidaan yhteistyötaitoja ja lähdekriittisyyttä ja medialukutaitoa. Esitelmä vertaisarvioidaan. Samalla harjoitellaan palautteen antoa vertaisille.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntaan ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla perehdytään poliittisten ideologioiden vaikutuksiin ja demokratian ja diktatuurin vastakkainasetteluun. Ihmisoikeuskysymykset ja historiapolitiikka on tärkeässä osassa.

Hyvinvointiosaaminen

Ihmiskohtalot eri aikakausilta ja poliittisista ympäristöistä kehittävät eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmisen ja heidän erilaiset näkökulmansa huomioon. Keskustelut tukevat oman identiteetin etsintää ja auttavat jäsentämään minäkuvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu sähköiseen tehtäväpakettiin ja päättökokeeseen.

Tehtäväpaketissa ja päättökokeessa arvioidaan kriittistä ajattelutaitoa, syiden ja seurausten ymmärtämistä ja erilaisten kriisien lähdekriittistä tulkintaa. Tehtäväpakettia arvioidaan kurssin aikana. Taidot kehittyvät opintojakson aikana ja prosessia ohjaa tehtävistä saatu palaute.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- **Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen**

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*

- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan alkuperäislähteiden käyttöä ja ymmärtämään käytännössä historiatieteen ominaispiirteitä. Tämä kehittää arvioimaan kriittisesti erilaisia lähteitä ja niiden luotettavuutta. Ymmärrys tutkitun tiedon merkityksestä kasvaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla perehdytään kansalaisyhteiskunnan vaiheisiin, rakennemuutoksiin ja demokratiakehitykseen. Tarkastelussa on kriiseistä selviytyminen, historiapolitiikka sekä Suomen asema kansainvälisessä kehityksessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojaksolla arviointi perustuu tehtäväpakettiin sähköisessä oppimisympäristössä, ryhmätyönä toteutettuun esitelmään ja päättökokeeseen.

Esitelmässä harjoitellaan alkuperäislähteiden käyttöä ja arvioinnissa kiinnitetään huomio lähdekriittisyyteen sekä kykyyn tuottaa yhteistyössä esitys menneestä ajasta.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkastellaan eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muuttumista ja sen heijastumista taiteisiin ja tieteisiin. Keskeisiä teemoja ovat: kuvataide, musiikki, kirjallisuus, filosofia, yhteiskuntatiede, uskonto ja luonnontieteet.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan eurooppalaisen yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehitystä. Teemoja ovat mm. demokratia, valistus, poliittiset aatteet ja tasa-arvo.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän kurssin arviointi perustuu sähköiseen tehtäväpakettiin ja päättökokeeseen. Mahdollisuus on myös korvata tehtäväpakettia luovemmalla vihkotyöskentelyllä.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti
- tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa
- hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- tutkimusmenetelmät ja lähteet
- käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla selvitetään kirkollisen ja maallisen vallan muodostumista, eurooppalaisen kulttuurin juurtumista ja Suomen aseman muutoksia. Keskeisiä teemoja ovat yhteiskunta, kulttuuri ja identiteetti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennyttään suomalaisen yhteiskunnan arvopohjan syntyyn. Sekä Suomen näkökulmasta yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välisiin riippuvuussuhteisiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän kurssin arviointi perustuu vihkotyöskentelyyn, ryhmätyönä toteutettuun esitelmään ja päättökokeeseen.

Vihkotyöskentelyssä arvioidaan kokonaisuuksien hahmottamista ja keskeisiin asioihin keskittymistä.

Esitelmä vertaisarvioidaan. Samalla harjoitellaan palautteen antoa vertaisille. Esitelmässä arvioidaan yhteistyötaitoja ja lähdekriittisyyttä ja medialukutaitoa.

Mailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- **Mailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen**

Tavoitteet

Mailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*

- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- kulttuurit ja niiden vuorovaikutus

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan kulttuurintutkimuksen käsitteitä, mikä auttaa kehittämään maailmankansalaisen taitoja sekä ymmärtämään globalisoituvan maailman ilmiöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kulttuurien tutkiminen kirja- ja elokuva-analyysien avulla auttavat ymmärtämään erilaisia ajattelutapoja. Vertaisarviointi harjaannuttaa toisten kuuntelemiseen, kohtaamiseen ja ymmärtämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän kurssin arviointi perustuu kirjalliseen tutkielmaan yhdestä kulttuurista ja päättökokeeseen.

Kulttuuria tarkastellaan kirjan tai elokuvan kautta ja tutkielman prosessia esitellään muille. Jokaisella on vertainen palautteenantaja läpi prosessin. Samalla harjoitellaan palautteen antoa ja sen vastaanottamista.

Abijakso, 1 op (HI7)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (SKU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi

kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastomuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti

- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista
- ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa
- tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen
- osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen
- tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

- reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla
- reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet
- hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi
- luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä

- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Kemiaa kaikkialla, 2 op (KE1-2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- [experimentellt undersöka sammansättning och halt för en blandning, samt beakta olika aspekter på arbetssäkerhet.]

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemialla ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävä elämäntavan edistämiseksi
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Kemia ja kestävä tulevaisuus

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävä elämäntavan edistämiseksi luonnontieteissä

- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksossa pari- ja ryhmäharjoituksina sekä kokeellisena työskentelynä oppitunneilla. Tunneilla käydään pari- ja ryhmäkeskusteluja erilaisiin kemiaan asioihin liittyen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta opintojaksolla tutustutaan kemian historiaan, mm. Flogiston teoriaan ja Antoine Lavoisierin työhön. Pohdimme myös kemian vaikutusta yhteiskunnan kehitykseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu yksilötehtäviin, ryhmätehtäviin, vihkotyöskentelyyn, päättökokeeseen, kokeelliseen työskentelyyn ja tuntiaktiivisuuteen.

Suolat, hapot ja emäkset, 2 op (sKE7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnon ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

7.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa

- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin aikana käsitellään laajasti uskontoa ilmiönä sellaisenaan, juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin suhdetta yhteiskuntaan sekä niiden merkitystä länsimaiselle kulttuurille.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy, kun käsitellään juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvää kulttuurista lukutaitoa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen kasvaa pohdittaessa uskontojen ja uskonnottomuuden olemusta sekä uskonnon ja kulttuurin suhdetta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutuksellinen osaaminen kehittyy opetuksen kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoisuuden myötä. Vuorovaikutuksellinen osaaminen kasvaa myös dialogivalmiuden kehittyessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisesti perehdytään esimerkiksi uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen kehittyvät pohdittaessa uskontojen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuolisesti tuntityöskentelyyn ja -tehtäviin, päättökokeeseen, itsearviointiin sekä mahdollisiin muihin arvioitaviin töihin, kuten ryhmätöihin tai esitelmiin. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin.

Laaja-alaista osaamista arvioidaan luontevana osana moduulin muuta arviointia. Monitieteistä osaamista voidaan arvioida esimerkiksi kokeessa käsitteiden ja symbolien osaamista kysymällä.

Maaailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maaailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maaailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maaailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhtenä keskeisenä tavoitteena moduulissa on hahmottaa kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta. Moduulissa käsitellään esimerkiksi uskonnon ja valtion suhdetta Euroopan eri maissa.

Hyvinvointiosaaminen

Moduulissa käsitellään teemoja, jotka antavat aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntietämisen ja maailmantietämisen rakentamiseen ja arviointiin.

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen

Gloaali- ja kulttuuriosaaminen kehittyy eurooppalaiseen ja laajemmin kristilliseen kulttuuriperintöön paneuduttaessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä oppimista harjoitellaan esimerkiksi lähdekriittisyyttä opeteltaessa sekä historian limittymisellä kirkkohistorian vaiheiden opiskeluun.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettistä ja ympäristöosaamista kehitetään käsittelemällä kristinuskon suhdetta ympäristökysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuolisesti tuntityöskentelyyn ja -tehtäviin, päättökokeeseen, itsearviointiin sekä mahdollisiin muihin arvioitaviin töihin, kuten ryhmätöihin tai esitelmiin. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan luontevana osana opintojakson muuta arviointia.

Esimerkiksi yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida vaikkapa opiskelijoiden esitellessä itsenäisesti tai ryhmissä eri kirkkokuntia ja niiden ilmenemismuotoja. Esitelmät tai ryhmätöet myös eri maanosien kristillisestä kentästä ja kulttuurista voivat olla yksi keino arvioida gloaali- ja kulttuuriosaamista.

Maaailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuuriin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet
- buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa
- Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan kulttuurista lukutaitoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin sisällöt antavat valmiuksia toimia työelämässä, myös kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Kulttuurisen tiedon karttuessa myös vuorovaikutuksellinen osaaminen kasvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuolisesti tuntityöskentelyyn ja -tehtäviin, päättökokeeseen, itsearviointiin sekä mahdollisiin muihin arvioitaviin töihin, kuten ryhmätöihin tai esitelmiin. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan luontevana osana opintojakson muuta arviointia. Esimerkiksi globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan arvioida ainakin päättökokeessa tai opiskelijat voivat tehdä erilaisia arvioitavia tutkielmia.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapautteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa
- muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinuskon yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa

Paikallinen lisäys

- Osana moduulia voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöhön liittyvä projekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen kehittyy, kun tavoitteena on tutustuminen uskonnon vaikutukseen laajasti yhteiskunnan eri sektoreilla. Moduulin keskeisen sisällön puitteissa opiskelijan valmiudet vastuullisena yhteiskunnallisena toimijana lisääntyvät.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy opiskelijan saadessa työkaluja osallistua uskonnollisia ja yhteiskunnallisia asioita koskevaan dialogiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan eettistä osaamista kehittää uskontojen ja katsomusten ymmärtäminen eettisinä arvojärjestelminä sekä omien arvojen ja etiikan pohdinta moduulin sisältöjen äärellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuriosaaminen kehittyy tunnistaessa uskontoja erilaisten kulttuuriperintöjen taustalla ja suomalaisessa yhteiskunnassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuolisesti tuntityöskentelyyn ja -tehtäviin, päättökokeeseen, itsearviointiin sekä mahdollisiin muihin arvioitaviin töihin, kuten ryhmätöihin tai esitelmiin. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan luontevana osana opintojakson muuta arviointia. Esimerkiksi vuorovaikutusosaamista voidaan arvioida muun muassa dialogitaitoja kehittäville väittelytehtäville. Yhteiskunnallista osaamista voidaan arvioida mahdollisen vapaaehtoistyöprojektin kautta

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulin monimuotoiset sisällöt ja aineistot kehittävät opiskelijan monilukutaitoa ja siten monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan perehtyminen kehittää opiskelijan globaalia kulttuuriosaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustuminen uskonnolliseen taiteeseen ja uskontoon populaarikulttuurissa voi tapahtua myös monien eettisten kysymysten kautta ja siten kehittää opiskelijan eettistä osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuolisesti tuntityöskentelyyn ja -tehtäviin, päättökokeeseen, itsearviointiin sekä mahdollisiin muihin arvioitaviin töihin, kuten ryhmätöihin tai esitelmiin. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan luontevana osana opintojakson muuta arviointia. Esimerkiksi monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida erilaisten taideanalyysien kautta.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- Osana moduulia voidaan toteuttaa uskontoon liittyvä mediasisältö, media-analyysi tai pienimuotoinen uskontoon liittyvä tutkimus.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulin tavoitteet liittyvät luontevasti erityisesti monitieteisen ja luovan osaamisen kehittymiseen opiskelijan oppiessa hahmottamaan uskonnon tutkimuksen eri näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä harjoitellessa median monilukutaitoa.

Vuorovaikutusosaaminen

Pohdittaessa uskontoja ja niiden ajankohtaisia ilmiöitä medioissa sekä uskonnollisen kielen käyttöä mediassa, kehittyy myös opiskelijan vuorovaikutuksellinen osaaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskontojen ajankohtaisiin ilmiöihin ja uskonnollisen kielen käyttöön tutustuminen kehittää myös yhteiskunnallista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu monipuolisesti tuntityöskentelyyn ja -tehtäviin, päättökokeeseen, itsearviointiin sekä mahdollisiin muihin arvioitaviin töihin, kuten ryhmätöihin tai esitelmiin. Näyttöjä peilataan opintojakson sisältöihin ja tavoitteisiin. Laaja-alaista osaamista arvioidaan luontevana osana opintojakson muuta arviointia. Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan arvioida esimerkiksi media-analyysin tai uskontoon liittyvän mediasisällön tai tutkimuksen kautta.

Abijakso, 1 op (UE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoitusten uskonnon ainereaalikokeeseen
- Opiskelija vahvistaa aiemmin oppimiaan tietoja ja taitoja
- Opiskelija harjaantuu opiskelutaidoissaan
- Opiskelija oppii asettamaan tavoitteita ja työskentelemään niiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion uskonnon kurssien pääsisältöjen kertaus ja tietojen syventäminen.
- Uskonnon ylioppilaskokeen erilaisten tehtävätyyppien harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan oppimisen säätely ja oppimisen taidot kehittyvät.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan ja pystyy hyödyntämään niitä opiskelussaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritusmerkintä (suoritettu/hylätty).

7.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisista ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävä elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskelu ympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuuksiin sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävässä kehityksessä liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä

- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- *maalaus ja kuvien teko apuna nähdä maailmaa monipuolisemmin ja herkemmin. Etsitään sisäisiä kokemuksia taiteentekemisen keinoin.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Kokeillaan monia eri tekniikoita. Tutustutaan mm. suomalaisiin taiteilijoihin ja taideilmiöihin. Havainnoidaan luontoa ja suunnitellaan sekä toteutetaan omia kuvia eri aihepiireistä eri keinoin..

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan vahvistamaan identiteettiään valitsemalla yksilöllisiä ratkaisuja taiteenteossa ja arvostamaan ympäristön mennyttä ja nykyistä taiteellista kulttuuriperintöä eli syvennetään kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien tunnekokemusten ja henkilökohtaisten merkitysten avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaisten työskentelyprosessien harjoittelu ja työskentelyn tulokset kuvataidetoissa.. Kannustetaan luoviin ja persoonallisiin toteutuksiin yksilötehtävissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen: Arvioidaan havainnoimalla tuntityöskentelyä

Hyvinvointiosaaminen: Havainnoidaan oman tunnekokemuksen ja henkilökohtaisten merkitysten käyttöä työskentelyssä.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestäväen tulevaisuuden kannalta.*

Paikallinen lisäys

- Taiteen teko apuna nähdä maailmaa monipuolisemmin ja herkemmin. Etsitään sisäisiä kokemuksia taiteentekemisen keinoin. Löytää, herättää ja ylläpitää kuvaa luovia taitoja ja voimia.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatuloksin keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

- Luontoa havainnoidaan eläinaiheiden kautta. Ihmisen havainnointia tehdään valmistamalla savesta muovailen pääveistos.

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijoita kannustetaan vahvistamaan identiteettiään valitsemalla yksilöllisiä ratkaisuja taiteenteossa.

Kuvataiteen opinnot tukevat hyvinvointiosaamista kuvailmaisuuun sisältyvien tunnekokemusten ja henkilökohtaisten merkitysten avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Syvennetään suhdetta ympäristöön mm eläinkuntaan kuvailmaisun keinoin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaisten työskentelyprosessien harjoittelu ja työskentelyn tulokset kuvataideteissä. Kannustetaan luoviin ja persoonallisiin toteutuksiin yksilötehtävissä.

Hyvinvointiosaaminen: arvioidaan havainnoimalla tuntityöskentelyä

Kuva viestii ja vaikuttaa, Visuaalisen kulttuurin yhteistyöjakso, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä
- laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin
- tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja
- hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää
- tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita
- tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.

Paikallinen lisäys

- oppii analysoimaan, tulkitsemaan ja arvioimaan fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kehittää osaamistaan audiovisuaalisten tekstien tekijänä (esim. juliste, mainos, lyhytelokuva, valokuvaus)
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä ja kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia
- syventää ja laajentaa omakohtaista suhdettaan visuaaliseen kulttuuriin
- syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoa
- kasvattaa ymmärrystään eri kulttuureista ja ihmisyydestä

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen

- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

- kerronnallisuus
- eri kulttuurien ja ajanjaksojen audiovisuaaliset tekstit
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen
- elokuvakerronta, elokuvan genret, musiikkivideot, julisteet, dokumentit
- analyysi
- vierailijat (graafikko, valokuvaaja, elokuvaohjaaja)

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoita rohkaistaan arvostamaan kulttuuriperinteitä ja hyödyntämään niitä monipuolisessa visuaalisessa työskentelyssä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijaa ohjataan tutkimaan ja pohtimaan omia valintojaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan ekologisissa ja kestäväen elämäntavan valinnoissa sekä kulttuuriperinnön monimuotoisessa säilyttämisessä. Opiskelijoita rohkaistaan näihin ilmiöihin vaikuttamista monipuolisessa visuaalisessa työskentelyssä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia, multimodaalisia median tekstilajeja. Tämä monilukutaidon opiskelu kasvattaa aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvallista ja sanallista sisältävien tekstien käsittely on monitieteistä. Luova osaaminen vahvistuu omien audiovisuaalisten tekstien tuottamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksolla tehtävät yhteisprojektit ovat yhteisoppimistilanteita ja vahvistavat yhteistyötaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla 4-10. Arviointi perustuu niin yksilötehtäviin kuin ryhmätehtäviin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, niin tekstien analysoijana kuin erilaisten työskentelyprosessien tekijänä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaisten työskentelyprosessien harjoittelu ja työskentelyn tulokset kuvataidetoissa. Kannustetaan luoviin ja persoonallisiin toteutuksiin yksilötehtävissä.

Kulttuuriosaaminen: Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaisten työskentelyprosessien harjoittelu ja työskentelyn tulokset. Kannustetaan luoviin ja persoonallisiin toteutuksiin yksilötehtävissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen: arvioidaan tehtävien ja keskustelujen välityksellä havainnoiden opiskelijan esillä olevien asioiden pohdintoja ja tuotoksia.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Tiedon saaminen taiteesta ja taidehistoriasta ja niiden kehityksestä suhteessa ihmisen tietoisuuden kehittymiseen. Aistikokemusten harjaannuttamista taiteen avulla. Suuret taideteokset voivat tarjota hiukan vastausta nuorten täydellisyyden halulle. Kuvien avulla nuori voi tyydyttää kaipauksensa ideaalia, ihannetta kohtaan ja voi herätä ajatus siitä, että ehkäpä kuvan ulkoasu saattaa paljastaa henkistä todellisuutta. Tarkoitus löytää taiteen teko apuna nähdä maailmaa monipuolisemmin ja herkemmin. Etsitään sisäisiä kokemuksia taiteentekemisen keinoin.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- Valmistetaan eri tekniikoin eri aikakausilta omia tutkielmia.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalista kulttuuria eri aikakausina ja siinä ilmenneitä arvoja ja kannanottoja sekä niiden vaikutusta ympäröivään maailmaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Luova osaaminen karttuu, kun opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaisten työskentelyprosessien harjoittelu ja työskentelyn tulokset kuvataidetoissa. Kannustetaan luoviin ja persoonallisiin toteutuksiin yksilötehtävissä.

Kulttuuriosaaminen: arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osaamisen kehittyminen, erilaisten työskentelyprosessien harjoittelu ja työskentelyn tulokset. Kannustetaan luoviin ja persoonallisiin toteutuksiin yksilötehtävissä.

Luova osaaminen: arvioidaan havainnoimalla luovia ja persoonallisia toteutuksia.

Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (sKU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää

lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Laaja-alainen osaaminen

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskelu ympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta
- vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1)

Opintojakson moduulit

- Kotitalouden lukiodiplomi, 2 op (KOLD1), Valinnainen

Tavoitteet

Kotitalouden lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia
- osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.

Keskeiset sisällöt

Kotitalouden lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin
- muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfolioista, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia
- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan
- osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta
- osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan
- muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3)

Opintojakson moduulit

- Käsityön lukiodiplomi, 2 op (KÄLD3), Valinnainen

Tavoitteet

Käsityön lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä
- osoittaa osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä oppimisensa arvioinnissa
- osoittaa hallitsevansa käsityöprosessiin sisältyvät tavoitteiden asettamisen, ideoinnin ja suunnittelun vaiheet ja vaatimukset
- hallitsee, seuraa ja arvioi käyttämiään resursseja, työskentelyään ja oppimisprosessiaan
- osaa ottaa tuotteessa tai teoksessa huomioon esteettisyyden, eettisyyden, omaehtoisuuden näkökulmat ja ekologisuuden vaatimukset
- osaa ratkaista tuotteen tai teoksen toimivuuden, taloudellisuuden, ergonomisuuden, innovatiivisuuden ja teknisen toteutustavan vaatimukset käyttöympäristössään.

Keskeiset sisällöt

Käsityön lukiodiplomi

- perustuvat valittuun tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin
- muodostuvat käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfolioista.

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), Valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenvedo ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

7.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskelu ympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuva vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelystä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakultutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja 1, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen
- opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit

Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta
- osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi

- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen
- liikkuvuus ja kehonhuolto
- ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa
- yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- arvioi omaa jaksamistaan ja vireytään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi
- ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä
- osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistään.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- virkistystä lisäävät liikuntamuodot
- rentoutus ja kehonhuolto

7.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyi hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista sekä hyvinvointiosaamista.**

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

7.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden

- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pohditaan omaa opiskelua suhteessa omiin tavoitteisiin. Opiskelija arvioi omaa työntekoaan muun muassa suunnitelmallisuuden, pitkäjänteisyyden ja sinnikkyuden näkökulmasta. Tavoitteena on löytää toimiva tapa opiskella ja saavuttaa omat tavoitteensa matematiikan opiskelussa ja siten vahvistaa itseluottamusta matematiikan opiskelussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla luodaan pitkän matematiikan opiskelijoiden kesken toimiva ja opiskelun kannalta hedelmällinen vuorovaikutus opiskelijoiden kesken ja suhteessa opettajaan. Ryhmän koosta riippuen opetuksen opetusmenetelmät voivat vaihdella opettajajohtoisesta opetuksesta ryhmämuotoiseen työskentelyyn. Opintojaksolla tarkistetaan esimerkiksi parin kanssa toisen tehtäviä ja korjataan niitä tarpeen mukaan. Samalla opetellaan asiallista palautteen antamista, mikä on vuorovaikutusosaamisen ydinaluetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja/tai paperinen), ja loppukokeeseen. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja/tai lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä tai suullisesti. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Vuorovaikutusosaamisen arviointi tehdään vuorovaikutustehtävän pohjalta kirjallisena tai suullisena palautteena.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittämään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita
- osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.

Paikallinen lisäys

- osaa käyttää GeoGebraa kuvioita ja kappaleita tutkiessaan

Keskeiset sisällöt

Geometria

- kuvioden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen
- ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa
- suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Paikallinen lisäys

- GeoGebran käyttö kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa (2D- ja 3D-piirtoalue)

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan lyhyesti matematiikan historiaan erityisesti geometrian osalta. Tiiviin opetuspaketin lisäksi oppilaat tekevät lyhyen kirjoitelman, johon he rakentavat matematiikan kehityksen aikajanan. Näin matematiikan opiskelu asettuu osaksi ihmiskunnan kehitystä. Tämä vahvistaa oppilaan globaali- ja kulttuuriosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Geometrian tehtävissä harjoitellaan kädellä tekemistä sekä luovia visuaalisia ratkaisuja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen, GeoGebra-ohjelman käyttötaitoon ja oppilaan tuotokseen matematiikan historiasta. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. GeoGebran käytössä arvioidaan GeoGebran peruskäyttöä sekä 2D- ja 3D-osoiden käyttöä.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Vuorovaikutusosaamisen arviointi tehdään vuorovaikutustehtävän pohjalta kirjallisena tai suullisena palautteena.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi tehdään matematiikan historiaan liittyvän kirjallisen tehtävän pohjalta kirjallisena tai sanallisena palautteena.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus

- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*
- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tarkistetaan esimerkiksi parin kanssa toisen tehtäviä ja korjataan niitä tarpeen mukaan. Samalla opetellaan asiallista palautteen antamista, mikä on vuorovaikutusosaamisen ydinaluetta. Tehtävästä kirvonneista ajatuksista ja tunteista tehdään kirjoitelma, jossa analysoidaan omaa toimintaa palautteen antajana keskittyen siihen, miltä opiskelija arvioi antamansa palautteen tuntuneen toisesta opiskelijasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään monia aiheita numeerisesti, symbolisesti, sanallisesti ja visuaalisesti. Opiskelijaa ohjataan yhdistelemään erilaisia matemaattisia työkaluja tehtävien ratkaisussa sekä havainnollistamaan ratkaisuja monipuolisesti erilaisten esitysmuotojen avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen ja GeoGebra-ohjelman käyttötaitoon. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. GeoGebran osalta arvioidaan GeoGebran sujuvaa käyttöä kurssin aihepiirien alueella.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Vuorovaikutusosaamisen arviointi tehdään vuorovaikutustehtävän pohjalta kirjallisena tai suullisena palautteena.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Paikallinen lisäys

- harjaantuu tunnistamaan omia ajatus- ja toimintamallejaan matematiikan opiskeluun liittyen. (CTS11)

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksiin
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

- Ajattelun, tunteen ja tahdon elementtien tunnistaminen matematiikan opiskelussa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan eri tieteenalojen ilmiöitä matemaattisten mallien avulla. Reaalimaailmaan liittyvien ilmiöiden tutkiminen kannustaa matemaattisten mallien ymmärtämiseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tutkitaan globaaleja ilmiöitä ja ongelmia matemaattisten mallien avulla. Opiskelijaa autetaan hahmottamaan, että matematiikan avulla voidaan hahmottaa ja ratkaista globaaleja ongelmia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen ja GeoGebra-ohjelman käyttötaitoon. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. GeoGebra-käytössä arvioidaan GeoGebra-käyttöä erityisesti trigonometrian osa-alueella.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Vuorovaikutusosaamisen arviointi tehdään vuorovaikutustehtävän pohjalta kirjallisena tai suullisena palautteena.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arviointi tehdään matematiikan historiaan liittyvän kirjallisen tehtävän pohjalta kirjallisena tai sanallisena palautteena.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittämään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä
- osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Muutosnopeuden ja derivaatan yhteys muihin tieteenaloihin tuodaan jakson aikana usein esille erilaisissa tehtävissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tehtävien aihepiirejä valitaan siten, että ne tukevat eettisyys- ja ympäristöosaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen) ja loppukokeeseen. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. GeoGebran käytössä arvioidaan GeoGebran soveltavaa käyttöä.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Eettisyys ja ympäristöosaamisen arviointi toteutetaan esimerkiksi erilaisissa vapaamuotoisissa keskusteluissa jakson aikana aiheeseen liittyvien tehtävien yhteydessä.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tutkitaan integraalilaskennan sovelluksia muissa tieteissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen ja GeoGebra-ohjelman käyttötaitoon. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. GeoGebran käytössä arvioidaan GeoGebran soveltavaa käyttöä.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin

- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan hakemaan ja esittämään tietoa digiajassa sekä vahvistetaan monilukutaitoa. Opintojaksolla tutustutaan korkeakoulujen ja työelämän tapoihin käsitellä ja tuottaa tietoa sekä tehdään tilastollista tutkimusta yhteiskunnallisista aiheista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla käsitellään, tutkitaan ja havainnollistetaan tilastollisia aineistoja erityisesti liittyen etiikkaan ja ympäristön tilaan, ja perehdytään aloihin, joissa tilastomatematiikkaa käytetään ja hyödynnetään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), taulukkolaskentaohjelmien käyttöön ja loppukokeeseen. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. Taulukkolaskenta ohjelmien sujuvaa käyttöä arvioidaan vapaamuotoisesti jakson aikana ja sen lisäksi loppukokeessa.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Eettisyys ja ympäristöosaamisen alueeseen liittyviä pohdintoja käydään vapaamuotoisesti yhdessä kurssin aikana.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittämään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Talousmatematiikka, 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opitaan hyödyntämään matematiikkaa resurssien riittävyyteen ja oman talouden suunnitteluun. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan. Opintojaksolla tutustutaan matemaattisiin malleihin, jotka liittyvät talouteen ja opitaan ymmärtämään matemaattisten mallien rajoitukset taloudellisten tilanteiden mallintamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen ja yrittäjyyden ym. talousajattelun ymmärtämiseen. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Yhteiskunnallista osaamista arvioidaan vapaamuotoisesti jakson aikana ja loppukokeessa.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa
- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan piirtämään ohjelmistojen avulla avaruuden pisteitä, vektoreita, suoria, tasoja ja pintoja. Näin harjoitellaan myös yleisesti visuaalista hahmottamista ja kuvan käyttämistä ongelman ratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen ja GeoGebra-ohjelman

käyttötaitoon. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista. GeoGebran käytössä arvioidaan GeoGebran 2D- ja 3D-osioiden käyttöä.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmissen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmien ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla herätetään mielenkiintoa ohjelmointia kohtaan ja tutustutaan ohjelmointiin harjoittelemalla koodin kirjoittamista oikealla ohjelmointikielellä. Ohjelmointia hyödynnetään monien matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen), loppukokeeseen ja ohjelmoinnillisen ajattelun ymmärtämiseen. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä
- osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- paloittain määritelty funktio
- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- funktioiden raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan abstraktia ajattelua sekä kehitetään hahmotuskykyä tutkimalla äärettömyyttä ja siihen liittyviä käsitteitä symbolisesti ja graafisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu tuntiaktiivisuuteen, aikataulussa pysymiseen, vihkotyöskentelyyn (sähköinen ja paperinen) ja loppukokeeseen. Näiden lisäksi opiskelija arvioi itse omaa toimintaansa ja osaamistaan jakson aikana ja lopuksi tehdyillä itsearviointitehtävillä. Opiskelija saa lisäksi suullista tai kirjallista palautetta itsearviointinsa tueksi.

Vihkotyöskentelyssä painotetaan tehtävien määrää, selkeyttä, taitoa merkitä tehtävät selkeästi ja tehtävien oikeellisuuden tarkistamista.

Työskentelyn arvioinnilla pyritään ohjaamaan oppilasta vaadittujen tehtävien tekemiseen huolellisesti ja aikataulussa. Työskentelyssä tärkeää on myös taito selvittää mahdollisesti ilmenneitä ongelmia sen sijaan, että jättäisi ongelmat ratkaisematta. Opiskelija saa työskentelystään jatkuvaa palautetta ja se voi vaikuttaa myös numeroarviointiin.

Opintojakson lopuksi opiskelijan kanssa käydään suullinen keskustelu, jossa opiskelijan kanssa yhdessä pohditaan hänen suoriutumistaan ja kehitysmahdollisuuksiaan. Keskustelun tavoitteena on löytää kehityskohteita ja motivoida positiivisen palautteen kera oppilasta kehittymään opiskelussaan hyvään suuntaan.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Samat tavoitteet kuin MAB6

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Samat sisällöt kuin MAB6

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi on sama kuin lyhyen matematiikan MAB6

Ylioppilaskirjoituksiin valmistava jakso, 2 op (MAA15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- harjaantuu matematiikan osaamisessaan ylioppilaskirjoituksia ajatellen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ylioppilaskirjoituksiin kertaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tapahtuu asteikolla suoritettu/hylätty. Oppilas saa jakson aikana monipuolisesti jatkuvaa palautetta tehtäviä tehdessään.

Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaa lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

- GeoGebran käyttö opintojakson aiheissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä laajennetaan omaa tietoisuutta matematiikassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustetaan opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan aktiivisesti käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä oppitunti- ja kotitehtävien näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen noudattamista, matematiikan kielen ja merkintöjen osaamista, itsearvioinnin monipuolisuutta sekä yksilö-, pari- sekä ryhmätehtävien tekemistä.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

- GeoGebran käyttö geometrian ongelmanratkaisussa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä kartoitetaan omaa tietoisuutta geometriassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään geometrian kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä oppitunti- ja kotitehtävien näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen noudattamista, matematiikan kielen ja merkintöjen osaamista, itsearvioinnin monipuolisuutta sekä yksilö-, pari- sekä ryhmätehtävien tekemistä.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

- GeoGebran käyttö matemaattisten ongelmien ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä laajennetaan omaa tietoisuutta matematiikassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksia ja rakentamaan omaa matematiikan identiteettiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä oppitunti- ja kotitehtävien näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen noudattamista, matematiikan kielen ja merkintöjen osaamista sekä yksilö-, pari- sekä ryhmätehtävien tekemistä.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- todennäköisyyden käsite
- yhteen- ja kertolaskusääntö
- kombinaatiot ja tuloperiaate
- todennäköisyyslaskennan malleja

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Abijakso, 2 op (MAB11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Matematiikan nollakurssi, 1 op (MAY0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaan perusopetuksen matematiikan sisältöjä lukion matematiikan opintojen sujuvoittamiseksi.
- Opiskelija tutustuu sähköisiin työvälineisiin matematiikan opiskelussa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Perusopetuksen matematiikan tärkeimmät sisällöt
- Sähköisten työvälineiden käyttö (GeoGebra, kaavaeditori ym.)

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty).

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

- GeoGebran käytön alkeet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä kartoitetaan omaa tietoisuutta matematiikassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksia ja rakentamaan omaa matematiikan identiteettiä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä oppitunti- ja kotitehtävien näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen noudattamista, matematiikan kielen ja merkintöjen osaamista, itsearvioinnin monipuolisuutta sekä yksilö-, pari- sekä ryhmätehtävien tekemistä.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

7.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakehtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava

vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestäväen elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoista. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiaakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*
- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistämisen turvallisesta ääniympäristön syntymisestä.*

Paikallinen lisäys

- laajentaa omaa musiikin tuntemustaan tutustumalla ryhmän sisäiseen musiikkikulttuuriin kannustavasti, avoimesti ja uteliaasti
- harjaantuu toimimaan osana ryhmää tuoden rohkeasti esiin omia ajatuksiaan ja mielipiteitään.

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

- monipuoliset ryhmätehtävät.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikki on ennen kaikkea yhdessä tekemistä ja yhteistoimintaa. Opintojaksolla toteutettavat ryhmätyöt ja yhteismusisointi luovat vahvaa pohjaa vuorovaikutustaidoille. Se luo opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä itse kunkin elämässä. Opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija hahmottaa musiikin eri merkityksiä omassa elämässään, ystäväpiirissään ja yhteiskunnallisesti. Musiikkitoiminta ryhmässä luo hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Opintojakson aikana tutustutaan Lahden ja lähialueiden konserttitarjontaan sekä musiikin harrastusmahdollisuuksiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan tavoitteellisesti myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdistaan. Opintojaksossa tutustutaan turvalliseen ja eettiseen musiikin kuluttamiseen ja perehdytään turvalliseen ääniympäristöön ja tekijänoikeuksien kunnioittamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla. Arviointi perustuu käytännön työskentelyyn oppitunneilla sekä tuntiaktiivisuuteen, yksilö- ja ryhmätehtäviin sekä asenteeseen oppiainetta kohtaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan oma kehitys kurssin aikana. Laaja-alaisesta osaamisesta arvioidaan vuorovaikutus- ja hyvinvointitaitoja sekä eettisyyttä: muiden ihmisten ymmärtäminen, myötätunnon kehittyminen sekä tavoitteellinen toiminta erilaisten ihmisten kanssa on osa arviointia.

Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluississa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitojen kehittäminen kytkeytyy luontevasti jakson opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoista. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia. Opintojaksossa tutustutaan omaan ja muihin musiikkikulttuureihin ja konserttikäytänteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikki on ennen kaikkea yhdessä tekemistä ja yhteistoimintaa. Opintojaksolla toteutettavat ryhmätyöt ja yhteismusisointi luovat vahvaa pohjaa vuorovaikutustaidoille. Se luo opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä itse kunkin elämässä. Opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan. Opintojakson aikana pohditaan musiikin yhteiskunnallisia ja vakaumuksellisia vaikutusmahdollisuuksia

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan tavoitteellisesti myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla. Arviointi perustuu käytännön työskentelyyn oppitunneilla sekä tuntiaktiivisuuteen, yksilö- ja ryhmätehtäviin sekä asenteeseen oppiainetta kohtaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan oma kehitys kurssin aikana. Laaja-alaisesta osaamisesta arvioidaan vuorovaikutus- ja hyvinvointitaitoja sekä eettisyyttä: muiden ihmisten ymmärtäminen, myötätunnon kehittyminen sekä tavoitteellinen toiminta erilaisten ihmisten kanssa on osa arviointia. Globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan opiskelijan osoittaman kiinnostuksen muita kulttuureita sekä niiden musiikkia kohtaan sekä yhteiskunnallista osaamista kulttuuriperinnön ja monimuotoisen musiikkikulttuurin ymmärtämistä.

Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*

- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen taitojen kehittäminen kytkeytyy luontevasti jakson opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöstä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikki on ennen kaikkea yhdessä tekemistä ja yhteistoimintaa. Opintojaksolla toteutettavat ryhmätyöt ja yhteismusisointi luovat vahvaa pohjaa vuorovaikutustaidoille.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija saa mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä itse kunkin elämässä. Opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan tavoitteelli

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla. Arviointi perustuu käytännön työskentelyyn oppitunneilla sekä tuntiaktiivisuuteen, yksilö- ja ryhmätehtäviin sekä asenteeseen oppiainetta kohtaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan oma kehitys kurssin aikana. Laaja-alaisesta osaamisesta arvioidaan vuorovaikutus- ja hyvinvointitaitoja sekä eettisyyttä: muiden ihmisten ymmärtäminen, myötätunnon kehittyminen sekä tavoitteellinen toiminta erilaisten ihmisten kanssa on osa arviointia. Globaali- ja kulttuuriosaamista arvioidaan opiskelijan osoittaman kiinnostuksen muita kulttuureita sekä niiden musiikkia kohtaan sekä yhteiskunnallista osaamista kulttuuriperinnön ja monimuotoisen musiikkikulttuurin ymmärtämistä.

Opiskelija ymmärtää musiikin merkityksen hyvinvoinnille, kehittyä ryhmätoiminnassa, tutustuu musiikin erilaisiin käyttötapoihin.

Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa opiskelija hahmottaa musiikin eri merkityksiä omassa elämässään, ystäväpiirissään ja yhteiskunnallisesti. Musiikkitoiminta ryhmässä luo hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. Opintojakson aikana tutustutaan Lahden ja lähialueiden konserttitarjontaan sekä musiikin harrastusmahdollisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan omaan ja muihin musiikkikulttuureihin ja konserttikäytänteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutustutaan turvalliseen ja eettiseen musiikin kuluttamiseen ja perehdytään turvalliseen ääniympäristöön ja tekijänoikeuksien kunnioittamiseen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana pohditaan musiikin yhteiskunnallisia ja vakaumuksellisia vaikutusmahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla. Arviointi perustuu käytännön työskentelyyn oppitunneilla sekä tuntiaktiivisuuteen, yksilö- ja ryhmätehtäviin sekä asenteeseen oppiainetta kohtaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan oma kehitys kurssin aikana. Laaja-alaisesta osaamisesta arvioidaan vuorovaikutus- ja hyvinvointitaitoja sekä eettisyyttä: muiden ihmisten ymmärtäminen, myötätunnon kehittyminen sekä tavoitteellinen toiminta erilaisten ihmisten kanssa on osa arviointia.

Opiskelija ymmärtää musiikin merkityksen hyvinvoinnille, kehittyi ryhmätoiminnassa, tutustuu musiikin erilaisiin käyttötapoihin.

Musiikin historia, 2 op (sMU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutus- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan
- tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen
- asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa
- osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat
- tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta
- osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin
- ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin
- osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista
- tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi
- toimijuus, arjen- ja elämäntaitotaidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky
- hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä
- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla läsnäolo ja yhteiset keskustelut ovat tärkeitä. Opintojaksolla tehdään useita harjoituksia, jotka on tehtävä hyväksytysti suoritusmerkinnän saamiseksi.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämäntaitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja

- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous ja -taidot, yrittäjäyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Paikallinen lisäys

- TET-jakso
- oppilaitosvierailut
- käynti Studia-messuilla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Läsnäolo ja yhteiset keskustelut ovat tärkeitä. Opintojaksolla tehdään useita harjoituksia, jotka on tehtävä hyväksytysti suoritusmerkinnän saamiseksi.

Luokanohjaus, 2 op (OP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opintojen kannalta tärkeiden tietojen saaminen
- oman luokan jäsenyyden vahvistaminen
- yhteisöllisyyden ja kouluyhteisöön kuulumisen kokeminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luokanohjaustunteihin osallistuminen säännöllisesti
- opintoihin ja koulunkäyntiin liittyvän tiedotuksen seuraaminen
- poissaolojen ohjeiden mukainen selvittäminen
- luokan toimintaan osallistuminen
- koulun juhliin ja tilaisuuksiin osallistuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä lukion päättövaiheessa.

7.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen

- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisen ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisesta ja ei-tietoisesta toiminnan luonnetta ja eroja
- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista
- biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta
- sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä
- kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä
- tietoinen ja ei-tietoinen toiminta

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset
- biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen
- sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista

Psykologinen tutkimus

- tieteellinen tieto ja arkitieto
- tieteellisen tutkimuksen prosessi
- otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa
- psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet
- esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisoinnin ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- perimän merkitys
- kypsyminen ja oppiminen
- herkkyykskaudet
- plastisuuden merkitys kehityksessä

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- temperamentti
- minuus ja minäkäsitys
- tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
- vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotointia*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely
- tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- sisäiset mallit ja havaintokehä
- havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta
- tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus
- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen päärakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta
- ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä
- osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen
- tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä
- osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia
- osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa
- syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävästä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit
- identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- älykkyyden määritelmiä
- älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä
- luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyyppien, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen
- esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta

- ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet
- tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään
- kulttuurien eri ulottuvuuksia
- esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen
- esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa

Psykologinen tutkimus

- yksilöllisten erojen tutkiminen
- persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät
- reliabiliteetti ja validiteetti
- esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista
- esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

7.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykyinä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.

Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestäväns kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen

- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveysvoimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveysvoimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveysvoimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen
- osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä
- tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.

Keskeiset sisällöt

Terveysvoimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit
- terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli

- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit*
- *mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- kestävä kehitys ja terveys
- ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- työhyvinvointi

Mielihyvä ja riippuvuus

- riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit
- keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveyskäsitteitä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveystalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

7.18. Ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäättään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä.

Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. TEMA-työskentelyt opinnat ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen.

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Gloaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtauksissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Johdanto lukion ruotsin opiskeluun, 1 op (RUB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kertaa ruotsin perusopetuksen oppimäärän keskeisiä sisältöjä, erityisesti kielioppia
- luo itselleen hyvän pohjan lukion ruotsin opintojaksoille
- kehittää kielenopiskelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perussanaston kertaus
- keskeisen kieliopin (substantiivit, adjektiivit, verbit ja sanajärjestys) kertaus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan muihin opiskelijoihin ja erilaisten parin kanssa tehtävien suullisten harjoitusten avulla harjoitetaan opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty-hylätty. Saadakseen opintojaksosta hyväksytyn arvosanan opiskelijan tulee suorittaa sanakokeet, kielioppikoe sekä mahdolliset muut suoritukset hyväksytysti.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan
- rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää
- kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja
- syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista
- pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.

Paikallinen lisäys

- kerta perussanastoa
- harjoittelee arkista viestintää.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

- tutustua Ruotsiin ja ruotsalaisuuteen ja verrata sitä omaan kulttuuriin
- kertoa omasta arjesta ja vapaa-ajasta
- harjoitella arkisia viestintätilanteita
- päälauseen sanajärjestys
- kysymyssanat
- lukusanat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä kartoitetaan omaa kielitietoisuutta ruotsin kielessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksia ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä pienempiin kirjallisiin ja suullisiin näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen noudattamista ja yksilö-, pari- sekä ryhmätehtävien tekemistä.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen
- kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi
- kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.

Paikallinen lisäys

- kerta perussanastoa ja perusrakenteita

Keskeiset sisällöt

Ruotsin kieli arjessani

- ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö
- yksilön ja yhteisön hyvinvointi
- ääntämisen harjaannuttaminen

Paikallinen lisäys

- koulu ja opiskelu
- perhe, sukulaiset ja ystävät
- ruoka ja terveet elämäntavat
- vaate ja muoti
- ulkonäkö ja luonne

- substantiivin taivutus ja käyttö
- adjektiivin taivutus ja käyttö
- verboin taivutus ja aikamuodot
- Persoonapronominit
- Alistuskonjunktioilla alkavat sivulauseet
- käskymuoto

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä kartoitetaan omaa kielitietoisuutta ruotsin kielessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksia ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä pienempiin kirjallisiin ja suullisiin näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen ja ohjeiden noudattamista ja yksilö-, pari- sekä ryhmätehtäviä.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*
- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Paikallinen lisäys

- oppii kertomaan Suomesta ja suomenruotsalaisuudesta
- vahvistaa sanaston ja rakenteiden hallintaa
- saa rohkeutta suulliseen ilmaisuun

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

- oman kulttuuri-identiteetin pohtiminen
- suomalaiseen ja suomenruotsalaiseen kulttuuriin sekä perinteisiin tutustuminen
- tiedonhaku ja esitelmän pitäminen
- relatiivilause
- epäsuora kysymyslause
- pronominit
- adjektiivin vertailu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmätöissä sekä kartoitetaan omaa kielitietoisuutta ruotsin kielessä.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksia ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii tuntemaan suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä pienempiin kirjallisiin ja suullisiin näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen ja ohjeiden noudattamista ja yksilö-, pari- sekä ryhmätehtäviä.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu Islantiin
- oppii kertomaan omasta elämänkatsomuksesta ja -asenteesta

- oppii kertomaan suhtautumisesta rahankäyttöön ja kulutukseen

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

- Islanti
- oma elämänsä
- monikulttuurisuus
- rahankäyttö ja kulutus
- epäsäännölliset
- apuverbit
- infinitiivi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan sosiaalisia ja yhdessä oppimisen taitoja pari- ja ryhmitöissä sekä kartoitetaan omaa kielitietoisuutta ruotsin kielessä sekä harjoitellaan tunne- ja empatiataitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Opitaan tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksia ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiä, opitaan ymmärtämään vastuunottaminen itsestä ja toisista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla opiskelija oppii ymmärtämään kulttuurista moninaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä pienempiin kirjallisiin ja suullisiin näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen ja ohjeiden noudattamista ja yksilö-, pari- sekä ryhmätehtäviä.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Paikallinen lisäys

- tutustuu Tanskaan
- pohtii jatko-opintoja ja tulevaisuuden työelämää
- oppii työnhaussa tarvittavia taitoja
- oppii kertomaan omista vahvuuksistaan
- oppii kertomaan suhteestaan sosiaaliseen mediaan

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- Tanskaan tutustuminen
- Ruotsin opiskelumahdollisuuksiin tutustuminen
- ammatinvalinnan pohtiminen
- työelämän viestinnän harjoittelu
- sosiaalisen median etujen ja haittojen pohtiminen
- mielipiteen ilmaisun harjoittelu
- s-passiivi
- s-päätteiset verbit
- partisiipin presens

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan työelämävalmiuksia ja yrittäjämäistä asennetta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja sekä vahvistetaan kielitietoisuutta ja rakentavan viestinnän taitoja.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla kasvatetaan kansainvälisyysvalmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla saadaan valmiuksia oppimisen säätelyyn ja oppimistaitojen kehittämiseen sekä harjoitellaan monilukutaitoa digiajassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä pienempiin kirjallisiin ja suullisiin näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen ja ohjeiden noudattamista ja yksilö-, pari- sekä ryhmätehtäviä.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Paikallinen lisäys

- pohtii tulevaisuutta ja aikuistumisen mukana tuomia haasteita
- oppii kertomaan ihmissuhteista

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*
- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

- elämäntavoista ja hyvästä elämästä kertominen
- eri elämänvaiheista kertominen
- neuvottelutaitojen harjoittelu
- matkakokemuksista kertominen
- esitelmän pitäminen
- yhteiskunnallisiin asioihin kantaaottaminen
- opintojaksojen RUB11-RUB15 keskeisten kieliopin asioiden kertaaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen**Hyvinvointiosaaminen****Yhteiskunnallinen osaaminen****Vuorovaikutusosaaminen****Opintojakson arviointi**

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu säännölliseen läsnäoloon oppitunneilla ja aktiiviseen suullisen kielitaidon harjoitteluun ja taitojen osoittamiseen. Opintojaksolla tehdään myös kirjallisia harjoituksia, jotka tulee suorittaa hyväksytysti. Opintojakson lopussa on Opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)**Opintojakson moduulit**

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Paikallinen lisäys

- arvioi omaa oppimistaan ja asettaa tavoitteita

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- luonnon vaikutus hyvinvointiin
- oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo
- yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu päättökokeeseen sekä pienempiin kirjallisiin ja suullisiin näyttöihin opintojakson aikana. Opintojaksolla arvioidaan myös tuntiaktiivisuutta, sovittujen aikataulujen ja ohjeiden noudattamista ja yksilö-, pari- sekä ryhmätehtäviä.

Abijakso, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ruotsin kielen ylioppilaskokeeseen valmistautuminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kieliopin kertaaminen
- teemasanaston kertaaminen
- tekstinymmärtämisen harjoittelu
- kuullunymmärtämisen harjoittelu
- omien tekstien tuottaminen
- preliminäärikokeeseen osallistuminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan jakson keskeisten sisältöjen hallintaa. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.19. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltäviä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen

vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnot mahdollistavat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkiksi äidinkielen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia

- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

7.19.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Peruskoulun englannin kertaus, 1 op (ENA0)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- parantaa kielitaitoa kokonaisvaltaisesti ja siten valmistautua lukion englannin opiskeluun.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat saavat opintojaksolla yksilöllistä ohjausta ja tukea englannin opiskelussa. Opintojaksolla tehdään tehtäviä sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty/ hylätty).

Opiskelija saa opintojaksosta suoritusmerkinnän, kun hän suorittaa opintojaksolla vaaditut tehtävät.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä
- pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä
- vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä opintojaksoon liittyvien kulttuuri-ilmiöiden alueella.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kiinnostavat kulttuuriaiheet kannustavat opiskelijaa käyttämään omaa kielitaitoaan muiden kanssa yhdessä. Tavoitteena on ajattelu- ja analysointi taitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia tuntehtäviä ja arviointimenetelmiä. Opintojaksolla tarjotaan mielenkiintoisia tehtäviä erilaisista kulttuuri-ilmiöistä ja tehdään omia tulkintoja niistä luovuutta käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla on numeroarviointi. Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formattiivinen arviointi auttaa opiskelijaa kehittämään omaa kielitaitoaan eteenpäin. Summatiivinen arviointi mittaa osaamista tavoitteisiin nähden esimerkiksi erilaisten kokeiden avulla, mutta myös opiskelijoiden tekemät tuotokset ovat osa summatiivista arviointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijat tuottavat jakson aikana erilaisia tekstejä itselle tärkeistä kulttuuriaiheista. Opiskelijat tutustuvat esimerkiksi englanninkieliseen kaunokirjallisuuteen, elokuvataiteeseen ja teatteritaiteeseen ja valmistelevat monenlaisia suullisia ja kirjallisia tuotoksia valittuihin aiheisiin liittyen. Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opiskelijat harjoittelevat arvioimaan itse tuotoksiaan. Opiskelijoiden työskentelyn laatu, aktiivisuus ja omatoimisuus otetaan arvioinnissa huomioon. Opiskelijoita kannustetaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja niitä kielitaidon alueita, joissa on vielä kehitettävää.

Monitieteinen osaaminen, luova osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat tutustuvat monenlaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja he käyvät runsaasti keskustelua pareittain ja ryhmissä monipuolisiin kulttuuri-ilmiöihin liittyen.

Kulttuuriin liittyviä suullisia ja kirjallisia tuotoksia laatiessaan opiskelijoita kannustetaan käyttämään luovuuttaan. Opintojaksolla arvioidaan osallistumista pari- ja ryhmätyöskentelyyn sekä tuntiaktiivisuutta. Opiskelijoiden työskentelyn laatu ja omatoimisuus otetaan arvostelussa huomioon.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat harjoittelevat opintojaksolla erilaisia vaikuttamisen taitoja ja he syventävät ymmärrystään yhteiskunnallisista asioista. Opintojaksolla opiskelijat harjoittelevat mm. neuvottelemisen ja väittelyn taitoja. Jaksolla toteutetaan runsaasti pari- ja ryhmätyöskentelyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitlemme opintojaksolla kaikkia koskettavia ajankohtaisia aiheita, kuten ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä aiheita. Syvennämme tietoisuutta myös tasa-arvosta, sananvapaudesta ja median roolista yhteiskunnassa. Opiskelijat tutustuvat jaksolla kansainväliseen ja paikalliseen vaikuttamiseen ja mm. siihen millaisia mahdollisuuksia yksilöllä on vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla on numeroarviointi. Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formatiiivinen arviointi auttaa opiskelijaa kehittämään omaa kielitaitoaan eteenpäin. Summatiivinen arviointi mittaa osaamista tavoitteisiin nähden esimerkiksi erilaisten kokeiden avulla, mutta myös opiskelijoiden tekemät tuotokset ovat osa summatiivista arviointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Suullista kielitaitoa arvioidaan pari- ja ryhmäkeskustelujen sekä erilaisten suullisten tehtävien perusteella. Opintojaksolla käydään runsaasti pari- ja ryhmäkeskusteluja erilaisista yhteiskunnallisista aiheista ja opiskelijoita kannustetaan antamaan palautetta toisilleen keskusteluiden aikana. Opiskelijat kehittävät opintojaksolla argumentointi taitojaan. Opintojaksolla arvioidaan osallistumista pari- ja ryhmätyöskentelyyn sekä tuntiaktiivisuutta. Opiskelijoiden työskentelyn laatu ja osallistuminen tuntityöskentelyyn otetaan arvostelussa huomioon.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat kehittävät opintojaksolla taitoaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä niin suullisesti kuin kirjallisestikin. He myös harjoittelevat argumentointia erilaisista aiheista. Opiskelijoita havainnoidaan jaksolla kokonaisvaltaisesti ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet: puhuminen, kirjoittaminen, kuullunymmärtäminen ja luetunymmärtäminen. Opiskelijoita myös ohjataan arvioimaan omia tuotoksiaan, tunnistamaan omat vahvuutensa ja kielitaidon kehittämiskohteensa koko jakson ajan.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään monipuolisesti luonnontieteisiin liittyviä aiheita ja harjoitellaan käyttämään luonnontieteisiin liittyvää sanastoa kirjallisesti ja suullisesti. Opiskelijat valmistelevat

opintojaksolla erilaisia tieteisiin liittyviä tuotoksia. Opiskelijat myös tutustuvat englantiin tieteen kielenä ja tieteellisen tekstin erityispiirteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla opiskelijat harjoittelevat tieteisiin liittyviä aiheita ja sanastoa pari- ja ryhmätyöskentelyä käyttäen, jolloin vuorovaikutusosaaminen kehittyy edelleen. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään kieltä rohkeasti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla on numeroarviointi. Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formattiivinen arviointi auttaa opiskelijaa kehittämään omaa kielitaitoaan eteenpäin. Summatiivinen arviointi mittaa osaamista tavoitteisiin nähden esimerkiksi erilaisten kokeiden avulla, mutta myös opiskelijoiden tekemät tuotokset ovat osa summatiivista arviointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijoiden kehittymistä tuetaan antamalla palautetta heidän työskentelystään ja tuotoksistaan tieteiden saralla. Arviointi perustuu opiskelijan osaamiseen kirjoittamisen, kuullunymmärtämisen, luetunymmärtämisen ja puhumisen alueilla. Opiskelijan työskentelyä havainnoidaan laajasti ja arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijaa kehittämään edelleen. Opiskelijoiden työskentelyn laatu ja osallistuminen tuntityöskentelyyn otetaan arvostelussa huomioon.

Vuorovaikutusosaaminen

Suullista kielitaitoa arvioidaan pari- ja ryhmäkeskustelujen sekä erilaisten suullisten tehtävien perusteella. Opintojaksolla käytetään runsaasti pari- ja ryhmätyöskentelyä erilaisia luonnontieteisiin liittyviä aiheita käsiteltäessä ja opiskelijoita kannustetaan antamaan palautetta toisilleen pari- ja ryhmätyöskentelyn aikana. Opintojaksolla arvioidaan osallistumista pari- ja ryhmätyöskentelyyn sekä tuntiaktiivisuutta.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla painoituksena on opiskelutaitojen ja työelämätaitojen kehittäminen. Opiskelijat valmistelevat jaksolla tuotoksia, joiden avulla he tutustuvat jatko-opintoihin ja työelämässä tarvittaviin taitoihin ja tekstilajeihin. Opintojaksolla opiskelijat myös arvioivat omaa kielitaitoaan ja osaamistaan Eurooppalaisen viitekehyksen taitotaso asteikkoon.

Vuorovaikutusosaaminen

Jaksolla on itsenäisiä tehtäviä, mutta myös runsaasti pari- ja ryhmätyönä tehtäviä harjoituksia, jotka liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään kieltä rohkeasti erilaisissa kielenkäyttötilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla on numeroarviointi. Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formattiivinen arviointi auttaa opiskelijaa kehittämään omaa kielitaitoaan eteenpäin. Summatiivinen arviointi mittaa osaamista tavoitteisiin nähden esimerkiksi erilaisten kokeiden avulla, mutta myös opiskelijoiden tekemät tuotokset ovat osa summatiivista arviointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen ja vuorovaikutusosaaminen

Jakson arviointi perustuu opiskelijan osaamiseen kirjoittamisen, kuullunymmärtämisen, luetun ymmärtämisen ja puhumisen alueilla. Opiskelijan työskentelyä havainnoidaan laajasti ja arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijaa kehittymään edelleen. Opiskelijoiden työskentelyn laatu ja osallistuminen tuntityöskentelyyn otetaan arvostelussa huomioon. Opiskelija saa palautetta esimerkiksi vuorovaikutustaidoistaan ja kirjallisesta osaamisestaan työnhakuun ja jatko-opintoihin tähtäävien tehtävien yhteydessä. Opiskelijoiden työskentelyn laatu ja osallistuminen tuntityöskentelyyn otetaan arvostelussa huomioon.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*

- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään osaamista ja tietämystä ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyvissä asioissa. Opintojakson tekstit ja sanasto liittyvät ympäristöön, kestäväan kehitykseen ja luonnon monimuotoisuuteen.

Opintojaksolla syvennetään kirjoittamis- ja kuuntelutaitoja ja kerrataan tärkeimpiä kielioppiasioita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Jaksolla mm. pohditaan ihmisen valintojen yhteyttä ja vaikutusta luontoon ja ympäristöön.

Jakson teemana on kestävä elämäntapa, jota pohditaan opiskelijoiden omista lähtökohdista. Omaa kielitaitoa käytetään ymmärtämään globaaleihin uhkiiin liittyviä syy-seuraussuhteita. Opintojaksolla opiskelijat tutustuvat myös potentiaalsiin uusiin keksintöihin, jotka voivat tulevaisuudessa tarjota ratkaisuja ympäristöongelmiin

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla on numeroarviointi. Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia. Formattiivinen arviointi auttaa opiskelijaa kehittämään omaa kielitaitoaan eteenpäin. Summatiivinen arviointi mittaa osaamista tavoitteisiin nähden esimerkiksi erilaisten kokeiden avulla, mutta myös opiskelijoiden tekemät tuotokset ovat osa summatiivista arviointia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla pyritään vahvistamaan opiskelijoiden tiedonhakutaitoja ja tätä harjoitellaan ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyvissä tehtävissä. Jaksolla myös pyritään selventämään syy-seuraussuhteita ympäristö asioissa ja ympäristöongelmissa. Arviointiin vaikuttaa opiskelijan osallistuminen tunneilla käytävään keskusteluun ja oma aktiivisuus ottaa selvää asioista ja pyrkiä löytämään ja ymmärtämään syy-seuraussuhteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan osaamiseen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Jaksolla opiskelijan osaamista havainnoidaan laajasti ja arviointiin vaikuttaa osaaminen seuraavilla kielitaidon osa-alueilla: kuullun ymmärtäminen, luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen ja puhuminen. Arviointiin vaikuttaa osallistuminen jakson aikana tehtäviin ympäristö aiheisiin ja kestäväan kehitykseen liittyviin suullisiin ja kirjallisiin harjoituksiin.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä
- vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan
- vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja
- harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- puhumisen eri piirteet
- englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin
- dialogisuus
- oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käydään runsaasti pari- ja ryhmäkeskusteluja ajankohtaisista kotimaisista ja kansainvälisistä aiheista. Opiskelijat myös valmistelevat useita eri aiheisiin liittyviä suullisia tuotoksia, joita he esittelevät luokalle. Jakson tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden suullista ilmaisua ja lisätä rohkeutta osallistua eri tyyppisiin suullisiin tehtäviin englannin kielellä. Opintojaksolla painotus on suullisissa tehtävissä, mutta suullisen harjoittelun lisäksi opintojaksolla voidaan tehdä myös muun tyyppisiä tehtäviä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla käsitellään monenlaisia aiheita, kuten politiikkaa, hyvinvointia, vaikuttamista, tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä, kulttuuria ja esimerkiksi kansainvälisiä selkkauksia. Opiskelijat pohtivat monitieteisiä aiheita pareittain ja ryhmissä ja valmistelevat aiheisiin liittyen erilaisia suullisia tehtäviä, joita opiskelijat esittelevät ryhmälle. Koska jaksolla käsiteltävät aiheet ovat monitieteisiä, opiskelijoita kannustetaan käyttämään luovuuttaan tehtäviä tehdessään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Vuorovaikutusosaaminen

Jakson päätteeksi pidetään opetushallituksen tuottama suullisen kielitaidon koe. Koe sisältää englanninkielisen tekstin ääneen lukemista, suomenkielisen tekstin tulkintaa englanniksi ja keskustelua annetuista aiheista englannin kielellä. Opintojaksolla on numeroarviointi, joka perustuu osittain suullisen kokeen arviointiin. Arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan osallistuminen jaksolla tehtäviin suullisiin pari- ja ryhmätyönä tehtäviin harjoituksiin. Opetushallituksen tuottaman suullisen kokeen suorittamisesta opiskelija saa päättöarvioinnin liitteenä erillisen todistuksen.

Monitieteinen osaaminen ja luovuus

Jakson arviointiin vaikuttaa opiskelijan osallistuminen pari- ja ryhmäkeskusteluihin monenlaisiin ajankohtaisiin aiheisiin liittyen ja opiskelijan ahkeruus ja omatoimisuus jaksolla suoritettavien tehtävien tekemisessä. Jaksolla opiskelijat esittelevät suullisia tuotoksiaan ryhmälle ja arvioitiin vaikuttaa paitsi työskentely tehtävien aikana myös lopputulos eli itse tuotokset. Opiskelija saa palautetta vuorovaikutustaitojensa kehittymisestä ja opiskelijoita kannustetaan antamaan toisilleen palautetta tehtäviä tehdessään.

Abikurssi, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson tavoitteena on valmistautua ylioppilaskirjoituksiin eri aiheista koostuvien ajankohtaisten tekstien, kuullunymmärtämistehtävien, kielioppitehtävien ja kirjoitustehtävien avulla. Jaksolla kerrataan ja harjoitellaan lukion oppimäärän sisältöjä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tehdään tehtäviä sekä itsenäisesti että pari- ja ryhmätyöskentelyä käyttäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/ hylätty).

Opiskelija saa suoritusmerkinnän suoritettuaan opintojaksolla annetut tehtävät.

Englanti, minä ja maailma, 4 op (ENA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*
- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Englanti globaalina kielenä

- englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä
- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus
- kansainväliset suhteet
- rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana
- puhujien eri taustat ja statusvaikutukset
- äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin
- viestintätäytyli erilaisissa medioissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen näkyy opintojaksolla pari- ja ryhmäharjoituksina. Vuorovaikutusta pyritään vahvistamaan tekemällä runsaasti pari- ja ryhmätyöskentelyä erilaisiin kielenkäyttö tilanteisiin ja kielioppiasioihin liittyen. Opiskelijoita myös kannustetaan refleктоimaan omaa osaamistaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan ja niitä kielitaidon osa-alueita, joita tulevilla opintojaksoilla pyritään vahvistamaan. Opintojaksolla opiskelijoille laaditaan henkilökohtainen kieliprofiili.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta opintojaksolla tutustutaan mm. englannin erilaisiin murteisiin ja syvennämme tietoisuutta siitä, miten kieltä käytetään eri kielenkäyttötilanteissa. Opintojaksolla pohditaan englannin asemaa kansainvälisenä kielenä. Opintojaksolla pyritään myös monipuolistamaan opiskelijoiden kielten oppimisen strategioita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tällä opintojaksolla on numeroarviointi.

Opintojaksolla tutustutaan kielitaidon Eurooppalaiseen taitotasoasteikkoon ja laaditaan opiskelijoille henkilökohtainen kieliprofiili.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla arvioidaan osallistumista pari- ja ryhmätyöskentelyyn sekä tuntiaktiivisuutta.

Tekstin- ja kuullunymmärtämistä sekä kirjoittamista arvioidaan opintojaksolla suoritettavien tehtävien avulla ja mahdollisten summatiivisten kokeiden avulla.

Suullista kielitaitoa arvioidaan opintojaksolla pari- ja ryhmäkeskustelujen perusteella. Jakson aikana opiskelijat harjoittelevat arvioimaan itse omaa kielitaitoaan ja sen kehittymistä.

Opiskelijoita rohkaistaan antamaan palautetta toisilleen pari- ja ryhmätyöskentelyn aikana ja heitä kannustetaan käyttämään englantia rohkeasti tunneilla.

Opettaja seuraa opiskelijoiden työskentelytaitojen edistymistä ja ohjaa opiskelijoita opiskelutaitoihin ja työskentelyyn liittyen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan osallistuminen tehtäviin ja keskusteluun englannin kielen erityispiirteistä.

7.19.2. Vieraat kielet Saksa, A-oppimäärä (VKSAA1)

Opintojaksot

Minä ja kieli globaalissa maailmassa, 4 op (SAA1-2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (VKA1), Pakollinen
- Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VKA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan
- syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä
- soveltaa ja kehittää kieltenopiskelustrategioitaan sekä itse- ja vertaisarviointitaitoja
- oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä
- pystyy suhteuttamaan osaamistaan kohdekielen oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon (ks. taulukko).

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan kohdekielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- kohdekieli porttina sukulaiskielen oppimiseen ja osaamiseen
- tavoitteiden asettelu kohdekielen opiskelulle
- oman kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen kohdekielen näkökulmasta
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- toisiin tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen keskustellen

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen

- kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus

- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *kohdekielen äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; kohdekielen variantit ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan vuorovaikutusosaamista tutustumalla muihin kurssin osallistujiin sekä opettelemalla keskustelemaan arkisista asioista saksaksi. Parin ja ryhmän kanssa tehtävillä keskusteluharjoituksilla harjoitetaan rakentavaa vuorovaikutusta, yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja. Keskusteluharjoitusten avulla harjoitetaan samalla myös saksan ääntämistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan käsitystä kielitietoisuudesta, monikielisyydestä ja saksan kielen asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta sekä tutustutaan saksan kielen variantteihin. Opintojaksolla saksan kieltä vertaillaan sukulaiskielten kanssa ja opitaan hyödyntämään opiskelijan omaa monikielisyyttä voimavarana saksan opiskelussa. Opiskelijoita kannustetaan käyttämään hyväksi kaikkea kielitaitoaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 2-4 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAA3)

Opintojakson moduulit

- Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (VKA3), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä kuvaillen itselleen tärkeitä kulttuuriaihteita tai -ilmiöitä*
- *vahvistaa taitoa käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kieli ja kulttuuri luovan ilmaisuuden välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan ja tuetaan opiskelijan luovaa toimintaa ja osaamista mm. erilaisten kulttuuriin liittyvien tuotosten kautta. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään kaikkea kielitaitoaan ja monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään edelleen omia kielenoppimistaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan saksankielisen alueen kulttuuriin monen eri kulttuurin alan kautta ja vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opitaan keskustelemaan ja tuottamaan tekstejä eri kulttuurialoihin ja -ilmiöihin liittyen. Lisäksi opintojaksolla syvennetään Saksan, Sveitsin ja Itävallan maantuntemusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia.

Laaja-alaisesta osaamisesta annetaan palautetta kurssisuoritusten yhteydessä.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (SAA4)

Opintojakson moduulit

- Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VKA4), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella

- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä tai tapoja tuottaa tekstejä.

Keskeiset sisällöt

Kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan opintojaksolla harjoittelemalla mielipiteen ilmaisua, neuvottelua sekä argumentointia yhteiskunnallisista aiheista. Tärkeinä elementteinä toimivat empatia, hyvät tavat sekä rakentavan vuorovaikutuksen taidot, joita opintojaksolla pyritään myös vahvistamaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin ja opetellaan ilmaisemaan omia mielipiteitä rakentavalla tavalla. Tällä tavalla opetus pyrkii antamaan kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Lisäksi opintojaksolla opitaan lähdekriittisyyttä sekä kykyä hyödyntää erilaisia tietolähteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Laaja-alaisesta osaamisesta annetaan opintojakson aikana palautetta.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (SAA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VKA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja harjoittelee tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan kertoa havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä.

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys, esimerkkejä tieteellisistä teksteistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan ympäristöön liittyvää sanastoa ja harjoitellaan keskustelemaan ympäristöön liittyvistä aiheista saksaksi. Ympäristöaiheiden käsitteleminen mahdollistaa myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin eri tiedon- ja tieteenaloilta. Keskustelemalla ja tuottamalla tekstejä ajankohtaisista yhteiskunnallisista aiheista opiskelijalle pyritään antamaan kielellisiä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Laaja-alaisesta osaamisesta annetaan opintojakson aikana palautetta.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (SAA6)

Opintojakson moduulit

- Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VKA6), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu kohdekielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään myös muodollisissa asiayhteyksissä.

Keskeiset sisällöt

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla täydennetään opiskelijan kieliprofiilia ja tätä kautta pyritään entisestään vahvistamaan opiskelijan minäpystyvyyttä ja tukemaan itsenäistyvän ja työelämään astuvan nuoren omien vahvuuksien tunnistamista ja identiteetin rakentamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan opintoihin ja työelämään liittyvää sanastoa ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa saksan kielellä. Näin pyritään kehittämään opiskelijalle taitoja, jotka helpottavat hänen siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

7.19.3. Saksa, B2-oppimäärä (VKSAB2)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja

kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Saksaa arjessa ja vapaa-aikana, 2 op (SAB21)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB21), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan vuorovaikutusosaamista tutustumalla muihin kurssin osallistujiin sekä opettelemalla keskustelemaan arkisista asioista kuten vapaa-ajan vietosta ja harrastuksista saksaksi. Harjoitellaan myös toimimaan saksaksi tavanomaisissa asiointitilanteissa ja sosiaalisissa kohtaamistilanteissa. Parin ja ryhmän kanssa tehtävillä keskusteluharjoituksilla harjoitetaan rakentavaa vuorovaikutusta, yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja. Keskusteluharjoitusten avulla harjoitetaan samalla myös saksan ääntämistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla syvennetään opiskelijan käsitystä kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä. Opintojaksolla saksan kieltä vertaillaan sukulaiskielten kanssa ja opitaan hyödyntämään opiskelijan omaa monikielisyyttä voimavarana saksan opiskelussa. Opiskelijan uteliaisuutta ja motivaatiota saksan kieltä ja kulttuuria kohtaan pyritään vahvistamaan ja häntä kannustetaan käyttämään hyväksi kaikkea kielitaitoaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

Elämää Suomessa ja Saksassa, 2 op (SAB22)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB22), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla kehitetään opiskelijan vuorovaikutusosaamista entisestään harjoittelemalla erilaisia rakentavan vuorovaikutuksen strategioita parin kanssa ja ryhmässä tehtävien keskusteluharjoitusten avulla. Harjoitellaan toimimaan erilaisissa neuvottelutilanteissa ja sosiaalisissa tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan saksan kielen maantieteelliseen levinneisyyteen ja sen variantteihin. Tarkastellaan myös Suomea kohdekielellä opiskelun näkökulmasta, jonka lisäksi vertaillaan kulttuureja sekä pohditaan niiden välisiä eroja. Kulttuurierojen vertailun kautta pyritään kasvattamaan opiskelijan ymmärrystä erilaisista kulttuureista sekä taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

Hyvinvointia ja elämää nyt ja tulevaisuudessa, 2 op (SAB23)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB23), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tarjotaan opiskelijalle välineitä ilmaista omia mielipiteitään ja tuntemuksiaan saksaksi. Erilaisilla keskusteluharjoituksilla kehitetään aktiivisen kuuntelun taitoja sekä vuorovaikutuksen ylläpitoa. Tärkeinä elementteinä opintojaksolla toimivat empatia, hyvät tavat sekä rakentavan vuorovaikutuksen taidot, joita opintojaksolla pyritään myös vahvistamaan.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla käsitellään mm. hyvinvointiin liittyvää sanastoa ja aiheita ja kehitetään opiskelijan taitoja ilmaista omia mielipiteitään ja tuntemuksiaan saksaksi. Opiskelijan kaikkea kielitaitoa arvostetaan ja häntä kannustetaan myös hyödyntämään sitä. Tätä kautta pyritään vahvistamaan opiskelijan minäpystyvyyttä sekä auttaa opiskelijaa tunnistamaan ja käyttämään omia vahvuuksiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (SAB24)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB24), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan ja tuetaan opiskelijan luovaa toimintaa ja osaamista mm. erilaisten kulttuuriin liittyvien tuotosten kautta. Opiskelijaa kannustetaan hyödyntämään kaikkea kielitaitoaan ja monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään edelleen omia kielenoppimistaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla perehdytään saksankielisen alueen kulttuuriin erilaisten ajankohtaisten kulttuuriaiheiden kautta ja vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Opitaan keskustelemaan ja tuottamaan tekstejä eri kulttuuriaiheisiin ja -ilmiöihin liittyen. Lisäksi opintojaksolla syvennetään Saksan, Sveitsin ja Itävallan maantuntemusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

Opiskelu, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (SAB25)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB25), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla pyritään entisestään vahvistamaan opiskelijan minäpystyvyyttä ja tukemaan itsenäistyvän ja työelämäänsä astuvan nuoren omien vahvuuksien tunnistamista ja identiteetin rakentamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskellaan opintoihin ja työelämään liittyvää sanastoa ja rohkaistaan opiskelijaa toimimaan erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa saksan kielellä. Näin pyritään kehittämään opiskelijalle taitoja, jotka helpottavat hänen siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmitöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

Muuttuva maailma, 2 op (SAB26)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB26), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tutustutaan ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin eri tiedon- ja tieteenaloilta. Keskustelemalla ja tuottamalla tekstejä ajankohtaisista yhteiskunnallisista aiheista opiskelijalle pyritään antamaan kielellisiä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla opiskellaan ympäristöön liittyvää sanastoa ja harjoitellaan keskustelemaan ympäristöön liittyvistä aiheista saksaksi. Ympäristöaiheiden käsitteleminen mahdollistaa myönteelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla 4-10 ja arviointiin vaikuttaa opiskelijan opintojaksolla osoittamat tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi käsittää kaikki kielitaidon osa-alueet: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä ja taito tuottaa tekstejä.

Opintojaksolla käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, joiden avulla pyritään vahvistamaan opiskelijan opiskelumotivaatiota ja tukemaan minäpystyvyyttä. Tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoja arvioidaan sanakokeissa sekä isommissa kokeissa, joita pidetään opiskelijoiden toiveiden

mukaan 1-2 opintojakson aikana. Vuorovaikutusosaamista arvioidaan mm. osana tuntityöskentelyä pari- ja ryhmätöiden ohella. Työskentelytaitojen arvioinnissa otetaan huomioon tuntityöskentely, kotitehtävien tekeminen sekä aikatauluissa pysyminen (esim. tehtävien palauttaminen ajallaan). Opettajan suorittaman arvioinnin lisäksi opintojaksolla hyödynnetään itse- ja vertaisarviointia. Palautetta annetaan myös laaja-alaisesta osaamisesta.

7.20. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.

Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävä kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista
- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen on läpileikkaava teema jokaisessa opintojaksossa yhteiskuntaopissa. Etenkin tässä opintojaksossa annetaan valmiuksia kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Demokratiataitojen kehittymistä tuetaan kannustamalla yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan paremman tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena.

Vuorovaikutusosaaminen

Tiedon tuottamista ja asiaperustaista argumentointia harjoitellaan jaksolla erilaisilla työmenetelmillä. Esim. esitelmillä ja simuloimalla luokan kesken nettikeskusteluja poliittisista aiheista. Sananvapautta pohditaan monista näkökulmista mm. vertailemalla erilaisia poliittisia järjestelmiä nykypäivänä.

Tunneälykyys ja empatia harjaantuu käsiteltäessä erilaisissa yhteiskunnallisissa asemissa olevien ihmisten tarinoita ja heidän lähtökohtiaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu sähköiseen tehtäväpakettiin, esitelmään, tuntiaktiivisuuteen ja päättökokeeseen.

Tehtäväpaketissa ja päättökokeessa arvioidaan mm. aineistopohjaisia tulkintatehtäviä. Tehtäväpakettia arvioidaan kurssin aikana. Taidot kehittyvät opintojakson aikana ja prosessia ohjaa tehtävistä saatu palaute.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erityinen huomio on taloustieteelle tyypillisten tekstien ymmärtämisessä. Tilastoiden lukutaitoa harjoitellaan monilla tavoilla.. Tämä auttaa kehittymään vastuulliseksi kansalaiseksi ja kykeneväksi osallistumaan ja tulkitsemaan yhteiskunnallista keskustelua.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan kestävästä kehitystä ja talouskasvun ja ympäristön keskinäisriippuvuuksia ja haasteita. Pohditaan kiertotaloutta, globaalia kestävästä kuluttajuutta ja poliittisten päätösten vaikuttavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu sähköiseen tehtäväpakettiin ja päättökokeeseen.

Tehtäväpaketissa ja päättökokeessa arvioidaan mm. aineistopohjaisia tulkintatehtäviä. Tehtäväpakettia arvioidaan kurssin aikana. Taidot kehittyvät opintojakson aikana ja oppimisprosessia ohjaa tehtävistä saatu palaute.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä
- ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista
- tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena
- osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- ympäristö, ilmastomuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus
- kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet
- Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja
- kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus
- Suomi osana EU:n päätöksentekoa
- EU:n talous- ja aluepolitiikka
- EU globaalina toimijana

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- paikallinen ja kansallinen turvallisuus

- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso tarkastelee keskinäisiä riippuvuuksia ihmisoikeuksien, demokratian, politiikan, turvallisuuden ja talouden näkökulmista. Opintojaksoilla perehdytään myös globalisaation hyötyihin ja haittoihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Keskeisinä sisältöinä korostuvat talouskasvun ja ympäristön reunaehtojen yhteensovittaminen, poliittisten päätösten yhteys kestävän yhteiskunnan rakentamiseen, kiertotalous ja globaali kestävä kuluttajuus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu sähköiseen tehtäväpakettiin ja päättökokeeseen.

Tehtäväpaketissa ja päättökokeessa arvioidaan mm. aineistopohjaisia tulkintatehtäviä. Tehtäväpakettia arvioidaan kurssin aikana. Taidot kehittyvät opintojakson aikana ja prosessia ohjaa tehtävistä saatu palaute.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuus oikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erityinen huomio on oikeustieteelle tyypillisten tekstien ymmärtämisessä. Oikeustieteellinen kieli ja käsitteistö tulee tutuksi. Tämä auttaa kehittymään vastuulliseksi kansalaiseksi ja kykeneväksi osallistumaan ja tulkitsemaan yhteiskunnallista keskustelua.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla pyritään toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan oikeustapauksen seuranta Päijät-Hämeen käräjäoikeudessa. Tapausta seurataan netistä ja sitä analysoidaan yhdessä luokassa keskustellen. Tämä kehittää kykyä seurata virallisia digialustoja ja viranomaisten työtä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämän opintojakson arviointi perustuu sähköiseen tehtäväpakettiin ja päättökokeeseen.

Tehtäväpaketissa ja päättökokeessa arvioidaan mm. aineistopohjaisia tulkintatehtäviä koskien todellisia oikeustapauksia. Tehtäväpakettia arvioidaan kurssin aikana. Taidot kehittyvät opintojakson aikana ja prosessia ohjaa tehtävistä saatu palaute.

Abikurssi, 1 op (YH5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

7.21. Eurytmia (EUR)

Oppiaineen tehtävä

Eurytmia on oppimisen laajentamista kehollisuuden alueelle sekä taiteellisten ja luovien mahdollisuuksien moniaistista kokemista ja ymmärtämistä. Eurytmia on liikuntataidetta, jossa musiikki ja lausunta muutetaan liikkeellä ja eleellä ilmaisuksi. Se pyrkii olemaan näkyvää laulua tai puhetta. Sitä toteutetaan musiikin (säveleurytmia) ja sanataiteen (äänne-eurytmia) avulla, erilaisilla jäsenitys-, tyyli- ja ilmaisutavoilla. Sen lisäksi, että eurytmia suo taiteellisen elämyksen, siinä tavoitellaan oman kehon ja liikkeen hallintaa ja arviointia, vahvistetaan keskittymiskykyä ja tahdon aloitteellisuutta. Siinä harjoitetaan erilaisten liikelaatujen havaitsemista ja ymmärtämistä, taiteellista ilmaisua, esiintymistaitoja, sosiaalisuutta ja vastuuta ryhmästä sekä ryhmän yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Eurytmiassa puheen ja musiikin kokemus muunnetaan näkyväksi liikeilmaisuksi. Eurytmia on toiminnallinen oppiaine, jossa otetaan huomioon opiskelijan valmiudet ja yksilölliset kehitysmahdollisuudet. Opetuksella tuetaan opiskelijan hyvinvointia ja kasvua sekä itsenäisyyteen että yhteisöllisyyteen. Opetus toteutetaan kannustavassa ilmapiirissä ja siinä hyödynnetään myös opiskelijan mielikuvitusta ja omia oivalluksia. Yksilölliset taidot ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsetuntoa ja myönteistä minäkuvaa.

Eurytmia tukee kasvavan nuoren kokonaisvaltaista kehitystä. Se tasapainottaa kehittyvää tunne-elämää. Ryhmätyöskentely on keskeistä. Sosiaalisuutta korostava työskentelytapa kehittää vuorovaikutustaitoja ja suvaitsevaisuutta, yhdenvertaisuutta ja jaksamisen ylläpitämistä. Tasa-arvo toteutuu, kun erisukupuoliset opiskelijat harjoittelevat yhdessä. Eurytmiakoreografioiden laatimiseen perehtyminen kehittää ajattelua ja arviointikykyä monipuolisemmaksi ja luovemmaksi. Eurytmian avulla voidaan elävöittää eri oppiaineiden oppimisprosesseja ja monipuolistaa niiden sisältöjä.

Opiskelijan käsitys taiteen merkityksestä syvenee. Kehittyy näkemys yhdistetystä sävel-, puhe- ja liiketaiteesta osana yhteiskunnallista arvojärjestelmää. Tahdon kasvatus virittää kulttuurisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden ja aktiivisuuden suuntaan. Autenttinen ja luova työprosessi aktivoi opiskelijaa passiivisemmän ja enemmän pelkästään vastaanottavan mediaympäristösuhteen vastapainona.

Oppimisessa otetaan huomioon opiskelijan fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus. Sisältöjen omaksumista tuetaan eriyttämällä opetusta opiskelijoiden lähtökohtien ja kehitystarpeiden mukaan.

Tavoitteet

Eurytmian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija etenee liikkeellisesti fyysisissä taidoissa. Kehitetään voiman, nopeuden, dynamiikan, koordinaation ja hienomotoriikan kykyjä, myös orientoitumista tilassa. Kasvatetaan jaksamista, pitkäjänteisyyttä, yritteliäisyyttä, vastuunottoa, ja aktiivista osallistumista työskentelyyn ryhmässä.

Opiskelija edistää vuorovaikutustaitojaan, kun työprosessin eri vaiheissa myöteeletään kunnioittaen muiden toimintaa. Tällöin opitaan hyväksymään erilaisuutta. Sosiaalisessa kanssakäymisessä auttaminen, vertaistuki, vastuu ryhmästä ja ennakkoluulottomuus mahdollistuvat.

Opiskelija kasvattaa luovia ja henkisiä taitojaan uusilla sävel- ja äänne-eurytmian sisällöillä sekä syventämällä, laajentamalla ja soveltamalla aikaisemmin opittua. Paneudutaan eri jäsentämisen ja ilmaisutapojen tutkimiseen ja harjoitteluun. Omien koreografioiden suunnittelu ja arvioiminen sekä vertaisarviointi tuo esiin eri tulkintamahdollisuuksia. Yksilöllinen orastavan taiteellisuuden tavoittelu ja esteettisten elämysten kokeminen liittyy liikkumisen iloon ja tukee hyvinvointia. Luovan työskentelyn ymmärtäminen onnistumisineen sekä myös epätäydellisyyksineen kehittää joustavaa suhdetta työhön ja mahdollistaa avoimuuden uuden oppimiseen.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea myönteisesti opiskelijan oppimisprosessia ja työskentelyä. Arviointi toteutuu varovaisena, ohjaavana palautteena, opiskelijan itsearvioinnin vahvistamisena, vertaisarviointina sekä liiketehtävien toteutumisen seuraamisena. Arviointi on luonnollinen ja hienotunteinen osa tavoitteisiin pyrkivää opiskelua, jossa kehitetään fyysisiä, sosiaalisia ja luovia, henkisiä taitoja. Jokaisella opiskelijalla on oma yksilöllinen lähtötasonsa harjoittelussa, eikä se vaikuta arviointiin. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon eurytmian arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

Eurytmia on monipuolinen, kehollisen ja sisäisen ulottuvuuden samanaikaisesti yhdistävä toiminnallinen ryhmäprosessi, jossa kokonaisvaltaisesti tuodaan esille kuultavaa musiikkia tai puhetta niiden peruselementtien ilmaisemisen ja tulkitsemisen myötä.

Kehonhallinnalla ja fyysisellä toimintakyvyllä ylläpidetään hyvinvointiosaamista. Kannustetaan opiskelijaa oman kehon liikkumismahdollisuuksien käyttöön, sinnikkyyteen ja pitkäjänteisyyteen. Rohkaistaan itsenäiseen ja yksilölliseen liikeilmaisuun. Tuetaan ryhtiä ja tasapainoa. Ylläpidetään voiman, koordinaation, nopeuden, dynamiikan ja hienomotoriikan hallintaa. Autetaan löytämään liikkumisessa suhde painovoimaan. Herätetään kiinnostusta omaan kehoon instrumenttina.

Psyykinen toimintakyky ja hyvinvointi pohjaavat opiskelijan positiivisen itsetunnon, itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen vahvistamiseen. Rohkaistaan luoviin ratkaisuihin ja suunnittelutehtäviin niin itsenäisesti kuin yhteistyössä muiden kanssa. Autetaan rakentamaan pitkäjänteisyyttä ja vastuuta omasta toiminnasta. Tuetaan opiskelijan henkistä jaksamista ja tasapainoa suomalla mahdollisuus harmoniseen toiminnallisuuteen.

Aistien harjaannuttaminen toteutuu, kun toisen huomaaminen ja kohtaaminen on jatkuvaa. Hienovaraisten sävyerojen aistiminen herkistää kokemista. Harjoitetaan liikkeen ja eri aistien vuorovaikutusta suhteessa musiikillisiin ja kielellisiin sisältöihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun tuetaan yhteistyötaitoja ja ryhmän yhteisöllisyyttä. Opitaan liikkumaan niin, että rohkaistaan kaikkia sukupuolesta riippumatta liikkumaan yhdessä. Ylläpidetään myönteistä minäkuvaa ja kehitetään opiskelijan tunneälyä ikäkauden mukaisilla sisällöillä. Edistetään tasa-arvoa ja monikulttuurisuutta ohjaamalla opiskelijoita hallitsemaan toimintaansa ja tunneilmaisuun. Tunnistetaan oman liikkeen suhde ryhmän liikekokonaisuuteen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy, kun luodaan kytkentä musiikkiin säveleurytmian avulla sekä äidinkieleen ja vieraisiin kieliin äänne-eurytmian avulla. Ratkaistaan tehtävänasettelujen tuomia haasteita ja ongelmia suhteessa sisältöihin, kehon koordinaatioon ja tilankäyttöön. Kehitetään avaruudellista hahmottamiskykyä vaativissa ryhmäkoreografioissa. Tilageometrian kautta kehitetään matemaattista muoto- ja tilatajua.

Eläydytään tekstiin niin, että syntyy esteettinen, hallittu ja monipuolinen liikeilmaisuus. Opitaan dynamiikaltaan erilaatuisia liikkeitä. Sovelletaan eurytmian liikekieltä aiempaa itsenäisemmin. Kehitetään omaa mielikuvitusta ja luovuutta laatimalla teksteihin ja musiikkikappaleisiin omia koreografioita. Harjaannutetaan esiintymistaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen ja demokratiataidot kasvavat, kun opiskelija oppii huolehtimaan omasta toiminnastaan ryhmätilanteissa ja yrittämään parastaan. Ponnistelu yhteisen päämäärän hyväksi, turvallisuutta omalta osalta kantaen, valmistaa vastuunkantoon myöhemmässä työelämässä ja yhteiskunnassa. Toisten auttaminen ja kannustaminen rakentaa yhteisöllisyyttä. Vaikeuksien ja onnistumisten asiallinen käsittely harjoittelussa sekä sisältöjä pohtiessa luo pohjaa itsenäisen arviointikyvyn kehittymiselle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen mahdollistuu, kun sisäinen kokemus ilmaistaan liikkeen avulla ja samalla itseymmärrys ja muiden ymmärtäminen kasvaa. Tunne-elämä tasapainottuu

taiteellisen työskentelyn kautta. Kokonaisuudessaan liiketyöskentely tukee ajattelun, tunteen ja tahdontoiminnan harmonista kehitystä. Toisten kunnioittaminen, rehellisyys, vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus ovat ominaisuuksia, joita harjoitellaan ryhmässä työskenneltäessä. Luontoarvoja korostavaa ajattelua voidaan liittää sopiviin yhteyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustumalla muinaisiin kulttuureihin karakteristisilla eleillä opitaan tuntemaan taustoja ja syvempiä ulottuvuuksia, jotka rikastavat globaali- ja kulttuuriosaamista. Yhdessä tekeminen erilaisista taustoista riippumatta rakentaa asiallista ja luontevaa ryhmätoimintaa. Eri kulttuureista lähtevien sisältöjen käsittely kielen ja musiikin alueilla liikkuen laventaa ymmärrystä maanosamme ja maailman laadullisuuksien moninaisuudesta.

Opintojaksot

Liike on tutkimusmatka, 2 op (EU1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija paneutuu perusliikeilmaisutaitojen kehittämiseen ja soveltamiseen sävel- ja äänne-eurytmiassa omalta yksilölliseltä pohjaltaan
- opiskelija harjoittaa vuorovaikutustaitojaan prosessinomaisessa työskentelyssä kunnioittaen, auttaen ja vertaisarvioinnissa toisia hyväksyen
- opiskelija syventää aiemmin opittua sekä oppii sisällöllisesti uutta, tutkii ja luo omakohtaisen suhteen työstettävään aiheeseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- omakohtaisen liikeilmaisun vahvistuminen, oman liikkeen hyväksyminen positiivisena tapahtumana
- ryhmäliikkeen toteuttaminen eri muodoissaan ja variaatioissaan
- sävelmien ja tekstien kokeminen eläytymisen ja liikkeen kautta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävänä on tukea myönteisesti opiskelijan oppimisprosessia ja työskentelyä. Arviointi toteutuu varovaisena, ohjaavana palautteena, opiskelijan itsearviointin vahvistamisena, vertaisarviointina sekä liiketehtävien toteutumisen seuraamisena. Arviointi on luonnollinen ja hienotunteinen osa tavoitteisiin pyrkivää opiskelua, jossa kehitetään fyysisiä, sosiaalisia ja luovia, henkisiä taitoja. Jokaisella opiskelijalla on oma yksilöllinen lähtötasonsa harjoittelussa, eikä se vaikuta arviointiin. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon eurytmian arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Ajatus, tunne ja liike, 2 op (EU2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää arviointikykyään suhteessa sisältöihin ja niiden jäsentämiseen liikeilmaisuksi

- opiskelija herää entistä omakohtaisempaan sisäistämisprosessiin, eläytymiseen ja liikkeen tuottamiseen
- opiskelija oppii ymmärtämään yhteisen ryhmäkoreografian ajatukselliset laatimisperusteet ja kokemaan itsensä osana objektiivista liikekokonaisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- ajatuksellinen ja analyysoiva sisällön jäsentäminen eri tilamuotoperiaatteiden myötä
- kokonais kuvan luominen vertailemalla erilaisia ilmaisumahdollisuuksia lähtökohtana sisältöjen erilaiset laadut ja merkitykset
- ryhmäliikkeen hiominen havainnoivana ja kokevana vuorovaikutustapahtumana

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävänä on tukea myönteisesti opiskelijan oppimisprosessia ja työskentelyä. Arviointi toteutuu varovaisena, ohjaavana palautteena, opiskelijan itsearvioinnin vahvistamisena, vertaisarviointina sekä liiketehtävien toteutumisen seuraamisena. Arviointi on luonnollinen ja hienotunteinen osa tavoitteisiin pyrkivää opiskelua, jossa kehitetään fyysisiä, sosiaalisia ja luovia, henkisiä taitoja. Jokaisella opiskelijalla on oma yksilöllinen lähtötasonsa harjoittelussa, eikä se vaikuta arviointiin. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon eurytmian arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

7.22. Kotitalous (KOT)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa kotitalouden opetuksen tehtävänä on se, että opiskelija ymmärtää perinnejuhlien kulttuurisen merkityksen. He oppivat syvemmin tutustumaan eri maiden kulttuureihin ja elämäntapoihin.

Toisena kotitalouden opetuksen tehtävänä on opettaa oppijoita suunnittelemaan ja toteuttamaan aterioita opiskelijabudjetilla huomioiden ympäristötekijät ja lähiruoan tärkeyden.

Yritysmailmaan tutustutaan suunnittelemalla ja toteuttamalla Wieniläiskahvila.

Tavoitteet

Tavoitteena on elämänhallinnan oppiminen ja toisten kulttuurien kunnioittaminen.

Osaamisen arviointi

Oppilaat ottavat vastuuta ja kunnioittamaan omaa ja toisia kulttuureita.

Laaja-alaiset osaamiset

Hyvinvointiosaaminen

tavoitteena on tukea omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä identiteetin rakentamista. Yritysmailmaan sukeltaminen vaatii sinnikkyyttä muutosten ja yllätysten ympäristössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Tunne-, empatia- ja sosiaaliset taidot korostuvat ryhmätöissä. Rakentavan viestinnän taito on olennainen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tuetaan oppijoiden uteliaisuutta ja motivaatiota oppia. Lähdekriittisyyttä ja jatkuvaa oppimistaidon kehittämistä vahvistetaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Kurssilla tutustutaan työelämävalmiuksiin ja yrittäjämäiseen asenteeseen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja ilmasto osaaminen sekä kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kulutus.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy kurssilla siten että korostetaan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta. Vaaditaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Opintojaksot

Wieniläiskahvila, 2 op (KO2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- wieniläiskahvilan suunnittelu ja toteutus yrityksenä.
- toisten kulttuurien ja elämäntavan ymmärtäminen
- kirjallinen ilmaisu
- asiakaspalvelutilanteiden harjoittelu.
- käytännön ajattelu ja improvisaatio
- kriittinen analyysi ja reflektointi

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- wieniläiskahvilan suunnittelu ja toteutus yrityksenä
- wieniläiskahvilan leivonnaisten tekeminen
- loppuraportin tekeminen
- TVT-taidot budjetin ja ruokalistan suunnittelussa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy kurssilla siten että korostetaan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta. Vaaditaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja ilmasto osaaminen sekä kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kulutus.

Yhteiskunnallinen osaaminen

kurssilla tutustutaan työelämävalmiuksiin ja yrittäjämäiseen asenteeseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tuetaan oppijoiden uteliaisuutta ja motivaatiota oppia. Lähdekriittisyyttä ja jatkuvaa oppimistaidon kehittämistä vahvistetaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Tunne-, empatia- ja sosiaaliset taidot korostuvat ryhmätöissä. Rakentavan viestinnän taito on olennainen.

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on tukea omien vahvuuksien tunnistamista ja käyttämistä sekä identiteetin rakentamista. Yrity maailmaan sukeltaminen vaatii sinnikkyyttä muutosten ja yllätysten ympäristössä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tehdään raportti työn onnistumisesta ja etenemisestä. Arviointi toteutetaan itsearviointina. Arvioinnissa otetaan huomioon yllä mainitut luovan ajattelun taidot.

Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Juhlat, 2 op (sKO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.23. Käsityö (KÄS)

Opintojaksot

Kirjansidonta, 2 op (mKS2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kudonta, 2 op (sKS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.24. Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä (STE)

Opintojaksot

Biologian leiri, 2 op (sBI7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Draama, 2 op (sDR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- lisätä esiintymisrohkeutta ja kehittää esiintymistaitoja
- kehittää taitoja ilmaista itseään ja ajatuksiaan kokonaisvaltaisesti
- kehittää vuorovaikutustaitoja ja kykyä toimia ryhmässä
- lisätä ymmärrystä kulttuurin rakenteista ja yhteiskunnallisista vaikuttamiskeinoista
- syventää ymmärrystä osallistujan identiteetistä osana yhteisöä
- syventää ymmärrystä draamasta taidemuotona
- lisätä osallistujan itsetuntemusta
- kehittää osallistujan kulttuurinlukutaitoa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman taiteellisen ilmaisun kehittäminen
- osallistuminen näytelmäesityksen valmistamiseen
- oman maailmankuvan välittäminen taiteen keinoin
- itselleen ominaisen kokonaisvaltaisen ilmaisutavan kehittäminen
- yleisön kohtaaminen
- kokonaisvaltainen vastuu ryhmästä osana sitä
- ymmärrys teatteriesityksen valmistamisen prosessista: näytelmätekstistä valmiiksi esitykseksi
- roolityöskentelyn avulla kehittää osallistujien kykyä moninäkökulmaisuuuteen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kehittää opiskelijoiden hyvinvointia lisäämällä käsitystä omasta itsestään kokonaisuutena, fyysisen, verbaalisen, emotionaalisen ja älyllisen ulottuvuuden kautta. Yleisön kohtaaminen voimaannuttaa ja vahvistaa opiskelijaa nähdyksi ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksen kautta. Roolin antaman turvan avulla opiskelija uskaltaa ilmaista itseään ja tuoda esiin erialisia puolia itsestään.

Vuorovaikutusosaaminen

Kehittää laaja-alaisesti opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Draamakasvatuksen keskeisintä sisältöä on vuorovaikutustaidot. Näyttelemisen keskeisintä ydintä on toisen kuuntelu, toisesta vaikuttaminen ja toisen auttaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakso kehittää osallistujan yhteiskunnallista osaamista ja ymmärrystä kulttuurista yhtenä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona. Kulttuurituotteet joko vahvistavat/toistavat tai haastavat yhteiskunnassa vallitsevia käsityksiä esim. sukupuolesta. Erilaisia rooleja ottamalla oppilaan kyky moninäkökulmaiseen yhteiskunnalliseen ajatteluun lisääntyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Arvioinnin kriteerinä aktiivinen osallistuminen opetukseen sekä vastuun kantaminen omasta osuudestaan näytelmänteko prosessissa.

Elämänkaari, 2 op (sEK1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hahmottaa ihmisen elämään vaikuttavat moninaiset tekijät
- Tutustuu keskeisiin ihmisen kehitysteorioihin
- Pystyy löytämään vertailu- ja samastumispintoja kaunokirjallisuudesta omaan ja muiden elämään liittyen
- Lisää ymmärrystään ihmisyydestä
- Saa näköaloja ja toiveikkuutta elämäänsä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset ihmisen kehitysteoriat
- Elämäkertakirjallisuus, kaunokirjallisuus aiheena ihmisen elämänvaiheet
- Lehtiartikkelit
- Erilaiset taiteelliset menetelmät (kuvataide, runous) oman elämänkaaren kuvaamisessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monipuolisiin asia- ja kaunokirjallisuuteen syventyminen auttaa jäsentämään käsityksiä ja lisäämään ymmärrystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden pariin ohjaaminen lisää opiskelijan hyvinvointia tämän saadessa kertomuksista samastumis- ja vertailumahdollisuuksia. Elämänhallinta vahvistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritettu/hylätty

Eurytmia, 2 op (sEU1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Eurytmia, 2 op (sEU2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Suolat, hapot ja emäkset, 2 op (sKE7)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Juhlat, 2 op (sKO1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kudonta, 2 op (sKS1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (sKU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Musiikin historia, 2 op (sMU5)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Päättötyö, 2 op (sPT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Toteuttaa laajan yksilöprojektin, kirjallisen opinnäytteen, valitsemastaan aiheesta.

- Kykenee tarkoituksenmukaiseen tiedonhakuun ja tiedonesittämiseen päättötyössä.
- Kykenee pitkäjänteiseen tutkimustyöhön ja ajankäytön hallintaan.
- Syventää näkemystään valitsemastaan aiheesta.
- Harjaannuttaa prosessityöskentelyn taitoaan tapaamalla säännöllisesti ohjaajaa ja etenemään palautteen mukaisesti.
- Rohkaistuu kirjoittajana, parantaa asiatyylisen tekstin kirjoittamistaitoaan ja prosessikirjoitustaitoaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen oman aiheen lähdekirjallisuuteen, ja muihin lähdemahdollisuuksiin (esim. haastattelut)
- Lähdeaineiston käyttö
- Opinnäytetyön rakentaminen (johdanto, käsittelyosat, havainnollistaminen jne.)
- Päättötyön sisällön esittäminen itse sidotussa kirjassa
- Oman työn esittely suullisesti yleisölle

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan oman tekstin tuottamista yksityiskohtaisesti (suunnittelu, kirjoittaminen, palaute, hionta jne.). Omien näkemysten kielellistäminen ja monitieteisen lähdekirjallisuuden yhdistäminen omiin näkemyksiin kehittävät luovuutta ja eri tieteiden hyödyntämistaitoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan monipuolisesti erilaisia lähdemateriaaleja ja tuotetaan moniaineksinen työ. Suullinen esitys vahvistaa itseluottamusta. Tämä monilukutaidon opiskelu kasvattaa aktiiviseksi kansalaiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritettu/hylätty. Arvioinnissa ohjaaja kirjoittaa lausunnon, jossa arvioidaan kokonaisuuden lopputulosta suhteessa tavoitteisiin. Päättötyön loppuarviointi perustuu työn edistymiseen aikataulussa, ohjaajan ja opponointiryhmän neuvojen hyödyntämiseen sekä valmiin työn sisällön monipuolisuuteen, syvällisyyteen ja asian hyvään havainnollistamiseen. Myös suullinen esitys vaikuttaa loppuarviointiin.

Lisäksi opintojakson aikana : Itsearviointia esimerkiksi oppimispäiväkirjan avulla tai ”lopuksi”-luvussa.

Säännöllistä ohjaajan antamaa välipalautetta.

Sanataide, 2 op (sÄI12)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.25. Steinerkurssit, muut (STM)

Tavoitteet

Opintojaksot

Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Arkkitehtuuri ja kulttuurimatka, 4 op (mAK1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Arkkitehtuuri, 2 op (mAR1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaaleja, estetiikkaa ja suunnitteluprosessoja
- oppii ymmärtämään rakennustaiteen muotojen ja tyylien kehityksen sekä rakennustekniikan kehityksen eli saa yleiskuvan arkkitehtuurin kehityksestä eri kulttuuri kausina Euroopassa
- pyrkii kehittämään ymmärrystä, miten rakennustaidekin kuuluu maailman kehitykseen ja kuinka ihmisen kehitys heijastuu arkkitehtuurissa
- pohtii arkkitehtuurin mahdollisesta tervehdyttävästä vaikutuksesta niin yksilön kuin yhteiskunnankin elämässä sekä kestävän kehityksen näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- länsimaiseen arkkitehtuuriin tutustuminen
- tarkastellaan tilan kokemista psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- suunnitellaan yhteisesti sovittu rakennus, josta tehdään pohjapiirros mittakaavassa ja joskus pienoismallikin
- opiskelijat esittelevät toisilleen yhden arkkitehdin tai tyyliuunnan
- mahdollisesti retkiä arkkitehtuurinäyttelyyn tai muihin rakennustaiteen kohteisiin
- arkkitehtuurijakson aineiston kokoaminen omaan vihkoon

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan opiskelijan kykyä hahmottaa ympäristöään ja hallita oppimiaan tietoja ja taitoja ja soveltaa niitä käytännön tehtävissä. Hyväksytty/hylätty.

Tähtitiede ja fysiikan historia, 2 op (mFY9)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kulttuurimatka, 2 op (mKM1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kirjansidonta, 2 op (mKS2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

7.26. Integraatio-opintojaksot

Wieniläiskahvila yrityksenä, 6 op (LA1)

Oppiaineet

- Steinerkurssit, muut
- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2)

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii soveltamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työn ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- julkinen talous ja sen tasapaino
- talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet

Tähtitiede ja fysiikan historia, 2 op (mFY9)

Oppiaineet

- Steinerkurssit, muut
- Fysiikka

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Wieniläiskahvila, 2 op (mKO2)

Oppiaineet

- Kotitalous
- Steinerkurssit, muut

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Kirjansidonta, 2 op (mKS2)

Oppiaineet

- Käsityö
- Steinerkurssit, muut

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittää kädentaitoja, esteettistä näkemystä ja tyyliä sekä pitkäjännitteisen suunnittelun ja toteuttamisen kykyä
- kehittää arvontaitoja omaa, sekä muiden työtä kohtaan
- oppii valmiuden soveltaa jaksolla saatuja tietoja ja taitoja
- oppii yhdistämään kauneuden käyttökelpoisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen
- ymmärtää materiaalien ja työvälineiden kulttuurihistoriallisen taustan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehdytään paperiin keksintönä, sen historiaan, valmistukseen ja käyttöominaisuuksiin
- valmistetaan kovakantisia kirjoja ja kansioita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan kirjansidontatöiden sujuvuus ja lopputulos. H-hyväksytty/hylätty -suoritusmerkintä

Projektiivinen geometria, 2 op (mMAB10mMAA14)

Oppiaineet

- Steinerkurssit, muut
- Matematiikan pitkä oppimäärä

- Matematiikan lyhyt oppimäärä

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Biologian leiri, 2 op (sBI7)

Oppiaineet

- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä
- Biologia

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suolat, hapot ja emäkset, 2 op (sKE7)

Oppiaineet

- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä
- Kemia

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Juhlat, 2 op (sKO1)

Oppiaineet

- Kotitalous
- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on teemapäivän suunnittelu ja järjestäminen. Lisäksi tehdään kirjallinen ja suullinen esitelmä.
- Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa aterioita opiskelijabudjettilla. Suunnittelussa otetaan huomioon ympäristötekijät.
- Kirjallinen ilmaisu
- Suullinen ilmaisu
- Kyky juhlien suunnittelussa huomioida kulttuurien erityispiirteet, esim. maantiede, historia, ilmasto
- Kyky käyttää yllättävissä tilanteissa maalaisjärkeä tai improvisoida.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perinnejuhlien kulttuurinen merkitys
- perinnejuhla-teemapäivän valmistelu ja toteutus
- kirjallinen ja suullinen esitelmä perinnejuhlasta
- aterioiden suunnittelu opiskelijabudjetilla
- ympäristötekijöiden huomioiminen ruokalajien suunnittelussa ja lähiruoka

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy kurssilla siten että korostetaan kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta. Vaaditaan suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemusta sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja ilmasto osaaminen sekä kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kulutus.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tuetaan oppijoiden uteliaisuutta ja motivaatiota oppia. Lähdekriittisyyttä ja jatkuvaa oppimistaidon kehittämistä vahvistetaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Tunne-, empatia- ja sosiaaliset taidot korostuvat ryhmätöissä. Rakentavan viestinnän taito on olennainen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa otetaan huomioon aikataulussa pysyminen, toteutuksen onnistuminen tavoitteiden mukaisesti sekä kirjallisen työn esteettisyys. Lisäksi arvioidaan yllä mainittuja luovaan ajattelun taitoja.

Kudonta, 2 op (sKS1)

Oppiaineet

- Käsityö
- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- oppii ymmärtämään miten kangaspuilla kudonta yhdistää käsityön ja teknologian
- oppii ymmärtämään miten loimi- ja kudelangat toimivat yhdessä
- oppii ymmärtämään kierrätyksen mahdollisuuden kankaankudonnassa

- oppii sosiaalisia taitoja tekemällä yhteistyötä työn eri vaiheissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- oman kudontatyön suunnittelu ja työn valmistaminen kangaspuilla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan kudontatyön sujuvuus ja lopputulos. Hyväksytty/hylätty -suoritusmerkintä.

Antiikin kulttuurin ja taiteen intensiivijakso, 2 op (sKU5)

Oppiaineet

- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä
- Historia
- Kuvataide

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu antiikin Kreikan kulttuuriin ja sen ilmenemiseen eri elämänalueilla, mm. uskonnossa, filosofiassa, eri taidemuodoissa ja ruumiin kulttuurissa
- Opiskelija työstää teemoja kuvataiteen keinoin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- perehtyä monipuolisesti antiikin Kreikan kulttuuriin
- esiin nousseiden teemojen työstämistä kuvataiteen keinoin
- jakson materiaalin kokoaminen vihkoon

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan oppilaan perehtymistä ja jakson teemojen sisäistämistä ja hallintaa kertauksin. Arvioidaan oppilaan kykyä syventyä kuvataiteen keinoin jakson teemoihin(vihkotyö ja kuvateokset).

Musiikin historia, 2 op (sMU5)

Oppiaineet

- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä
- Musiikki

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija tutustuu monipuolisesti länsimaisen taidemusiikin historian vaiheisiin
- opiskelija oppii kuuntelemaan ja tunnistamaan eri säveltäjien ja taidesuuntausten teoksia ja sävellyksiä

- opiskelija oppii nimeämään aikajärjestyksessä länsimaisen taidemusiikin historian eri vaiheet
- oppii soittamaan eri aikakausien musiikkia ryhmätason ja -taitojen puitteissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- käydään läpi länsimaisen taidemusiikin historian vaiheita alusta tähän hetkeen asti tutkien ja kertoen
- kuunnellaan eri säveltäjien teoksia
- opiskelija osaa länsimaisen taidemusiikin historian eri vaiheet
- opiskelija tunnistaa eri säveltäjien teoksia
- tutustutaan soittaen eri aikakausien musiikkiin ryhmätason ja -taitojen puitteissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen taitojen kehittäminen kytkeytyy luontevasti jakson opetuksen tavoitteisiin. Musiikin historia avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan sekä näiden kehitykseen. Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu ymmärtämään musiikkia ja sen historiaa monitieteisesti. Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan luovaa ja monitieteistä osaamista. Opiskelija oppii ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia myös musiikin historiassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi tehdään suoritusmerkinnällä hyväksytty/hylätty. Arviointi perustuu käytännön työskentelyyn oppitunneilla sekä tuntiaktiivisuuteen, yksilö- ja ryhmätehtäviin sekä asenteeseen oppiainetta kohtaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan oma kehitys kurssin aikana. Laaja-alaisesta osaamisesta arvioidaan vuorovaikutus- ja hyvinvointitaitoja sekä eettisyyttä: muiden ihmisten ymmärtäminen, myötätunnon kehittyminen sekä tavoitteellinen toiminta erilaisten ihmisten kanssa on osa arviointia. Kurssiarviointiin kuuluu kurssin aikana valmistettu portfolio.

Sanataide, 2 op (sÄI12)

Oppiaineet

- Steinerjaksot, erityinen koulutustehtävä
- Suomen kieli ja kirjallisuus

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Käsitys kielen taiteellisesta merkityksestä vahvistuu.
- Ymmärrys kielen poeettisesta ja laadullisesta luonteesta syvenee.
- Oma kirjallinen, luova ilmaisu vahvistuu.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kielen kuvallisuus, rytmisyys, sointisuus
- Kaunokirjallisuuden tekstien ominaistyyli, tunnelma, sävy
- Erityisesti lyriikkaa; runon lajit mm. oodi, kalevalamitta, tanka; käsitteistöä mm. kielikuvat, puhuja
- Narratiivisuus; kerronta, tarina
- Sanan ja kuvan yhdistäminen; esim. kuvarunot, videorunot

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan oman, luovan tekstin tuottamista. Omien ajatusten ja tunteiden näkemysten kielellistäminen kirjoitettuun muotoon ja sanataiteelliset harjoitukset lisäävät luovuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Kielen taiteelliseen tasoon syventyminen tuottaa elämyksellisyyttä. Oma luova ilmaisu antaa kavanan tunteille. Kirjallisuuden pariin ohjaaminen lisää opiskelijan hyvinvointia tämän saadessa kertomuksista samastumis- ja vertailumahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Suoritettu/hylätty

8. Liitteet

8.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

8.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon keinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon keinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien ydin sisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista.	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin.
Kehittyvä peruskielitaito		Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempossa yksinkielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista.
Toimiva peruskielitaito		Opiskelija osaa kiertää tai korvata		Opiskelija ymmärtää yhteisen	Opiskelija käyttää melko

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatuksia, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteesta käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksen huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppanin kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti monimutkaisista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspäiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa huomioon kontekstuaalisen vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitkäkhön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

8.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehtikainen

8.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkettaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisien tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisien tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja

- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietoaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

8.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	Olli-Pekka Heinonen
	Opetusneuvos	Petri Lehikoinen

8.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määritellyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus

- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstietietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstietietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitte

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohketta ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa

- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisroheuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.